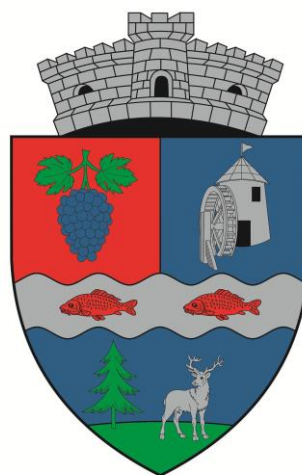

ROMÂNIA
județul Bihor
Comuna Lugașu de Jos

STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ DURABILĂ A
COMUNEI LUGAȘU DE JOS
PENTRU PERIOADA
2021 - 2027

2021 - 2027

CUPRINS

Capitolul.1. Introducere.....	5
1.1. Dezvoltarea durabilă în secolul 21	5
1.2. Definirea conceptului de dezvoltare durabilă	6
1.3. Caracteristicile stregiilor locale de dezvoltare durabilă(SLDD)	6
1.4. Profilul comunitar baza SLDD	7
Cap.2. Contextul extern internațional.....	8
2.1. Analiza mediului extern.....	8
2.2. Analiza microenvironment utilizând tehnica analiza SPENT	8
2.3. Analiza PESTLE.....	10
2.4. 10 provocări mondiale	13
Cap. 3. Contextul european	15
3.1. Agenda europeană 2030	16
3.2. Priorități bugetare europene.....	17
3.3. Strategia Europa 2020 – în curs de implementare	18
3.4. Cele 7 programe pilot a UE – strategia 2020-2030	20
3.5. Ținte asumate de România în contextul european.....	24
Cap. 4. Strategia Națională de Dezvoltare Locală 2021 - 2027	26
4.1. Perspectiva României asupra dezvoltării durabile.....	26
4.2. Obiectivele pentru Dezvoltare Durabilă	27
4.2.1. Obiectivul 1: Fără sărăcie	28
4.2.2. Obiectivul 2: Foamete zero	29
4.2.3.Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare	30
4.2.4. Obiectivul 4: Educație de calitate	31
4.2.5. Obiectivul 5: Egalitate de gen.....	32
4.2.6. Obiectivul 6: Apă curată și sanitație	33
4.2.7. Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile	33
4.2.8. Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică.....	34
4.2.9. Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură	35
4.2.10. Obiectivul 10: Inegalități reduse	36
4.1.11. Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile.....	36
4.2.12. Obiectivul 12: Consum și producție responsabile.....	37

2021 - 2027

4.2.13. Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice	38
4.2.14. Obiectivul 14: Viață acvatică.....	39
4.2.15. Obiectivul 15: Viața terestră	39
4.2.16. Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente	41
4.2.17. Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor.....	42
4.3. Implementarea și monitorizarea strategiei naționale	42
CAP 5. Planul național de redresare și reziliență	46
5.1. Provocări în materie de redresare și reziliență: context	50
5.2. Obiectivele, structura și guvernanta planului	54
CAP.6. Cadrul strategiei regionale Nord-Vest	57
6.1. Logica de intervenție	58
6.2. Viziunea și obiectivele pe termen lung (2034)	59
6.3. Obiective strategice de dezvoltare pe termen lung (2034)	59
6.4. Obiectivul general și obiectivele specifice 2021-2027	60
6.5. Obiective ale politicii de coeziune a UE.....	60
6.6. Schema obiectivelor specifice	62
CAP.7. Contextul strategic al județului Bihor.....	63
7.1. Scurt istoric	63
7.2. Cadrul natural	69
7.3. Cadrul economic al județului.....	70
7.4. Profil administrativ și teritorial.....	72
7.5. Resursele turistice ale județului Bihor.....	72
7.6. Oferta culturală a județului Bihor	74
CAP. 8. STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ DURABILĂ A COMUNEI LUGAȘU DE JOS	76
8.1. Scurt istoric al comunei Lugașu de Jos.....	77
8.1.1. Prima atestare documentară a satului Lugașu de Jos:	77
8.1.2. Așezarea satului Lugașu de Jos până la sfârșitul secolului al XVIII-lea	77
8.1.3. Vecinii:.....	78
8.1.4. Toponimia:	78
8.2. PREZENTARE GENERALĂ	80
8.2.1. Așezare.....	80
8.2.2. Demografie.....	81

2021 - 2027

8.2.3. Vecinii	82
8.2.4. Relief	83
8.2.5. Geologie	83
8.2.6. Hidrografie	83
8.2.7. Clima predominantă	83
8.2.8. Principalele tipuri de sol predominante	84
8.2.9. Fauna și flora.....	84
8.2.10. Puncte de interes pe teritoriul comunei.....	85
8.3. Situația existentă a comunei – analiza SWOT.....	89
8.3.1. Scurtă prezentare.....	89
8.3.2. Infrastructura generală și serviciile publice	90
8.3.3. Activitatea economică și turismul.....	95
8.3.4. Educația în comuna Lugașu de Jos	100
8.3.5. Sănătatea în comuna Lugașu de Jos	103
8.3.6. Cultură, culte, sport și tineret	105
8.3.7. Asistență socială.....	107
8.3.8. Protecția mediului	109
8.3.9. Capacitatea administrativă și legăturile interinstituționale	112
8.4. Obiectivele strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Lugașu de Jos	113
8.5. Implementarea strategiei.....	114
8.6. Surse de finanțare	115
8.7. Lista Proiectelor de dezvoltare durabilă pentru comuna Lugașu de Jos.....	117
Bibliografie selectivă	143

2021 - 2027

Cuvânt înainte

Fondatorul managementului modern Peter F. Drucker afirma că **“Societatea bazată pe cunoaștere va deveni în mod inevitabil cu mult mai competitivă decât orice societate umană cunoscută, pentru simplul motiv că odată cu creșterea accesibilității informației, nu vor mai exista scuze pentru lipsa performanțelor. Nu vor mai exista țări “sărace”, ci doar țări ignorante. Același principiu se va aplica și companiilor, industriilor și organizațiilor de orice fel. De fapt, el se va aplica în egală măsură și în cazul persoanelor”**, astfel că atât administrația locală cât și fiecare participant la dezvoltarea și bunăstarea comunității locale pentru a putea lua decizii eficiente bazat pe un management al resurselor locale și oportunităților viitoare are nevoie de un instrument de management alcătuit din informații clare, organizate și esențiale, cu o structură logică și ușor de implementat.

Un astfel de instrument este strategia de dezvoltare durabilă, ea este un ghid concret, realist, profesionist și eficient de abordare a problemelor pe care le are colectivitatea locală în prezent dar și acționând pentru un viitor mai prosper, ea oferă tot odată un plan strategic organizat în obiective și acțiuni ce urmează a fi concretizate cu proiecte de investiții.

În implementarea Strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Lugașu de Jos invităm pe toți membrii aparatului administrativ cât și pe toți cei cointeresați consăteni și investitori să acorde importanță acestui instrument de management pentru ca împreună să construim un viitor mai prosper pentru comunitatea locală din comuna Lugașu de Jos.

***Primar,
SORBAN Levente***

2021 - 2027

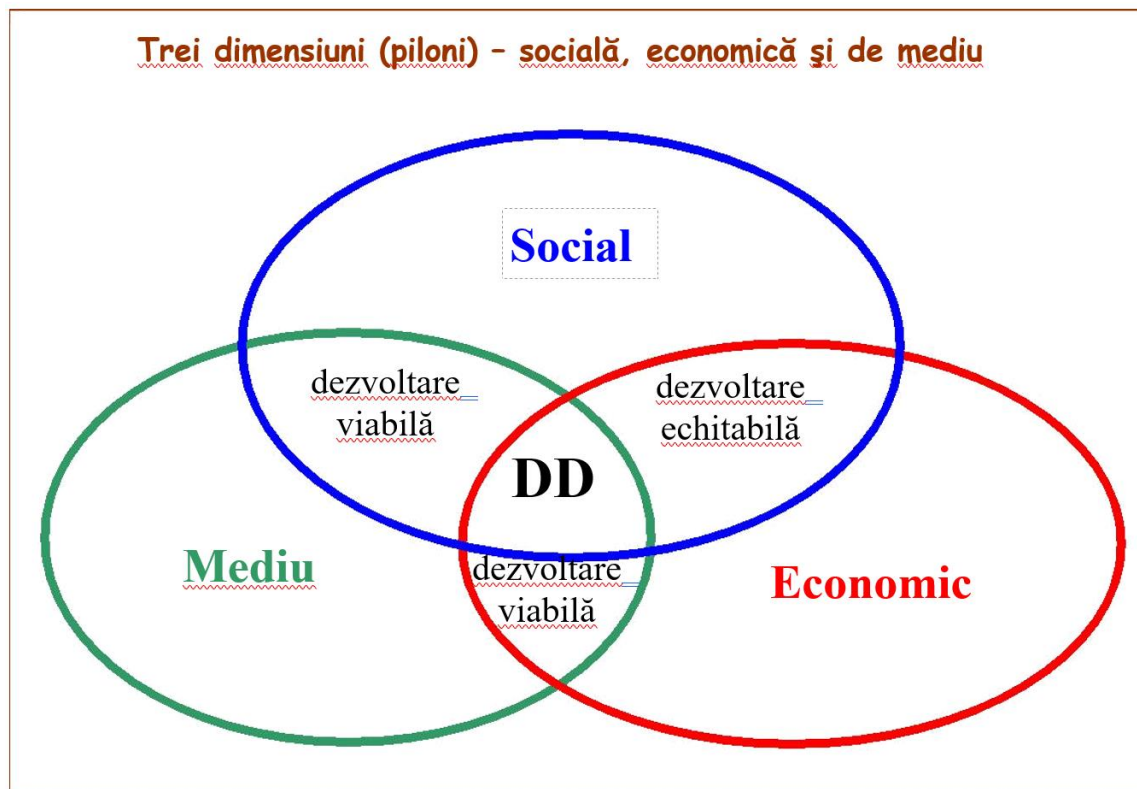
Capitolul.1. Introducere

Mult timp mediul a fost tratat ca un sector aparte, izolat, iar sărăcia ca o problemă socială, în loc să fie ambele considerate ca preocupări transversale, interdependente cu celelalte domenii ale dezvoltării.

În cadrul conceptului de dezvoltare durabilă, mediul este abordat din perspectiva a trei aspecte : resursele naturale, poluarea și „catastrofele lente” care par neglijabile pe termen scurt dar care pot fi dramatice pe termen lung.

Abordată în mod unitar în Raportul Brundtland, 1987, reafirmat în cadrul Summitului Pământului de la Rio, 1992 prevede că dezvoltarea este: „acea dezvoltare ce răspunde nevoilor prezentului fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare de a răspunde nevoilor lor”.

Schema Dezvoltării Durabile

1.1. Dezvoltarea durabilă în secolul 21

Conferința Națiunilor Unite privind Mediul și Dezvoltarea, 1992 desfășurată la Rio de Janeiro (Brazilia), în cadrul căreia au fost stabilite principiile Agendei 21, aceasta se dorește a fi un ghid de aplicare a dezvoltării durabile pentru secolul 21, o dezvoltare ce se cere aplicată la nivel național, regional și local.

2021 - 2027

1.2. Definirea conceptului de dezvoltare durabilă

Dezvoltarea locală reprezintă suma dintre variabilele: dezvoltarea comunitară la care se adaugă planificarea dezvoltării. Astfel că pentru a înțelege dezvoltarea locală este de nevoie să fie înțelese cele două variabile:

Dezvoltare comunitară = participare activă și integrarea comunității în procesele de dezvoltare locală în vederea atingerii bunăstării pentru toți membrii ei.

Planificarea dezvoltării = ansamblu de procese ce implică toate persoanele sau grupurile de persoane din interiorul sau exteriorul comunității interesate (stakeholders), prin care se stabilește o strategie cu obiective clare de atins într-o anumită perioadă determinată, precum și măsurile ce trebuie întreprinse pentru a le atinge. Planificarea poate fi de tip expert (realizată de un grup de experți în domeniul planificării strategice a dezvoltării, utilizată în general atunci când strategia este cerută din exterior), consultativ (implicând un grup restrâns de stakeholderi) sau participativ (cu participarea tuturor factorilor interesați ai comunității, demers care cere timp dar care este și cel mai recomandat pentru a avea susținerea întregii comunități și pentru o viziune cât mai realistă a viitorului acceptat de toți).

Pentru realizarea unei strategii durabile locale trebuie înțeles atât contextul strategic internațional, european, național, regional cât și județean.

Strategia de dezvoltare locală reprezintă un cumul de instrumente participative având drept obiectiv asigurarea progresului economic, echitabil pe plan social, protejând, în același timp, resursele și mediul pentru generațiile viitoare

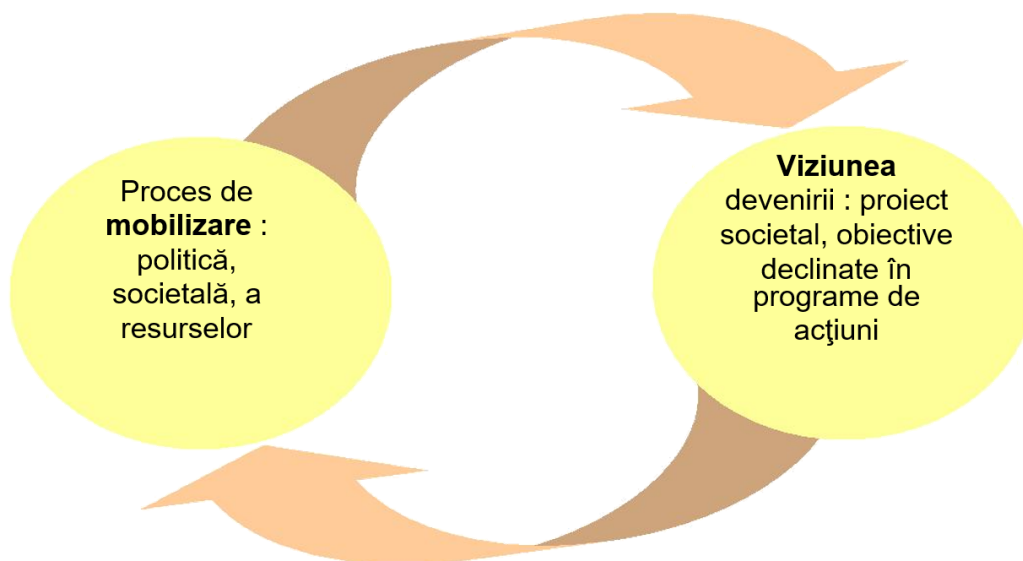
1.3. Caracteristicile strategiilor locale de dezvoltare durabilă (SLDD)

Reprezintă un ansamblu de procese participative care, prin analiză, dezbateri, consolidarea capacităților, planificare și mobilizarea resurselor, permit comunității să progreseze.

- Trebuie să concentreze efortul strategic asupra unui număr restrâns de obiective prioritare :
  - clare și realiste,
  - economice, sociale și de mediu,
  - complementare și interdependente,
  - pe care încearcă să le concilieze într-o viziune integrată.
- Este un demers pe termen lung, un proiect de viitor. Este viziunea viitorului comunității, viziune împărtășită la nivel local și transpusă în obiective strategice și planuri de acțiune concrete.
- Punerea sa în practică necesită timp și se realizează – într-o manieră realistă – progresiv.
- Reprezintă un cadru de referință menit să faciliteze luarea deciziilor.
- Nu reprezintă doar un plan de acțiuni și nici un plan gravat în piatră, ci integrează sisteme flexibile de ameliorare continuă (exemplu : evaluările continue și cea de demi-parcurs care permit determinarea piedicilor și a greșelilor, precum și îmbunătățiri sau schimbări de direcție).
- Este necesară o coerență între strategiile diferitelor niveluri (național, regional, local).
- Necesită un angajament politic puternic.

2021 - 2027

SDD = viziunea devenirii tradusă într-un program de acțiuni + un proces de mobilizare

1.4. Profilul comunitar baza SLDD

Strategia de dezvoltare locală trebuie fundamentată pe o analiză aprofundată a stării existente a comunității realizată printr-un set de indicatori. Această analiză a resurselor de care dispune comunitatea la momentul respectiv sau profilul comunitar se realizează prin metode calitative și cantitative de colectare a informațiilor.

Analiza resurselor existente trebuie să fie cât mai realistă posibil, căci ea va arăta punctele forte și dimpotrivă slabe ale comunității. Primele se cer consolidate și valorificate. Cele din urmă vor trebui analizate sub aspectul cauzelor ce le determină, pentru a determina soluțiile și oportunitățile posibile.

Din perspectiva consecințelor pe care le are în timp orice acțiune prezentă – dezvoltarea nu poate fi gândită altfel decât ca o abordare globală, integrată a problemelor. Spațiul, resursele naturale și umane apar ca valori limitate, fragile, interdependente – și ca urmare ele trebuie protejate și reînnoite constant, ele trebuie exploatate în comun (zonal, regional). „Dezvoltarea durabilă” este prin urmare singura perspectivă de abordare „firească” – adică responsabilă și eficientă. Din prisma abordării globale contextul local trebuie raportat la cel, județean, zonal, național, european și nu în ultimul rând internațional.

2021 - 2027

Cap.2. Contextul extern internațional

2.1. Analiza mediului extern

Utilizând analiza mediului extern al unei instituții, conducătorii unei instituții examinează și încearcă să confere sens permanentelor schimbări din jurul acesteia. Orice organizație publică este inclusă într-un mediu specific, care influențează și condiționează acțiunea factorilor de conducere. În funcție de influența factorilor externi, conducerea instituției decide prioritățile pe termen scurt și mediu și ia în calcul atât riscurile și măsurile aferente diminuării acestora, cât și oportunitățile care pot favoriza activitățile instituției într-un orizont de timp bine determinat.

2.2. Analiza microenvironment utilizând tehnica analiza SPENT

Mediul extern cuprinde diverse influențe care trebuie avute în vedere la elaborarea strategiei datorită complexității fenomenelor cu impact direct asupra instituției, ca urmare a globalizării și vitezei schimbărilor exterioare, existând o gamă diversă de factori cu impact mai mare sau mai mic.

Etape în analiza mediului extern:

- Analizarea mediului extern în ceea ce privește semnalele de alarmă și posibile schimbări de mediu care pot afecta instituția
- Monitorizarea mediului, a tendințelor specifice și a posibilelor modele
- Previzionarea orientărilor strategice legate de schimbările mediului extern
- Evaluarea tendințelor curente și viitoare ale efectelor pe care asemenea schimbări le vor avea asupra instituției.

Analiza SPENT, ca tehnică de studiere a fiecărei dimensiuni a mediului extern se prezintă sub forma unei suprapuneri de sfere concentrice cuprinzând straturi diferite de influențe care pot afecta instituția.

2021 - 2027

S Influența socio-demografică

**P Influențe politice, guvernamentale, legale
și regulamente E Influențe economice**

N Influențe naturale

T Influențe tehnologice

Influența socio-demografică – privește aspecte de natură socială, demografie, structură socială.

Cultura socială pune accentul pe valori ale populației, atitudini și credințe

Demografia – Numărul de locuitori ai județului/comunității și organizarea lor sub aspect administrativ-teritorial au impact direct asupra activității instituției.

Structura socială privește segmente de populație, cum ar fi populația angajată în câmpul muncii versus pensionari, majoritari versus minorități, egalitate de șanse. Politicile publice susținute de instituție urmăresc satisfacerea tuturor acestor segmente de populație.

Influențe politice, guvernamentale, legale și regulamente

Modificările legislative interne, regulamentele, tratatele și directivele Uniunii Europene influențează activitatea instituției iar aceasta are oportunitatea de a formula și promova inițiative legislative în concordanță cu nevoile locale.

Modificările legislative interne

Instituțiile administrației publice județene funcționează în baza următoarelor reglementări, ordine ale Ministrului Administrației și Internelor, documente cadru:

- **O.G. nr. 57 /2019** privind Codul Administrativ, actualizat;
- **Legea nr. 544 /2001** privind liberul acces la informațiile de interes public, actualizat;
- **Legea nr. 52/ 2003** privind transparența decizională în administrația publică, republicată 2010;

Aceste reglementări conturează organizarea și funcționarea instituțiilor administrației publice conform principiilor profesionalismului, transparenței, implicării cetățeanului în procesul de luare a deciziei.

În scopul accelerării procesului de reformă și alinierii la cerințele Uniunii Europene, s-a redefinit identitatea funcției prefecturale, înalt funcționar public, s-a creat o nouă funcție în sistemul administrativ, cea de manager public.

Aderarea României la 1 ianuarie 2007 la Uniunea Europeană a impus asigurarea armonizării permanente normelor interne la reglementările europene.

Regulamentele, directivele, recomandările instituțiilor europene precum și obligațiile derivând din semnarea tratatelor influențează procesul de luare a deciziei în România.

Influențe economice

2021 - 2027

Transferul procesului decizional de la nivel central la nivel local prin asigurarea unor pârghii specifice la nivel local, în domenii precum politici publice salariale, finanțe publice locale constituie un obiectiv relevant în acest context.

Influențe naturale

Fenomenele naturale precum cutremurele, alunecările de teren sau avalanșele sunt dificil de prezis sau de evitat. Inundațiile, dezastrele din ultima perioadă și schimbările climatice bruște sunt tot mai greu de prevenit și de monitorizat, în ciuda eforturilor autorităților de a le controla. Conștientizarea și sensibilizarea cetățenilor cu privire la implicațiile acestor fenomene și riscurile lor devin prioritare în demersurile autorităților.

Influențe tehnologice

Dezvoltarea informațiilor și a tehnologiei comunicațiilor, dezvoltarea și modernizarea rețelelor de comunicații: satelit, cablu, comunicații digitale, antene, internet, împreună cu avansarea rapidă a software-ului contribuie în mod semnificativ la modul în care sunt conduse instituțiile și relaționează unitățile administrațiilor publice locale. Activitățile sunt astfel mai bine coordonate, informarea și dezvoltarea sunt accelerate iar majoritatea activităților devin mai flexibile, mai eficiente.

Pentru eficientizarea circuitului informațional, administrația va trebui să achiziționeze un sistem de management al documentelor, sistem care va fi îmbunătățit prin scanarea documentelor, introducerea semnăturii electronice și a arhivei electronice.

Datorită noilor tehnologii informaționale aparatul primăriei va identifica noi pârghii de adaptare permanentă la influențele globalizării, sens în care tehnologia IT va fi actualizată permanent cu produse moderne IT existente pe piață, programe legislative actualizate, incluzând legislația europeană.

2.3. Analiza PESTLE

Factorii politici

Din categoria acestor factori putem enumera:

Politicile și strategiile guvernamentale stabilesc priorități, obiective, direcții de activitate, a căror îndeplinire revine administrațiilor publice locale. În acest context, instituția trebuie să-și adapteze, din interior, resursele umane, financiare și tehnice în vederea îndeplinirii acestor responsabilități. Documentele programatice stabilite la nivel politic (fie de Guvernul României, fie de instituții de la nivelul Uniunii Europene), pot management, orientarea către alți parteneri (publici sau privați, naționali sau internaționali). Corelat cu prioritățile stabilite prin documente programatice la nivelul puterii executive trebuie menționată **dinamica politică**. Modificările realizate cu o anumită frecvență la nivel decizional, politic, pot genera un risc de destabilizare a activității desfășurate de instituție și pot crea impresia unei inconsecvențe în stabilirea obiectivelor prioritare și a strategiilor pentru crearea unui sistem adaptat economiei de piață și politicilor democratice.

Influența politicienilor, alături de alte organizații cu impact major în viața publică (mass-media, organizații non-guvernamentale), în anumite domenii de activitate de interes larg.

La nivelul politicilor de descentralizare, au fost făcute progrese însemnate la capitolul diminuării rolului politic al prefectului, dar nu s-a concretizat o a doua componentă majoră a Programului de Guvernare, adică limitarea sferei serviciilor deconcentrate aflate în

2021 - 2027

conducerea prefectului și reglementarea transferului acestor servicii către autoritățile administrației publice locale pe măsura transferării resurselor financiare.

Pe domenii specifice de activitate se observă *suportul* crescut din partea unor organisme internaționale (Comisia Europeană, alte organisme internaționale), fapt care conferă instituției prefectului expertiză și posibilitatea de parteneriate pentru a facilita îndeplinirea eficientă a obiectivelor.

Pe de altă parte, se observă *întârzierea* armonizării legislației specifice cu cea din UE, *promovarea* unor politici populiste, fără a urmări identificarea și punerea în practică a unor programe reale, viabile, în funcție de priorități, precum și faptul că nu există o *delimitare clară* a rolurilor politice și de expertiză tehnică la nivelul de vârf al administrației publice centrale.

Factorii economici

Conform datelor Institutului Național de Statistică, activitatea economică la nivel național este caracterizată prin menținerea unui trend ascendent. Această tendință este de natură să confirme persistența unui climat de consolidare a stabilității principalilor indicatori economici, mai accentuat în activitățile din construcții, comerț cu amănuntul, servicii, dar și din industrie. La această situație au contribuit condițiile favorabile generate de cota scăzută înregistrată de rata inflației, evoluția câștigurilor salariale, inclusiv câștigul real, precum și nivelul relativ mic al șomajului. Noul cadru legal și organizatoric a asigurat o mai bună folosire a resurselor naționale, iar rezultatele înregistrate se datorează creșterii alocațiilor bugetare, efortului structurilor specializate, specialiștilor din cadrul autorităților centrale, militare și civile, și a structurilor deconcentrate, componente ale sistemului local de management.

Instrumentele de atragere de noi fonduri în administrația publică pot să influențeze modul acestora de funcționare, în sensul eficientizării ei.

Condițiile existente în mediul economic general, precum și elementele specifice de macro și micro economie pot influența cererea de servicii publice cu un anumit specific. În acest sens, un exemplu îl constituie diversificarea produselor și a serviciilor economice cu grad ridicat de calitate, ceea ce determină o anumită presiune „concurențială” asupra activităților furnizate de administrația publică.

Din aceeași perspectivă se poate observa că investitorii sunt interesați să constituie și să dezvolte parcuri industriale și de asemenea, agenții economici se localizează în astfel de infrastructuri de afaceri.

Pe lângă aspectele menționate anterior și care se pot constitui în oportunități pot fi menționate o serie de aspecte cu impact negativ și care trebuie luate în calcul în momentul proiectării unei strategii sectoriale sau stabilirea priorităților pe termen mediu. Dintre acești factori menționăm:

- organizarea defectuoasă a cadrului normativ privind evidențierea, aplicarea și colectarea la bugetele locale și centrale, a taxelor și impozitelor;
- în majoritatea localităților cu număr mic de locuitori există un număr redus de agenți economici cu forță financiară mare ceea ce determină un nivel scăzut al sumelor colectate la bugetul local;
- numărul mare de persoane care beneficiază de alocații financiare din partea statului;
- discrepanțe mari între mediul rural și mediul urban, între zonele centrale și cele periferice ale orașelor.

2021 - 2027

Factorii sociali

Trebuie luate în considerare aspecte legate de:

- Persistența unei rate a șomajului mai ridicată în anumite zone ale țării;
- Lipsa reconversiei forței de muncă către sectoarele productive sau alte servicii;
- Necesitățile, așteptările, scara de valori, etica și moralitatea influențează/determină atitudinea cetățenilor/clientșilor față de calitatea serviciilor oferite de administrația publică și pot determina o anumită conduită a funcționarilor publici;
- Schimbările în nivelul și stilul de viață al cetățenilor/clientșilor;
- Îmbătrânirea populației și prelungirea vârstei de pensionare a persoanelor apte de muncă vor determina modificări în structura de personal, apariția de noi cerințe de formare, gradul de adaptabilitate și flexibilitate vor crește, proporțional cu noile provocări ale administrației publice, derivate din aderarea la Uniunea Europeană.
- Scăderea atractivității sectorului public ca angajator;
- Amploarea fenomenului terorist în plan internațional;
- Amplificarea fenomenului migrației ilegale;

Factorii tehnologici

Având în vedere rapiditatea cu care se dezvoltă piața IT și de comunicații în plan mondial dar și național, cât și facilitățile pe care le oferă în dezvoltarea activităților specifice, este necesară analiza acestor factori din perspectiva priorităților stabilite pentru MIRA pe termen mediu.

În acest context, dezvoltarea tehnologiilor IT care pot reduce costurile de funcționare prin aplicarea celor mai bune tehnologii și soluțiile software cu utilizare în administrație și care cresc calitatea serviciilor publice furnizate trebuie în permanență cunoscute și adoptate la nivelul instituțiilor.

Pe baza acestor specificații trebuie luate în considerare:

- Posibilitățile de dezvoltare determinate de schimbul de informații rapid și necostisitor între structurile de specialitate și cei interesați, dar și între beneficiari și investitori;
- Schimbări rapide în tehnologia informației;
- Noile aplicații și programe cu impact în creșterea eficienței activității din administrația publică impun o specializare în plus a funcționarilor publici;
- Transferul bunelor practici din sectorul privat înspre cel public determină apariția unor noi competențe, atribuții și sarcini pentru funcționarii publici;
- Creșterea gradului de utilizare a comunicării electronice atât în interiorul, cât și în exteriorul organizației;
- Evoluția rapidă a tehnologiei în domeniul informației și comunicațiilor impune investiții continue în dotări.

Pe lângă oportunitățile prezentate anterior trebuie avute în vedere aspecte legate de deficiențele tehnologice care pot influența activitatea specifică

- Lipsa prefigurării unor fluxuri comunicaționale, atât pe orizontală, cât și pe verticală, care să conducă la creșterea vitezei de circulație a informației între instituțiile care colaborează;
- Lipsa interesului în atragerea unor posibilități de pregătire pe linie de informatică, comunicare on-line etc.;
- Existența unui decalaj în privința folosirii tehnologiei informației și comunicațiilor poate produce întârzieri în dezvoltarea organizațiilor sau a societății în general;

2021 - 2027

- Apariția unor noi forme de atacuri informatice, greu de anticipat în actuala etapă de dezvoltare a tehnologiei informației și comunicațiilor în multe țări ale lumii;
- Vulnerabilitatea sistemelor informatice – generat ă de fragilitatea sau lipsa de consistență a sistemelor de protecție împotriva riscurilor.

Factorii legislativi

Activitatea atât la nivel strategic, cât și la nivel operațional, este influențată de factorii legislativi. În acest sens se conturează următoarele aspecte:

- Instabilitatea unor reglementări juridice, asociate cu inconsecvența aplicării legilor și procedurilor existente;
- Abrogarea unor reglementări, fără înlocuirea acestora cu altele adecvate, a creat, pe unele segmente ale vieții social-economice, vid legislativ, fapt care a condus la dificultăți în aplicarea legalității, generând scăderea autorității organelor abilitate cu aplicarea și respectarea legii, concomitent cu afectarea finalității actului de justiție;
- Alinierea legislației naționale în domeniu la cea europeană și internațională facilitează semnificativ creșterea eficienței intervențiilor guvernamentale și comunitare pentru gestionarea la nivel național a diverselor activități specifice;
- Dinamică legislativ-normativă și instituțională ridicată;
- Lacunele și incoerența unor dispoziții legale, concretizate în lipsa sau ambiguitatea reglementării anumitor aspecte, tratarea prin aceleași legi ori legi diferite a unor infracțiuni sau contravenții, fără să existe o delimitare clară între ele, modificarea frecventă a unor acte normative, toate acestea fiind de natură să creeze confuzii și interpretări diferite în aplicarea legii.

Beneficii potențiale ale analizei mediului extern:

- o Conștientizarea managerială asupra schimbărilor de mediu
- o Previzionarea impactului influențelor mediului în care activează instituția
- o Dezvoltarea colaborărilor multinaționale
- o Îmbunătățirea deciziilor de alocare și gestionare a resurselor
- o Implementarea managementului riscului

2.4. 10 provocări mondiale

Aplicând analizele sus menționate, studii europene centralizate la Institutul de securitate al UE au sintetizat principalele tendințe pe plan mondial într-un raport prezentat iniștrilor apărării din țările UE, în Finlanda – la începutul lunii octombrie. Principalele tendințe sunt următoarele:

1. Îmbătrânirea populației mondiale ce va crea probleme sociale considerabile, prin scăderea populației active și presiuni majore asupra sistemului de pensii. Vor fi afectate țările UE, China și parțial Rusia. India va ajunge China (cu o populație puternic întinerită). SUA se vor menține datorită imigrației – salvându-se de la această tendință. Africa și Orientul Mijlociu va cunoaște boomuri demografice – pe fondul unui nivele de dezvoltare foarte scăzut.
2. Producția va fi puternic delocalizată. Toate industriile ce solicită forță de muncă vor fi relocalizate. Țările dezvoltate vor deschide filiale sau vor încredința producție unor firme străine, păstrându-se în interiorul granițelor sectoarele de cercetare și dezvoltare. Europa va

2021 - 2027

rămâne competitivă în telecomunicații, aeronautică și industria auto. China va recupera întârzierile în IT, biotehnologie și aeronautică. În 2025 primele cinci puteri mondiale vor fi SUA, China, Japonia, India și Germania.

3. Petrolul și cărbunele – miza viitorului. Resurse de bază astăzi, vor fi puternic solicitate și în 2025, datorită creșterilor de consumuri cu circa 50%. (țările în curs de dezvoltare vor solicita circa două treimi din consumuri). Creșterea puternică a consumului va afecta major clima ducând la scăderea precipitațiilor în Orientul Mijlociu, Africa, nord-vestul Chinei și Asia centrală.

4. O lume interdependentă, inegală și diversă. Mondializarea ca factor dominant va duce la scăderea rolului UE (grav afectată de îmbătrânirea populației) dezvoltându-se un sistem multipolar de cooperare internațională, fapt ce va accentua concurența acerbă pe piețele energetice, la resursele materiale și în sferele de influență.

5. SUA – va păstra un statut de superputere economică și politică. Imigrația hispanică va restructura societatea americană într-o societate bilingvă, populația crescând puternic, pe fondul mării inegalităților în distribuția bogăției, amenințările teroriste și al imigrației ilegale. Principalii vectori al politicii americane vor fi securitatea aprovizionării energetice și rivalitatea concurențială cu China. SUA va rămâne parametrul cheie al Noi Ordinii Mondiale.

6. Exploziile demografice și urbane asociate cu încălzirea planetei și degradarea continuă a mediului vor crea premisele dezvoltării de „noi maladii” – având la bază noi tulpini virale. Anual apar noi agenți patogeni ce se extind rapid la nivel regional cu un puternic impact asupra dezvoltării economice, aici putând fi amintiți: gripa aviară și SARS COV 2 care a afectat și afectează întreaga activitate internațională.

7. Orientul Mijlociu și Africa – două regiuni instabile cronic. Persistența conflictelor religioase va duce la polarizarea economiilor pe exploatarea materiilor prime cu creșterea continuă a extracțiilor petroliere (în Africa subsahariană - Angola și Nigeria) ceea ce va avea drept consecință dependența puternică față de exterior, în lipsa unei „revoluții verzi” în Africa.

8. La masa marilor puteri patru noi țări. În 2025 primele patru țări ce conduc economic lumea vor fi SUA, China, Japonia și India. China își va tripla produsul intern brut – devenind un mare poluator – emisiile sale de dioxid de carbon ridicându-se la 19% din emisiile globale iar $\frac{3}{4}$ din apele teritoriale vor fi poluate. Politic China evoluează spre un „regim autoritar soft”. India va continua politica de „discriminare pozitivă” pentru promovarea castelor inferioare și va merge în parteneriat cu Statele Unite pentru contrabalansarea Chinei și a fundamentalismului musulman. În America Latină, Mexicul și Brazilia se vor impune sistematic cu ajutorul SUA.

9. Rusia – țară bogată, dar mai slabă. Dacă astăzi produsul intern brut al Rusiei este mai mic decât al Franței, în 2025 va crește fiind mai mare decât al Franței și Italiei luate împreună. Creșterile se vor datorita marilor resurse petroliere și de gaz ceea ce va transforma Euroasia în subansamble regionale profund diferențiate economic. Mortalitatea crescută, natalitatea redusă va duce la scăderea populației – migrarea populațiilor tinere spre zonele prospere economic și accentuarea inegalităților. Regimul actual se va întări într-un regim de „democrație autoritară”.

10. Globalizarea va afecta puternic Europa. Reducerea constantă a bazei materiale va duce la creșterea șomajului și reformarea radicală a sistemelor de securitate socială, piețe de muncă și sisteme educative. Cu condiția de a promova inovația tehnologică, UE poate păstra

2021 - 2027

poziții puternice în domeniile chimiei, produselor farmaceutice, telecomunicațiilor și tehnologiilor energetice din surse regenerabile. Se anunță o competiție acerbă cu SUA și China în domeniile biotehnologiei și nanotehnologiei. UE va rămâne o regiune sigură și relativ bogată, în pofida violențelor politice, religioase și etnice din imediata vecinătate. Presiunea imigraționistă puternică va fi din Africa, sărăcia determinând un veritabil exod. Dezvoltarea explozivă a științei și tehnologiei în contextul generalizării societății informaționale și germinării economiei bazate pe cunoaștere are ca principală consecință accelerația exponențială, la scară globală, a tuturor componentelor vieții socio-economice. Procesul de structurare al Uniunii Europene adaugă probleme suplimentare specifice, cum ar fi: re poziționarea economică a țărilor membre, redefinirea rolului României în acest context, adaptarea dinamică a societății române ști la cerințe noi, pe scurt generează un nou nivel de complexitate a vieții politice. Dacă la cele de mai sus adăugăm schimbările climatice și instabilitatea geofizică, putem spune că omenirea se află într-o perioadă dificilă, de criză globală, manifestată pe toate palierele și nivelurile. Soluția pentru această criză nu se găsește printre filele de istorie, deși se justifică prin invocarea lor, ci se naște în mijlocul specialiștilor preocupați cu adevărat de înțelegerea naturii intime a crizei, specialiști din domenii diferite, ce pot opera coerent într-o paradigmă a Complexității. În acest spațiu conceptual, structurat de o seamă de concepte, modele și teorii bazate pe o abordare neliniară a societății, se pot defini și realiza noi construcții intelectuale, noi tehnici și noi tehnologii, noi valori materiale, cu alte cuvinte, se pot pune bazele unei noi societăți.

Această societate este azi cunoscută sub numele de “ Societatea Bazată pe Cunoaștere” și este încă o năzuință. O năzuință ce a căpătat consistență, a polarizat atenția omenirii și a devenit comandă socială în Europa prin documentul de la Lisabona. Limitările în aceasta etapă nu sunt legate de nivelul tehnic sau tehnologic, ci de gradul de implicare creativă în structurarea de noi instrumente de evaluare, decizie, proiectare și implementare strategică, specifice obiectivului principal, cel de structurare a societății sustenabile bazate pe cunoaștere.

Toate aceste probleme identificate având impact și asupra României mai mult sau mai puțin, însă la elaborarea strategiilor de dezvoltare locală durabilă trebuie avut în vedere aceste probleme.

Cap. 3. Contextul european

2021 - 2027

3.1. Agenda europeană 2030

În anul 2020, întreaga planetă s-a confruntat cu o criză sanitară, cu efecte globale privind evoluția societății umane în ansamblu. Pandemia Covid – 19, a generat o revizuire a tuturor planurilor de dezvoltare locale, regionale, naționale și multinaționale. Principalul document al Organizației Națiunilor Unite – AGENDA 21 – a fost un plan de acțiune (neobligatoriu) privind dezvoltarea durabilă, emis de Conferința ONU privind mediul și dezvoltarea de la Rio de Janeiro- **SUMMITUL PĂMÂNTULUI**(1992). Încă de la adoptare, România s-a alăturat liderilor celor 193 state membre ale ONU la Summit-ul privind dezvoltarea din septembrie 2015 , adoptând *Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă*, un program de acțiune globală în domeniul dezvoltării cu un caracter universal și care promovează echilibrul între cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile – economic, social și de mediu. Acțiunile vizează în egală măsură statele dezvoltate și cele aflate în curs de dezvoltare.

2021 - 2027

În **Agenda 2030** se regăsesc cele **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)**, reunite informal și sub denumirea de **Obiective Globale**, o agendă de acțiune ambițioasă pentru următorii 15 ani în vederea eradicării sărăciei extreme, combaterii inegalităților și a in justiției și protejării planetei până în 2030.

1. **Fără sărăcie** – Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context.
2. **Foamete „zero”** – Eradicarea foametei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi durabile.
3. **Sănătate și bunăstare** – Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor la orice vârstă.
4. **Educație de calitate** – Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți.
5. **Egalitate de gen** – Realizarea egalității de gen și împuternicirea tuturor femeilor și a fetelor.
6. **Apă curată și sanitație** – Asigurarea disponibilității și managementului durabil al apei și sanitație pentru toți.
7. **Energie curată și la prețuri accesibile** – Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern.
8. **Muncă decentă și creștere economică** – Promovarea unei creșteri economice susținute, deschise tuturor și durabile, a ocupării depline și productive a forței de muncă și a unei munci decente pentru toți.
9. **Industrie, inovație și infrastructură** – Construirea unor infrastructuri rezistente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației.
10. **Inegalități reduse** – Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și de la o țară la alta.
11. **Orașe și comunități durabile** – Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile.
12. **Consum și producție responsabile** – Asigurarea unor tipare de consum și producție durabile.
13. **Acțiune climatică** – Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor.
14. **Viața acvatică** – Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă.
15. **Viața terestră** – Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate.
16. **Pace, justiție și instituții eficiente** – Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile.
17. **Parteneriate pentru realizarea obiectivelor** - Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă.

3.2. Priorități bugetare europene

Bugetul pe termen lung al Uniunii Europene și instrumental NextGenerationEU (un instrument temporar pentru a stimula redresarea) formează cel mai mare pachet de stimulente finanțat din bugetul UE, fiind alocat 1.800 miliarde EUR pentru reconstrucția Europei, după criza provocată de COVID -19. După reconstrucție, Europa trebuie să devină mai ecologică,

2021 - 2027

mai digitală, mai rezilientă. Pe 10noiembrie 2020, Parlamentul European și țările UE au ajuns la un acord privind următorul buget, suplimentând fondurile pentru anumite programe în cadrul bugetului pentru perioada 2021-2027.

Bugetul Uniunii Europene 2021-2027 va asigura peste 50% din fonduri pentru:

- cercetare și inovare**, prin intermediul programului **ORIZONT EUROPA**;
- o tranziție climatic și o tranziție digitală echitabilă**, prin intermediul **Fondului pentru tranziție justă și al programului EUROPA DIGITALĂ**;
- pregătire, redresare și reziliență**, prin intermediul **Mecanismului de redresare și reziliență, al rescEU și al unui nou program în domeniul sănătății: “UE pentru sănătate”**.

În bugetul UE se vor păstra politicile tradiționale privind politica de coeziune și cea agricolă comună, acestea beneficiind în continuare de sprijin financiar semnificativ pentru asigurarea stabilității și modernizării.

Este important de cunoscut faptul că 30% din fondurile UE vor fi destinate combaterii schimbărilor climatic, cea mai mare cotă alocată vreodată din bugetul european. Se va acorda o atenție deosebită protecției biodiversității și egalității de gen.

PROGRAMUL EUROPA DIGITALĂ:

UE sprijină digitalizarea economiilor și a societăților sale, în perioada 2021-2027, finanțând 5 domenii cruciale:

- 1.SUPERCALCULUL**
- 2.INTELIGENȚA ARTIFICIALĂ**
- 3.SECURITATEA CIBERNETICĂ**
- 4.COMPETENȚELE DIGITALE AVANSATE**
- 5.UTILIZAREA PE SCARĂ LARGĂ A TEHNOLOGIILOR DIGITALE**

Programul va susține:

- cursuri de formare în domeniul competențelor digitale avansate pentru forța de muncă și studenți pentru
- întreprinderi mici și mijlocii;
- administrațiile publice

Se va înființa o rețea de CENTRE EUROPENE DE INOVARE DIGITALĂ

PROGRAMUL ORIZONT EUROPA

UE sprijină continuarea programului (fondat în 2018), fiind în curs de reglementare a cooperării internaționale și asocierea țărilor terțe la Orizont Europa.

Uniunea Europeană acordă o atenție deosebită pe termen scurt și mediu politicilor în domeniul sănătății, care vizează:

- protejarea și îmbunătățirea sănătății cetățenilor UE;
- furnizarea de sprijin pentru modernizarea infrastructurii de sănătate;
- îmbunătățirea eficienței sistemelor de sănătate;

3.3. Strategia Europa 2020 – în curs de implementare

2021 - 2027

Europa 2020 este strategia pe 10 ani a Uniunii Europene, strategie care a lansat noua viziune pentru economia Europei, bazată pe o coordonare extinsă a politicilor economice și fiscal-bugetare. Principalul scop: crearea unor condiții prielnice creșterii economice inteligente, durabile și favorabile incluziunii. Pentru îndeplinirea scopului Uniunea Europeană și-a fixat 5 obiective esențiale pentru atingere până în 2020; acestea acoperă următoarele domenii: ocuparea forței de muncă, educația, cercetarea și inovarea, incluziunea socială și reducerea sărăciei, energia și schimbările climatice.

5 OBIECTIVE MAJORE pentru UNIUNEA EUROPEANĂ

5 OBIECTIVE ALE U.E.	LA NIVELUL UNIUNII EUROPENE	Obiectivul a fost transpus în obiective naționale , în fiecare stat:-(s-au selectat 4 state din Europa de Est)				Obs.
		România RO	Bulgaria BG	Ungaria HU	Polonia PL	
Obiectiv 1 OCUPAREA	o rată de ocupare a forței de muncă de 75 %	70%	76%	75%	71%	

FORȚEI DE MUNCĂ	în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani					
Obiectiv 2 CERCETARE ȘI DEZVOLTARE	alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare	2%	1,5%	1,8%	1,7%	
Obiectiv 3 SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI UTILIZAREA DURABILĂ A ENERGIEI	Reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990 Creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20% creșterea cu 20% a eficienței	19%	20%	10%	14%	
		24%	16%	14,65%	15,48%	
		10%	3,2%	2,96%	14%	

2021 - 2027

	energetice					
Obiectiv 4 EDUCAȚIE	Reducerea sub 10% a ratei de părăsire timpurie a școlii					
	Creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani	11,3%	11%	10%	4,5%	
Obiectiv 5 LUPTA ÎMPOTRIVA SĂRĂCIEI ȘI A EXCLUZIUNII SOCIALE	Reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale	580.000 persoane	260.000 persoane	450.000 persoane	1.500.000 persoane	

Aceste obiective definesc poziția pe care ar trebui să o ocupe UE în 2020 din punctul de vedere al unor parametri majori:

- sunt transpuse în obiective naționale, fiecare stat asumându-și obiectivele și tabilindu-și ținte proprii, astfel încât fiecare stat membru poate să-și poată urmări evoluția în perioada 2014 – 2020;
- sunt comune și **nu presupun repartizarea sarcinilor**, urmând a fi realizate prin acțiuni la nivel național și european
- sunt **interdependente și se susțin reciproc**:
- progresele în plan educațional contribuie la îmbunătățirea perspectivelor profesionale și la reducerea sărăciei;
- mai multă cercetare și inovare și o utilizare mai eficientă a resurselor ne ajută să devenim mai competitivi și oferă condiții favorabile creării de noi locuri de muncă;
- investițiile în tehnologii ecologice contribuie la combaterea schimbărilor climatice și creează noi oportunități de afaceri și locuri de muncă.

3.4. Cele 7 programe pilot a UE – strategia 2020-2030

Strategia cuprinde 7 inițiative emblematice (programe pilot), care asigură cadrul prin care UE și autoritățile naționale își susțin reciproc eforturile în domenii prioritare pentru Strategia *Europa 2020*: inovarea, economia digitală, ocuparea forței de muncă, tineretul, politica industrială, combaterea sărăciei și eficiența energetică.

2021 - 2027

UE a identificat noi domenii care ar putea impulsiona creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. Ele se află în centrul a **7 inițiative majore**.

În cadrul fiecărei inițiative, autoritățile europene și cele naționale trebuie să-și coordoneze eforturile pentru a se sprijini reciproc. Majoritatea inițiativelor au fost prezentate de către Comisia Europeană în anul 2010.

A. CREȘTEREA INTELIGENTĂ:

Cu trei inițiative:

Creșterea inteligentă presupune îmbunătățirea prestației UE în următoarele domenii:

- educație** (încurajarea procesului de învățare și de îmbunătățire a competențelor)
- cercetare și inovare** (crearea de noi produse și servicii care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă și să ne ajute să facem față provocărilor de ordin social);
- societatea digitală** (utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor)

Inițiative		Obiective
<p>1.O agendă digitală pentru Europa</p> <p>prin care – și propune să creeze o piață digitală unică, bazată pe internet rapid și ultrarapid și pe aplicații interoperabile:</p>	<p>1.Pân ă în 2013: acces universal la internet în bandă largă</p> <p>2.Pân ă în 2020: acces universal la internet mult mai rapid (cel puțin 30Mbps)</p> <p>3.Pân ă în 2020: o viteză a internetului de peste 100 Mbps în peste 50% din locuințele din Europa.</p>	<p>1. Un nivel al investițiilor publice și private în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul UE; condiții mai bune pentru cercetare, dezvoltare și inovare</p> <p>2. O rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani, pân ă în 2020</p> <p>(prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârst ă sau necalificate și imigranți legali)</p>
<p>2.O Uniune a inovării, prin care își propune:</p>	<p>1.Să reorienteze politica în materie de cercetare, dezvoltare și inovare către domenii care prezintă provocări majore pentru societate (schimbări climatice, utilizarea eficientă a energiei și a resurselor,</p>	<p>3. Rezultate mai bune pe plan educațional, în special</p> <p>- abandonul școlar</p> <p>reducerea ui r la mai puțin de 10%</p>

2021 - 2027

	schimbări demografice, sănătatea populației etc.) 2.Să consolideze toate verigile din lanțul inovării , de la cercetarea fundamentală la comercializare.	- pân creșterea ă la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii superioare sau echivalente rând populației în ul în vârșt ă de 30-34 de ani
--	---	---

B. CREȘTERE DURABILĂ:

Pentru o economie mai competitivă, mai ecologică și mai eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor și pentru a **asigura o creștere economică durabilă, trebuie:**

- a) să dezvoltăm o economie mai competitivă, cu emisii scăzute de CO₂, care să utilizeze resursele în mod eficient și durabil;
- b) să protejăm mediul, să reducem emisiile de gaze cu efect de seră și să stopăm pierderea biodiversității;
- c) să profităm de poziția Europei ca lider în dezvoltarea de noi tehnologii și metode de producție ecologice;
- d) să introducem rețele electrice inteligente și eficiente;
- e) să valorificăm rețelele europene pentru a le acorda întreprinderilor (în special micilor producători) un avantaj competitiv suplimentar;
- f) să îmbunătățim mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri;
- g) să-i ajutăm pe consumatori să aleagă produse și servicii, în cunoștință de cauză;

C. CREȘTERE FAVORABILĂ INCLUZIUNII:

Creștere favorabilă incluziunii – O economie cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, asigurând coeziunea economică, socială și teritorială

Creșterea favorabilă incluziunii presupune:

- o rată mai mare de ocupare a forței de muncă - **locuri de muncă mai bune și mai numeroase**, în special pentru femei, tineri și lucrători de peste 55 de ani
- creșterea capacității de anticipare și gestionare a schimbării prin **investiții în formare profesională și îmbunătățirea competențelor**
- **modernizarea piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială**
- garantarea **accesului tuturor la beneficiile creșterii economice**.

Ocuparea forței de muncă:

- **Populația activă a Europei este în scădere** datorită schimbărilor demografice. Cei aflați în câmpul muncii trebuie să susțină un număr din ce în ce mai mare de persoane inactive.

2021 - 2027

- UE trebuie să-și mărească **rata de ocupare a forței de muncă**. Aceasta este deosebit de scăzută în rândul **femeilor** (63%, față de 76% în rândul bărbaților, în intervalul de vârstă 20-64 de ani) și al **lucrătorilor cu vârsta între 55 și 64 de ani** (46%, față de 62% în SUA și Japonia).
- Programul de lucru al europenilor este **cu 10% mai scurt** decât cel al americanilor sau al japonezilor.
- Din cauza **crizei economice**, tinerii și persoanele disponibilizate își găsesc mai greu un loc de muncă. Rata **șomajului în rândul tinerilor** a ajuns la 21%.

Competențe:

În UE, aproximativ **80 de milioane de persoane au doar competențe de bază** și nu beneficiază de programe de învățare de-a lungul vieții în aceeași măsură ca și persoanele cu un nivel ridicat de educație.

- Până în 2020, circa **16 milioane de noi locuri de muncă vor necesita calificări superioare**, în timp ce cererea de personal necalificat va scădea cu aproximativ 12 milioane.

- Este din ce în ce mai important să dobândim și să ne dezvoltăm **noi competențe**.

Combaterea sărăciei:

- Chiar și înainte de criză, **80 de milioane de persoane (din care 19 milioane copii) erau expuse riscului sărăciei**.
- Pentru **8% din populația activă**, veniturile nu asigură depășirea pragului sărăciei.
- În prezent, în Europa sunt **23 de milioane de șomeri** – 10% din populația activă.
- Pentru ca economia noastră să se dezvolte și să se mențină competitivă, avem nevoie de mai multe locuri de muncă.
- Începând cu 2012, populația de vârstă activă a început să scadă.
- Pentru a asigura **durabilitatea sistemelor noastre de protecție socială**, numărul lucrătorilor trebuie să crească.

UE sprijină creșterea favorabilă incluziunii prin proiectele și investițiile în domeniul dezvoltării regionale, prin care reduce discrepanțele dintre regiuni și asigură accesul tuturor europenilor la beneficiile creșterii economice. Obiectivul Strategiei Europa 2020 în materie de reducere a sărăciei incită Comisia Europeană să pună un accent mai mare pe aspectele sociale în Analiza anuală a creșterii. Răspunsurile politice sunt conforme cu abordarea în materie de investiții sociale.

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă își propune să creeze locuri de muncă mai multe și mai bune pe tot teritoriul Uniunii Europene. Ea se inspiră din Strategia Europa 2020. Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă le oferă statelor membre un cadru („metoda deschisă de coordonare”) pentru a face schimb de informații, pentru a discuta și pentru a-și coordona politicile în domeniul ocupării forței de muncă. Se bazează pe Analiza anuală a creșterii, care stabilește prioritățile UE pentru anul următor în materie de creștere economică și creare de locuri de muncă și deschide Semestrul european, care promovează o mai strânsă coordonare a politicilor economice și bugetare ale guvernelor naționale.

2021 - 2027

Strategia europeană privind ocuparea forței de muncă se bazează pe Agenda pentru noi competențe și locuri de muncă și este sprijinită de Observatorul european pentru ocuparea forței de muncă și Programul de învățare reciprocă.

Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a reiterat apelul către toate statele membre pentru a oferi o educație inclusivă și echitabilă la toate nivelurile și să se asigure că toți oamenii pot avea acces la oportunități de învățare pe tot parcursul vieții, care îi pot ajuta să participe pe deplin în societate și să contribuie la dezvoltarea durabilă. Cinci domenii prioritare ale politicii:

-Educație -Formare -Educatori, -Tineret, -Comunități

Tendențe ale sistemelor educaționale actuale:	Evoluția sistemelor educaționale – tendințe majore:
	1.Asigurarea integrării individului în societate: pregătirea inițială a competențelor, educația pe tot parcursul vieții, formarea pentru noile
	2.Asigurarea accesului la educație și instruire pentru toți;
	3.Deschiderea către sistemele similare din întreaga lume

Rolul instrumentelor

- Tehnologiei Informațiilor și Comunicațiilor (T.I.C.)
- Alfabetizarea digitală
- Dezvoltarea competenței digitale a elevilor
- Transformarea modului de predare și învățare

3.5. Ținte asumate de România în contextul european**Obiective România în educație:**

- 1.Asigurarea faptului că **toate fetele și toți băieții absolvă învățământul primar și secundar gratuit, echitabil și calitativ**, care să conducă la rezultate relevante și eficiente pe planul învățării;
2. Asigurarea faptului că toate fetele și toți băieții au **acces la dezvoltarea timpurie de calitate, îngrijire și educația preșcolară**, astfel încât să fie pregătiți pentru învățământul primar.
- 3.Asigurarea accesului egal pentru toate femeile și toți bărbații la **educație tehnică, vocațională și terțiară**, inclusiv universitară, accesibilă și calitativă.
- 4.Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care detin **competențe relevante, inclusiv competențe tehnice și vocaționale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul**.
- 5.**Eliminarea disparităților** între sexe în educație și asigurarea accesului egal la toate nivelurile de învățământ și formare profesională a persoanelor vulnerabile, inclusiv a persoanelor cu dizabilități, a populațiilor indigene și a copiilor aflați în situații vulnerabile
- 6.Asigurarea faptului ca toți tinerii și o proporție substanțială a adulților, atât bărbați, cât și femei, dispun de **competențe elementare, precum alfabetizarea și aritmetica elementară**.
- 7.Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv, printre altele, prin **educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen**,

2021 - 2027

promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă.

România se integrează într-o Uniune Europeană aflată ea însăși în plin proces de căutare a celor mai adecvate căi de evoluție. Dezbateră europeană asupra viitorului devine o realitate concretă și pentru români, care descoperă că au atât posibilitatea cât și interesul să participe activ și deplin la construcția europeană. Rapiditatea cu care vom descoperi și utiliza această posibilitate depinde numai de noi. Ea determină în mare măsură gradul de profitabilitate pe termen lung a integrării României în UE.

2021 - 2027

Cap. 4. Strategia Națională de Dezvoltare Locală 2021 - 2027

4.1. Perspectiva României asupra dezvoltării durabile

Pornind de la ideea că beneficiile dezvoltării economice trebuie să fie mai mari decât costurile, inclusiv cele legate de conservarea și îmbunătățirea mediului, prima strategie de dezvoltare durabilă a României din 1999 a avut ca obiectiv îmbunătățirea progresivă și menținerea bunăstării populației în corelare cu cerințele folosirii raționale a resurselor naturale și ale conservării ecosistemelor. Aderarea la Uniunea Europeană în 2007 a ajustat prioritățile naționale, prin *Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă. Orizonturi 2013-2020-2030* (SNDD), aprobată de Guvernul României la 12 noiembrie 2008, vizând reducerea decalajului socio-economic față de cel al statelor membre ale Uniunii Europene.

2021 - 2027

Pentru ca dezvoltarea durabilă să reușească în România și, prin urmare Agenda 2030, împreună cu angajamentele Uniunii Europene, această strategie este construită în jurul cetățeanului și nevoilor generațiilor viitoare.

Strategia pleacă de la premisa că, dezvoltarea durabilă prezintă un cadru de gândire care, odată însușit de către cetățean, va ajuta la crearea unei societăți mai echitabile, definită prin echilibru și solidaritate și care să poată face față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale, inclusiv scăderea demografică. Grijă statului față de cetățean și respectul cetățeanului față de instituții, față de aproapele său, de valorile morale și diversitatea culturală și etnică vor duce la o societate durabilă.

Pe plan economic este nevoie de garantarea unei creșteri economice pe termen lung de care să beneficieze cetățenii României. Deși economia unei țări adeseori se măsoară prin cifre, care nu iau în considerare potențialul cetățeanului, transformarea economiei într-una durabilă și competitivă necesită un nou mod de acțiune care să se centreze pe inovație, optimism și reziliența cetățenilor. O asemenea abordare va crea o cultură a antreprenoriatului în care cetățeanul se poate realiza material și aspirațional.

Sub aspect social este nevoie de o societate coezivă, care să beneficieze de îmbunătățirea sistemului de educație și sănătate, de reducerea inegalităților dintre bărbați și femei, dintre mediul urban și rural, care să conducă la promovarea unei societăți deschise, în care cetățenii se pot simți apreciați și sprijiniți. E nevoie de cultivarea rezilienței populației, în așa fel încât cetățeanul, într-un cadru instituțional echitabil, să își poată realiza visurile acasă. În același timp, statul trebuie să ajute la sporirea potențialului cetățeanului prin abordarea problemelor legate de sănătate, de educație și de limitele pieței libere, probleme la care se poate răspunde prin politici publice, rezultatul fiind un nivel de trai cât mai ridicat pentru toți cetățenii. Sporirea capitalului social – crearea unui simț civic definit prin încredere între cetățeni - va conduce la deblocarea potențialului cetățenilor români pentru a se realiza prin forțe proprii, asigurând totodată și dezvoltarea durabilă a comunităților lor.

Conștientizarea importanței mediului a crescut semnificativ în ultimii ani, atât în ceea ce privește mediul natural, cât și la cel antropic. Protejarea naturii este responsabilitatea tuturor datorită impactului biunivoc om – mediu, dar și o oportunitate a cetățenilor de a se uni într-un scop nobil, prin conștientizarea acestei responsabilități. Realizarea unui mediu antropic durabil poate fi atins prin cultivarea unui sentiment de apartenență și de comunitate, care să elimine simțul singurătății cetățeanului, factor de risc în realizarea potențialului personal și, în ultimă instanță, a funcționării comunitare.

Ca membră a comunității internaționale, dar mai ales ca membră a Uniunii Europene, România are interesul de a implementa principiile dezvoltării durabile pe plan național. Strategia susține ca România să fie în 2030 o țară membră a unei Uniunii Europene puternice, în care decalajele dintre țări vor fi reduse, iar cetățenii României vor putea trăi într-o țară în care statul servește nevoile fiecărui cetățean într-un mod echitabil, eficient și cu preocupări crescute și constante pentru un mediu curat.

4.2. Obiectivele pentru Dezvoltare Durabilă

2021 - 2027

Evaluarea primului deceniu de implementare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013-2020-2030, din 2008, se suprapune în mare cu perioada de când România a devenit stat membru cu drepturi și obligații depline în cadrul Uniunii Europene. În acest fel se poate constata că a existat de la început un înalt grad de congruență conceptuală și operațională între obiectivele dezvoltării durabile și cele ale integrării europene a țării.

Dacă în etapa de tranziție conceptul de dezvoltare durabilă a fost acceptat mai mult declarativ, ca urmare a însușirii documentelor ONU în materie, după anul 2000, odată cu începerea tratatelor de aderare la UE, el a devenit o parte integrantă a construcției legislative și instituționale, găsindu-și reflectarea în principalele direcții ale politicii de stat. Se poate aprecia că încorporarea acquisului comunitar și aplicarea instrumentelor de lucru agreeate la nivelul UE au constituit principalul motor al alinierii accelerate a României la principiile și practicile dezvoltării durabile.

Primii doi ani de la aderarea la UE au marcat o creștere dinamică a economiei românești, justificând asumarea unor obiective strategice și ținte de etapă ambițioase pentru perioada următoare. Însă criza economico-financiară a afectat grav România, a dus la o cădere drastică a produsului intern brut (PIB) și a veniturilor populației și s-a prelungit, prin efectele sale până în 2010-2011. Criza a scos în evidență o seamă de vulnerabilități structurale și funcționale persistente care impun resetarea unor priorități, cu mobilizarea corespunzătoare a resurselor bugetare proprii și utilizarea rațională a fondurilor de solidaritate, coeziune, agricultură și dezvoltare rurală alocate României prin actualul și viitorul cadru financiar multianual ale UE.

În ansamblu, în ciuda dificultăților întâmpinate, bilanțul primului deceniu de implementare a SNDD este pozitiv, demonstrând reziliența și sustenabilitatea opțiunilor strategice ale societății românești și apartenența sa la UE. Această apreciere este susținută de faptul că produsul intern brut al României calculat la paritatea puterii de cumpărare a sporit de la 39% din media UE în 2006 la 63% în 2017, cu perspectiva realistă, potrivit programului de convergență, să ajungă la 80% în 2020.

Conform sondajelor Eurobarometrului din primăvara anului 2018, cetățenii României își mențin atitudinea optimistă cu privire la viitorul lor european în proporție de 65% în comparație cu media de 58% în totalitatea statelor membre ale UE¹. Se crează astfel premisele materiale pentru îndeplinirea obiectivelor și țăintelor Strategiei în conformitate cu Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a ONU și cu dispozițiile relevante ale UE.

În continuare, se relevă neajunsurile constatate și se identifică domeniile specifice în care sunt necesare eforturi și resurse suplimentare pentru realizarea obiectivelor de convergență și apropierea semnificativă de media Uniunii Europene.

4.2.1. Obiectivul 1: Fără sărăcie

Eradicarea sărăciei în toate formele sale și în orice context

¹ European Commission – Standard Eurobarometer 89 Spring 2018

2021 - 2027

Globalizarea a contribuit la reducerea sărăciei absolute, însă este necesară continuarea eforturilor de reducere a sărăciei relative și pentru a asigura o viață demnă pentru toți. În acest scop, Agenda 2030 țintește segmentele periferice din societate și încurajează orientarea societății într-o direcție care să asigure cetățenilor o viață echitabilă, demnă și prosperă.

Strategia își propune reducerea numărului cetățenilor care trăiesc în sărăcie severă și relativă în toate dimensiunile acesteia, potrivit definițiilor naționale. Strategia are în vedere reducerea numărului de persoane care trăiesc sub pragul de sărăcie, stimularea participării pe piața muncii a persoanelor apte de muncă, dezvoltarea sistemului de protecție și asistență socială.

Ținte 2030

Eradicarea sărăciei extreme pentru toți cetățenii

Reducerea cu cel puțin jumătate a numărului de cetățeni care trăiesc în sărăcie relativă

Consolidarea sistemului național unitar a serviciilor de intervenție de urgență, reabilitare ulterioară și compensare a pierderilor în caz de calamități naturale, accidente industriale sau evenimente climatice extreme

4.2.2. Obiectivul 2: Foamete zero

Eradicarea foamei, asigurarea securității alimentare, îmbunătățirea nutriției și promovarea unei agriculturi sustenabile

România a depășit, în mare măsură, problemele legate de foamete, dar se dezvoltă noi provocări legate de nutriție. Pentru o societate mai sănătoasă, trebuie dezvoltată o agricultură durabilă și conștientizarea importanței nutriției sănătoase. România deține locul al șaselea în Europa din perspectiva suprafeței agricole utilizate², motiv pentru care eficiența agricolă, consolidarea exploatațiilor agricole și a întreprinderilor de procesare alimentară, sunt o prioritate.

Strategia vizează dezvoltarea unui sector agroalimentar durabil și competitiv pentru îmbunătățirea calității vieții și asigurării unor condiții de viață în mediul rural apropiate de cele din mediul urban, promovarea producției autohtone și ecologice și valorificarea produselor tradiționale și montane cu valoare adăugată.

Ținte 2030

---

² Eurostat – Land Cover Statistics

2021 - 2027

- Eradicarea malnutriției și menținerea ratei obezității sub 10%, similar cu nivelul înregistrat în anul 2014
- Finalizarea cadastrului agricol
- Dublarea ponderii agriculturii în PIB-ul României, față de anul 2018
- Menținerea și extinderea diversității genetice a semințelor, a plantelor cultivate și a animalelor de fermă și domestice și a speciilor sălbatice înrudite
- Creșterea gradului de valorificare a producției agricole autohtone
- Creșterea ponderii agriculturii ecologice în totalul producției agricole
- Menținerea și rentabilizarea unor ocupații și metode tradiționale de valorificare a plantelor medicinale și fructelor de pădure în zona montană. Menținerea tradițiilor locale prin creșterea numărului de produse cu caracteristici specifice în ceea ce privește originea geografică

4.2.3.Obiectivul 3: Sănătate și bunăstare

Asigurarea unei vieți sănătoase și promovarea bunăstării tuturor, la orice vârstă

Îmbunătățirea serviciilor și accesului la asistența medicală de calitate este esențială pentru funcționarea unei societăți durabile centrate pe pacient și prevenție. Trebuie asigurat un cadru adecvat pentru promovarea unui mod de viață sănătos și proactiv, favorizarea activităților sociale și prevenția și educația medicală. Abordarea sănătății și bunăstării populației trebuie să includă și abordarea bolilor psihice și a dizabilităților.

Strategia are în vedere reducerea ratei mortalității materne și infantile, diminuarea incidenței îmbolnăvirilor de boli infecțioase și cronice, respectiv prevenirea și tratarea abuzului de substanțe nocive și a bolilor mintale.

Ținte 2030

- Asigurarea accesului universal la servicii de informare, educare și consiliere pentru promovarea prevenției și adoptarea unui stil de viață fără riscuri
- Digitalizarea completă a sistemului de sănătate și, implicit eliminarea documentelor și registrelor *hard copy*, pentru a eficientiza și a facilita intervențiile medicale, pentru a asigura populației accesul rapid la servicii medicale de calitate, la tratamente și medicamente și pentru monitorizarea eficientă a nevoilor
- Reducerea prevalenței mortalității materne și infantile, a incidenței cancerului la sân sau de col uterin și a sarcinilor la adolescente, având ca obiectiv prioritar grupurile vulnerabile și defavorizate
- Reducerea mortalității materne și mortalității neonatale, astfel încât să se situeze sub media UE
- Creșterea acoperirii vaccinale până la nivelul minim recomandat de OMS pentru fiecare vaccin, prin dezvoltarea unei platforme comune de colaborare între autorități, medici,

2021 - 2027

pacienți, organizații internaționale cu experiență în acest domeniu, reprezentanți ai companiilor în domeniu, precum și alți factori interesați

- Promovarea conștientizării bolilor psihice, reducerea stigmatului și crearea unui mediu în care cetățenii afectați se simt acceptați și unde pot cere ajutor
- Stoparea îmbolnăvirii de tuberculoză și combaterea hepatitei și a altor boli transmisibile
- Reducerea cu o treime a mortalității premature cauzate de bolile netransmisibile prin prevenire și tratament și prin promovarea sănătății și bunăstării mintale
- Reducerea mortalității cauzate de boli cronice
- Reducerea consumului de substanțe nocive

4.2.4. Obiectivul 4: Educație de calitate

Garantarea unei educații de calitate și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți

Accesul și participarea la educație de calitate sunt esențiale pentru funcționarea adecvată a unei societăți durabile. Educația nu este doar un proces premergător intrării pe piața forței de muncă. Educația trebuie tratată ca un proces care pregătește generațiile tinere pentru provocările viitorului și se derulează pe tot parcursul vieții, încurajând inovația, meritocrația, gândirea critică constructivă, curiozitatea, conduita și emanciparea.

Strategia se adresează în principal următoarelor domenii: accesul tuturor copiilor la educație timpurie, învățământ primar și secundar echitabil și calitativ, care să conducă la rezultate relevante și eficiente, creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe profesionale relevante, care să faciliteze angajarea la locuri de muncă decente și antreprenoriatul. Asigură faptul că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile.

Ținte 2030

- Reducerea ratei de părăsire timpurie a sistemului educațional
- Învățământ axat pe competențe și centrat pe nevoile elevului, căruia să îi fie oferită o mai mare libertate în definirea priorităților de studiu, prin măsuri precum și creșterea ponderii de materii opționale
- Asigurarea faptului că toți elevii dobândesc cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, inclusiv prin educația pentru dezvoltare durabilă și stiluri de viață durabile, drepturile omului, egalitatea de gen, promovarea unei culturi a păcii și non-violenței, aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă
- Accentuarea rolului, în procesul educational, al educației civice, a principiilor și noțiunilor despre o societate durabilă pașnică și incluzivă, egalitate de gen, despre

2021 - 2027

valorile democrației și pluralismului, despre valorile multiculturalismului, prevenția discriminării și înțelegerea percepției „celuilalt”, despre importanța eradicării violenței cu accent pe fenomenul de violență în școli

- Modernizarea sistemului de învățământ prin adaptarea metodologiilor de predare-învățare la folosirea tehnologiilor informaționale și creșterea calității actului educațional
- Organizarea învățământului profesional și tehnic în campusuri special amenajate și dotate; pregătirea personalului didactic bine calificat; elaborarea de curriculum potrivit cerințelor de pe piața muncii prin dezvoltarea de parteneriate, incluziv cu mediul de afaceri
- Extinderea generalizată a facilităților pentru formarea și perfecționarea continuă pe tot parcursul vieții, sporirea considerabilă a participării la sistemele formale și nonformale de cunoaștere în vederea apropierii României de media performanțelor din statele membre ale UE
- Înființarea centrelor comunitare de învățare permanentă de către autoritățile locale; cointeresarea companiilor în sprijinirea înrolării angajaților în asemenea programe
- Creșterea substanțială a numărului de tineri și adulți care dețin competențe relevante, inclusiv competențe profesionale, care să faciliteze angajarea, crearea de locuri de muncă decente și antreprenoriatul
- Creșterea nivelului de educație financiară a cetățenilor

Extinderea în educația formală universitară a dezvoltării durabile ca principii și specializare și accentuarea rolului cercetării interdisciplinare în dezvoltarea unei societăți durabile.

4.2.5. Obiectivul 5: Egalitate de gen

Realizarea egalității de gen și întărirea rolului femeilor și al fetelor în societate

Într-o societate dezvoltată, genul cu care se naște cineva nu trebuie să influențeze perspectivele, demnitatea și calitatea vieții persoanei. Populația României este alcătuită din peste 51% femei. Deși s-au înregistrat progrese în domeniul egalității de gen, persistă unele provocări legate de concepțiile populației în privința rolului femeii în societate și familie, participarea femeilor la luarea deciziilor, disparitatea salarială și violența împotriva femeilor.

Strategia își propune prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și fetelor, în sfera publică și cea privată, asigurarea participării echilibrate și efective a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică.

Ținte 2030

- Continuarea reducerii disparității salariale dintre sexe
- Eliminarea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și fetelor, în sferile publice și private, inclusiv a traficului, exploatării sexuale și a altor tipuri de exploatare
- Asigurarea participării depline și eficiente a femeilor și a egalității de șanse la ocuparea posturilor de conducere la toate nivelurile de luare a deciziilor în viața politică, economică și publică

2021 - 2027

4.2.6. Obiectivul 6: Apă curată și sanitație

Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și sanitație pentru toți

Pentru a prospera, ecosistemele planetei, societatea și economia au nevoie de apă proaspătă și curată, în cantități suficiente. De mai mulți ani, unul dintre elementele politicii UE este protecția sănătății cetățenilor săi prin accesul sigur la apă potabilă de calitate și sanitație.

Strategia vizează creșterea calității vieții prin dezvoltarea infrastructurii de apă și canalizare și a serviciilor publice, alinierea României la cerințele și standardele UE privind gestionarea apei potabile, apelor uzate, deșeurilor și creșterea eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele.

Ținte 2030

- Creșterea substanțială a eficienței folosirii apei în activitățile industriale, comerciale și agricole; extinderea reutilizării raționale a apelor tratate și reciclate în perspectiva atingerii obiectivelor economiei circulare
- Creșterea substanțială a eficienței de utilizare a apei în toate sectoarele și asigurarea unui proces durabil de captare și furnizare a apei potabile, pentru a face față deficitului de apă
- Conectarea gospodăriilor populației din orașe, comune și sate compacte la rețeaua de apă potabilă și canalizare în proporție de cel puțin 90%
- Creșterea accesului la apă potabilă pentru grupurile vulnerabile și marginalizate
- Îmbunătățirea calității apei prin reducerea poluării, eliminarea depozitării deșeurilor și reducerea la minimum a produselor chimice și materialelor periculoase, reducând proporția apelor uzate netratate și sporind substanțial reciclarea și reutilizarea sigură
- Realizarea accesului la condiții sanitare și de igienă adecvate și echitabile pentru toți, acordând o atenție specială celor în situații vulnerabile

4.2.7. Obiectivul 7: Energie curată și la prețuri accesibile

Asigurarea accesului tuturor la energie la prețuri accesibile, într-un mod sigur, durabil și modern

Cererea de energiei este în continuă creștere la nivel global și numai prin eficientizarea și promovarea energiei regenerabile se poate face față nevoilor actuale și ale generațiilor viitoare. Sectorul energetic contribuie în mod esențial la dezvoltarea României prin influența profundă asupra competitivității economiei, a calității vieții și a mediului.

2021 - 2027

Pentru a susține pe termen lung așteptările consumatorilor, sectorul energetic românesc trebuie să devină mai robust din punct de vedere economic, mai avansat și mai flexibil din punct de vedere tehnologic și mai puțin poluant.

Ținte 2030

- Extinderea rețelelor de transport și distribuție pentru energie electrică și gaze naturale în vedea asigurării accesului consumatorilor casnici, industriali și comerciali la surse sigure de energie la prețuri acceptabile
- Decuplarea creșterii economice de procesul de epuizare a resurselor și de degradare a mediului prin sporirea considerabilă a eficienței energetice (cu minimum 27% comparativ cu scenariul de *status-quo*) și folosirea extinsă a schemei EU ETS în condiții de piață previzibile și stabile
- Creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă și a combustibililor cu conținut scăzut de carbon în sectorul transporturilor (autovehicule electrice), inclusiv combustibili alternativi
- Asigurarea unui cadru de reglementare stabil și transparent în domeniul eficienței energetice în vederea atragerii investițiilor
- Susținerea strategică a ponderii energiei electrice în totalul consumului casnic, industrial și în transporturi prin stabilirea unor norme de performanță pentru instalații și aparatură.

4.2.8. Obiectivul 8: Muncă decentă și creștere economică

Promovarea unei creșteri economice susținute, deschisă tuturor și durabilă, a ocupării depline și productive a forței de muncă și asigurarea de locuri de muncă decente pentru toți

Dezvoltarea durabilă încurajează delimitarea creșterii economice de impactul negativ asupra mediului și asupra societății. Obiectivul urmărește creșterea economică durabilă și promovează munca și un trai decent pentru toți, indiferent de gen, locație geografică și descendență. Devine vitală implementarea principiului „nimeni nu rămâne în urmă”.

Strategia urmărește susținerea creșterii economice pe cap de locuitor și susținerea sectoarelor productive și diversificarea produselor cu valoare adăugată, crearea locurilor de muncă decente, antreprenoriatul, creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, modernizarea tehnologică și inovarea, asigurarea muncii decente pentru toți cetățenii, inclusiv pentru tineri și persoanele cu dizabilități, renumerarea egală pentru munca de valoare egală, accesul la finanțare. Se susține un turism durabil care creează locuri de muncă și promovează diversitatea culturală, produsele locale și respectul pentru tradiții și mediul în care trăim.

2021 - 2027

Ținte 2030

- Păstrarea în continuare a unui ritm al creșterii PIB superior față de media UE pentru a susține efortul de reducere a decalajelor în comparație cu țările europene avansate, paralel cu aplicarea principiilor dezvoltării durabile și îmbunătățirea constantă a nivelului de trai al populației
- Promovarea unor politici orientate spre dezvoltare care susțin activitățile productive, crearea locurilor de muncă decente, antreprenorialul prin start-up, creativitatea și inovația, și care încurajează formalizarea și creșterea întreprinderilor micro, mici și mijlocii, inclusiv prin acces la servicii financiare
- Atingerea unor niveluri mai ridicate ale productivității prin diversificare, modernizarea tehnologică și inovație, inclusiv prin accent pe sectoarele cu valoare adăugată sporită și utilizarea intensivă a forței de muncă
- Realizarea unui turism competitiv pe termen lung, dezvoltarea agroturismului, ecoturismului, turismului rural, balnear și cultural și îmbunătățirea imaginii României ca destinație turistică
- Consolidarea capacității instituțiilor financiare interne pentru a încuraja și a extinde accesul la servicii bancare, de asigurări și servicii financiare pentru toți.

4.2.9. Obiectivul 9: Industrie, inovație și infrastructură

Construirea unor infrastructuri reziliente, promovarea industrializării durabile și încurajarea inovației

Evoluția societății a impus un mod de viață accelerat, în care pot fi competitive doar acele țări care încurajează inovația, pe lângă o infrastructură rezilientă și o industrie durabilă. Infrastructura modernă este susținută de inovație pentru o industrie eficientă și durabilă. Promovarea industrializării necesită recunoașterea importanței „economiei bazată pe cunoaștere” pentru avantajul competitiv necesar.

Strategia propune dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, sigure și durabile, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea pentru toți, integrarea întreprinderilor mici și mijlocii în lanțuri valorice și pe piețe externe, modernizarea infrastructurii și reabilitarea durabilă a industriilor pentru utilizarea eficientă a resurselor, prin adoptarea tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, întărirea cercetării științifice și colaborarea cu mediul privat, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale, încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare.

Ținte 2030

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii calitative, fiabile, durabile și puternice, inclusiv infrastructura regională și transfrontalieră, pentru a sprijini dezvoltarea economică și bunăstarea oamenilor, cu accent pe accesul larg și echitabil pentru toți
- Îmbunătățirea siguranței rutiere

2021 - 2027

- Reabilitarea industriilor pentru a deveni durabile, cu eficiență sporită în utilizarea resurselor și adoptare sporită a tehnologiilor și proceselor industriale curate și ecologice, toate țările luând măsuri în conformitate cu capacitățile respective ale acestora
- Stimularea cu precădere a economiei digitale și investițiilor industriale care se situează în zona mai profitabilă a lanțului valoric, care fructifică și rezultatele eforturilor naționale de cercetare-dezvoltare-inovare și care se adresează unor piețe stabile și în creștere
- Întărirea cercetării științifice, modernizarea capacităților tehnologice ale sectoarelor industriale; încurajarea inovațiilor și creșterea semnificativă a numărului de angajați în cercetare și dezvoltare și sporirea cheltuielilor publice și private pentru cercetare și dezvoltare
- Promovarea industrializării incluzive și durabile și sporirea ratei de ocupare
- Creșterea accesului întreprinderilor mici industriale și de altă natură la servicii financiare, inclusiv la credite accesibile, și integrarea acestora în lanțuri valorice și piețe externe

4.2.10. Obiectivul 10: Inegalități reduse

Reducerea inegalităților în interiorul țărilor și între țări

Inegalitatea este un obstacol în procesul de dezvoltare al unei societăți durabile.

Inegalitatea apare în diferite domenii cum ar fi problemele de gen, dificultățile în educație, aspectele financiare etc. Unele grupuri vulnerabile, cum ar fi femeile cu dizabilități sau cele de etnie romă, se confruntă cu discriminare intersecțională, prin care mai multe caracteristici ale grupului sunt supuse fenomenelor discriminatorii, acesta devenind astfel în mod particular dezavantajat. Acest obiectiv al reducerii inegalităților accentuează caracterul ideal și meritocratic al societății și totodată, permite tuturor accesul la resurse.

Strategia propune reducerea decalajelor, eliminarea discriminărilor de orice fel și politici de realizare progresivă a unei egalități sporite, în special fiscale, salariale, educaționale și de protecție socială.

Ținte 2030

- Adoptarea politicilor, în special fiscale, salariale și de protecție socială, în scopul reducerii progresive a inegalităților, respectiv a proporției grupurile dezavantajate
- Aproprierea României de nivelul mediei UE, corespunzător anului 2030, din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile
- Reducerea discriminării prin acordarea de sprijin organizațiilor neguvernamentale care activează în domeniul drepturilor omului

4.1.11. Obiectivul 11: Orașe și comunități durabile

Dezvoltarea orașelor și a așezărilor umane pentru ca ele să fie deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile

2021 - 2027

În România, conform statisticilor Băncii Mondiale, ponderea populației urbane a crescut la 54,4% în 2014, de la 34% în 1960⁶⁹. Conform Eurostat, media UE era de 72,5% în 2014. Acest proces de urbanizare este într-o continuă creștere, obligând orașele să devină deschise tuturor, sigure, reziliente și durabile, pentru a face față schimbărilor socio-economice și de mediu.

Strategia vizează asigurarea condițiilor pentru o viață demnă a cetățenilor din comunitățile urbane și rurale prin accesul la locuințe și servicii de bază adecvate, sigure și la prețuri accesibile; accesul la transport public eficient, la prețuri echitabile și accesibile pentru toți; promovarea conceptului de smart-city; consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural; reducerea impactului negativ asupra mediului în orașe, inclusiv prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului și mediului în general.

Ținte 2030

- Asigurarea accesului la condiții de locuire adecvate pentru toți cetățenii
- Asigurarea accesului la sisteme de transport sigure, la prețuri echitabile, accesibile și durabile pentru toți, în special prin extinderea rețelelor de transport public, acordând o atenție deosebită nevoilor celor aflați în situații vulnerabile, femei, copii, persoane cu dizabilități și în etate
- Elaborarea și punerea în aplicare a unui program general de planificare spațială și amenajare a teritoriului în corelare cu strategiile sectoriale la nivel național prin aplicarea conceptului de dezvoltare spațială policentrică și echilibrată, care să susțină coeziunea teritorială
- Educarea și responsabilizarea populației pentru situații de risc seismic
- Reducerea efectelor pe care poluarea atmosferică le are asupra sănătății umane și a mediului prin acordarea unei atenții deosebite calității aerului
- Reducerea substanțială a numărului deceselor și bolilor provocate de produsele chimice periculoase de poluare și de contaminarea aerului, apei și a solului
- Consolidarea eforturilor de protecție și salvagardare a patrimoniului cultural și natural, a elementelor de peisaj din mediul urban
- Implementarea prevederilor legale referitoare la producția, transportul, depozitarea, utilizarea și eliminarea produselor chimice, inclusiv a celor farmaceutice, care pot prezenta pericole pentru sănătatea oamenilor și animalelor și pentru integritatea mediului

4.2.12. Obiectivul 12: Consum și producție responsabile Asigurarea unor modele de consum și producție durabile

Decuplarea creșterii economice de efectele negative asupra mediului necesită un nou model de consum și producție durabil. Dezvoltarea durabilă propune soluția unei producții mai eficiente, a unui management durabil al deșeurilor și activități în concordanță cu principiile protecției mediului. În termeni de consum, reciclarea este imperativă, acest lucru necesitând tranziția spre o economie circulară și conștientizarea cetățeanului de limitele planetei.

2021 - 2027

Strategia propune trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare prin introducerea unor elemente ale economiei circulare, creșterea productivității resurselor, reducerea risipei de alimente și a deșeurilor, prin: diminuarea generării, de consumuri la toate nivelurile sale; reciclare și reutilizare; încurajarea companiilor să adopte practici durabile și să integreze informațiile privind durabilitatea activităților lor în ciclul de raportare; promovarea practicilor durabile de achiziții publice; conștientizarea cetățenilor asupra a ce înseamnă un stil de viață în armonie cu natura.

Ținte 2030

- Trecerea etapizată la un nou model de dezvoltare bazat pe utilizarea rațională și responsabilă a resurselor cu introducerea unor elemente ale economiei circulare, elaborarea unei foi de parcurs
- Înjumătățirea pe cap de locuitor a risipei de alimente la nivel de vânzare cu amănuntul și de consum și reducerea pierderilor de alimente de-a lungul lanțurilor de producție și de aprovizionare, inclusiv a pierderilor post-recoltare
- Reciclarea în proporție de 55% a deșeurilor municipale până în 2025 și 60% până în 2030
- Reciclarea în proporție de 65% a deșeurilor de ambalaje până în 2025 (materiale plastice 50%; lemn 25%; metale feroase 70%, aluminiu 50%, sticlă 70%, hârtie și carton 75%) și 70% până în 2030 (materiale plastice 55%; lemn 30%; metale feroase 80%, aluminiu 60%, sticlă 75%, hârtie și carton 85%)
- Colectarea separată a deșeurilor menajere periculoase până în 2022, a deșeurilor biologice până în 2023 și materialele textile până în 2025
- Stabilirea de scheme obligatorii de răspundere extinsă a producătorilor pentru toate ambalajele până în 2024
- Implementarea practicilor durabile de achiziții publice, în conformitate cu prioritățile naționale și politicile europene

4.2.13. Obiectivul 13: Acțiune în domeniul schimbărilor climatice

Luarea unor măsuri urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului lor

Impactul schimbărilor climatice, inclusiv schimbarea tiparelor climei, creșterea nivelului mării și a evenimentelor meteorologice extreme afectează România de astăzi. Dacă nu se iau în continuare măsuri de adaptare și diminuare a efectelor acestora, amenințările actuale, cum ar fi siguranța alimentară și deficitul de apă, pot lua amploare.

Strategia vizează consolidarea capacității de adaptare și reziliență a României pentru a combate pericolele legate de schimbările climatice și dezastrele naturale prin integrarea măsurilor de diminuare și de adaptare la schimbările climatice și dezastrele naturale atât în strategiile cât și în politicile naționale și în planificarea și creșterea nivelului de educație și conștientizare privind schimbările climatice.

2021 - 2027

Ținte 2030

- Consolidarea rezilienței și capacității de adaptare a României la riscurile legate de climă și dezastre naturale
- Îmbunătățirea capacității de reacție rapidă la fenomene meteorologice extreme intempestive de mare intensitate
- Îmbunătățirea educației, sensibilizării și capacității umane și instituționale privind atenuarea schimbărilor climatice, adaptarea, reducerea impactului și alerta timpurie
- Reducerea cu cel puțin 40% a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelul anului 1990.

4.2.14. Obiectivul 14: Viață acvatică

Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă

Viața marină, clima, economia și bunăstarea socială depind de existența unor mări sănătoase. Schimbările climatice și concurența pentru resursele naturale adaugă presiuni suplimentare asupra mediului marin. Schimbarea climei și exploatarea nedurabilă a mediului acvatic constituie principalele amenințări pentru oceane și mări.

Strategia își propune prevenirea și reducerea poluării marine, gestionarea și protecția durabilă a ecosistemelor marine, conservarea zonelor costiere și asigurarea unui pescuit durabil.

Ținte 2030

- Prevenirea și reducerea semnificativă a poluării marine de toate tipurile, în special de la activitățile terestre, inclusiv poluarea cu deșeuri marine și poluarea cu nutrienți
- Minimizarea și gestionarea impactului acidificării mediului apelor marine, inclusiv prin cooperare științifică sporită la toate nivelurile
- Dezvoltarea responsabilă și sustenabilă a activităților de pescuit la speciile sălbatice și de acvacultură cu respectarea cotelor și metodelor stabilite prin lege și menținerea, în limite rezonabile, a viabilității îndeletnicirilor tradiționale în acest domeniu, inclusiv a pescuitului sportiv și de agrement

4.2.15. Obiectivul 15: Viața terestră

Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, stoparea și repararea degradării solului și stoparea pierderilor de biodiversitate

Societatea umană a creat o „amprentă” imensă pe Pământ, iar acest impact impune asumarea unei responsabilități sporite, un management responsabil și activități corelate în domeniul

2021 - 2027

protecției mediului. Pădurile sunt fundamentale pentru viața pe planetă. Gestionarea durabilă a acestora are un rol esențial în abordarea provocărilor globale actuale, precum și în combaterea reducerii biodiversității, a degradării solurilor și a prevenirii schimbărilor climatice. În plus, pădurile reprezintă un furnizor important al unei game largi de servicii ecosistemice care îmbunătățesc calitatea vieții, oferind numeroase avantaje pentru mediu, societate și economie, cum ar fi asigurarea securității alimentare, creșterea disponibilității apei și sporirea protecției așezărilor umane.

România a intrat în UE cu un capital natural valoros, în unele cazuri, acesta având caracter de unicat. Această contribuție trebuie să fie recunoscută și apreciată ca atare, inclusiv sub raportul sustenabilității financiare a investițiilor necesare pentru conservarea resurselor și menținerea serviciilor oferite de ecosistemele naturale la standardele stabilite la nivel de ONU și UE

Strategia are în vedere conservarea și utilizarea durabilă a ecosistemelor terestre, managementul durabil al pădurilor, combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații, dezvoltarea infrastructurii verzi, conservarea și protejarea zonelor umede, asigurarea conservării ecosistemelor montane, susținerea cercetării în domeniu, gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, tranziția către o economie circulară.

Ținte 2030

- Dezvoltarea infrastructurii verzi și folosirea serviciilor oferite de ecosistemele naturale (în special în luncile Dunării, afluenților acesteia și în Deltă) prin gestionarea integrată a bazinilor hidrografice și zonelor umede
- Conservarea și protejarea zonelor umede, între care se află și Rezervația Biosferei Delta

Dunării, zonă umedă unicat în Europa, ca parte a patrimoniului natural european și mondial

- Asigurarea conservării ecosistemelor montane, inclusiv a biodiversității acestora, în scopul de a spori capacitatea acestora de a oferi beneficii esențiale pentru dezvoltare durabilă
- Susținerea instituțiilor și infrastructurilor de cercetare-dezvoltare de interes național și European pentru studierea, gestionarea, protejarea și conservarea diversității patrimoniului natural
- Gestionarea durabilă a pădurilor, eliminarea defrișărilor abuzive și a tăierilor rase, introducerea unui sistem informatic integrat pentru monitorizarea exploatarei și transportului masei lemnoase, inclusiv la punctele de frontieră, reglementarea

2021 - 2027

împăduririi și reîmpăduririi terenurilor din fondul forestier și a celor degradate sau supuse deșertificării, desfășurarea plantării programate a perdelelor forestiere pentru protecția culturilor agricole și a elementelor de infrastructură în scopul limitării impactului schimbărilor climatice

- Tranziția către o economie circulară prin abordări complementare ce implică metode tradiționale și tehnologii de ultimă generație pentru restabilirea/refacerea capitalului natural și reducerea dependenței de fertilizatorii sintetici și de pesticide, pentru combaterea degradării solului
- Combaterea deșertificării, restaurarea terenurilor și solurilor degradate, inclusiv a terenurilor afectate de deșertificare, secetă și inundații

4.2.16. Obiectivul 16: Pace, justiție și instituții eficiente

Promovarea unor societăți pașnice și incluzive pentru o dezvoltare durabilă, a accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile

Dezvoltarea durabilă este și o paradigmă de funcționare a unei societăți echitabile. Această abordare implică o societate pașnică în care beneficiile dezvoltării durabile promovează accesul la justiție pentru toți și crearea unor structuri legislative și instituționale eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile. Dezvoltarea durabilă poate deveni o abordare funcțională doar dacă societatea va conștientiza și își va însuși această perspectivă ca pe o realitate firească.

Strategia are în vedere dezvoltarea capitalului social, promovarea toleranței, eradicarea violenței asupra copiilor și reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență, reducerea semnificativă a corupției, dezvoltarea instituțiilor eficiente și transparente la toate nivelurile, asigurarea procesului decizional receptiv, inclusiv participarea și reprezentarea cetățenilor la toate nivelurile și asigurarea accesului public la informații și protejarea libertăților fundamentale.

Ținte 2030

- Administrarea justiției în condiții de imparțialitate și celeritate, în conformitate cu legile și procedurile stabilite, cu respectarea principiului prezumpției de nevinovăție
- Asigurarea și susținerea dialogului cu minoritățile naționale în vederea îmbunătățirii actului decizional, prin acces egal pentru toți cetățenii de a-și respecta și valorifica cultura, tradițiile, limba maternă și de a participa la viața economică, socială și politică și pentru combaterea preconcepțiilor, a prejudecăților și a discriminărilor în toate formele sale și promovarea dialogului interetnic, valorilor comune, diversității culturale și lingvistice
- Reducerea semnificativă a tuturor formelor de violență și ratelor de deces conexe
- Stoparea abuzului, exploatării, traficului și a tuturor formelor de violență și torturii copiilor

2021 - 2027

- Reducerea semnificativă a fluxurilor ilicite financiare și de armament, consolidarea recuperării și returnării bunurilor furate și combaterea tuturor formelor de crimă organizată
- Asigurarea procesului decizional receptiv, incluziv, participativ și reprezentativ la toate nivelurile
- Dezvoltarea instituțiilor eficiente, responsabile și transparente la toate nivelurile
- Profesionalizarea și perfecționarea activității tuturor instituțiilor administrației publice centrale și locale, mai ales a compartimentelor care intră în contact direct cu cetățenii, pentru prestarea unor servicii prompte și civilizate; extinderea și generalizarea serviciilor digitalizate on-line.

4.2.17. Obiectivul 17: Parteneriate pentru realizarea obiectivelor

Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea parteneriatului global pentru dezvoltare durabilă

România, ca membră a comunității internaționale și a familiei europene, își asumă responsabilitatea de a se implica în efortul comun pentru sprijinirea dezvoltării durabile. Problemele globale impun soluții globale, această abordare necesită și colaborare, respectiv finanțare publică (națională și internațională) pentru atingerea obiectivelor din Agenda 2030.

În vederea sprijinirii acestui obiectiv, prin strategie, România înțelege să-și susțină angajamentele internaționale, aderarea la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică și să joace un rol proactiv pe plan european și internațional.

Ținte 2030

- Majorarea progresivă a cuantumului asistenței oficiale de dezvoltare acordate de România în cadrul programelor ODA, în funcție de capacitatea de susținere a economiei naționale, având ca obiectiv-țintă atingerea cifrei de 0,33% din venitul național brut la nivelul anului 2030
- Sporirea și diversificarea ajutorului oficial pentru dezvoltare pe măsura creșterii potențialului economic al României și încurajarea agenților economici români să investească, pe baze competitive, în economia țărilor mai puțin dezvoltate
- Aderarea României la Zona Euro, la spațiul Schengen și la Organizația pentru Dezvoltare și Cooperare Economică
- Susținerea angajamentelor internaționale și implicarea proactivă pe plan european și internațional.

4.3. Implementarea și monitorizarea strategiei naționale

Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă a adus o nouă viziune nu doar în ceea ce privește esența obiectivelor stabilite, respectiv caracterul universal și interconectat al acestora, dar și în ceea ce privește implementarea obiectivelor și monitorizarea acestora, care se bazează pe recunoașterea faptului că succesul materializării nu depinde doar de actorul stat, ci și de ceilalți actori implicați, până la cetățean.

2021 - 2027

Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030, denumită în continuare Strategie, ținând cont de particularitățile României și în urma consultărilor întreprinse și a semnalelor primite de la participanții la numeroasele dezbateri publice inițiate cu reprezentanți din toate segmentele societății, stabilește prioritățile naționale în contextul dezvoltării durabile. Strategia reprezintă modalitatea de conectare practică, de articulare a României la parteneriatele naționale, regionale, europene și globale specifice. Totodată, ca efect al participării voluntare a României la raportările periodice cu privire la stadiul implementării Agendei 2030, Strategia contribuie la creșterea credibilității, eficacității și impactului politicilor implementate.

Implementare

Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă

O implementare de succes implică un **cadru legislativ și instituțional** consolidat, cu mecanisme funcționale și cu stabilirea de roluri clar definite. Așa cum s-a prevăzut și în Strategia adoptată în 2008, se impune instituirea unui **Comitet Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă** sub președinția Prim-ministrului, iar în absența acestuia de un viceprim-ministru desemnat. Comitetul Interdepartamental are în componență membri ai guvernului. Elaborarea actelor normative precum și reprezentarea la nivel național și internațional, revine fiecărei autorități publice centrale reprezentate în Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă, pe domeniul său de competență, în relație cu domeniul dezvoltării durabile.

Comitetul, care se va înființa prin Hotărâre a Guvernului, va elabora **Rapoarte anuale** privind implementarea Strategiei și va aproba **Planul de acțiuni** pe care îl va înainta spre avizare Guvernului României. Secretariatul permanent al Comitetului Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă va fi asigurat de către Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă din cadrul aparatului de lucru al Guvernului. Comitetul Interdepartamental pentru Dezvoltare Durabilă va înainta Raportul anual Parlamentului României.

Comitetul interministerial pentru coordonarea integrării domeniului protecției mediului în politicile și strategiile sectoriale la nivel național, care funcționeazăpe lângă autoritatea publică centrală pentru protecția mediului, conform HG 741/2011, va continua să coordoneze integrarea dimensiunii de mediu a dezvoltării durabile.

Nuclee pentru Dezvoltare Durabilă și experți

Pentru coordonarea eficientă a implementării Strategiei se va consolida cadrul instituțional existent prin suplimentarea numărului de personal al **Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă**.

2021 - 2027

La nivelul autorităților publice centrale, cu atribuții în domeniul dezvoltării durabile, se vor crea **nuclee** pentru dezvoltare durabilă, acolo unde nu există, formate din personal existent, care să urmărească atât implementarea obiectivelor de dezvoltare durabilă ce țin de domeniul de activitate al instituției, cât și să reprezinte punți de legătură între fiecare instituție și Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, pe de o parte și Institutul Național de Statistică pe de altă parte.

Pentru creșterea capacității administrative a instituțiilor publice implicate, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va facilita organizarea de **cursuri de formare** de experți în dezvoltare durabilă pentru personalul implicat în implementarea strategiei.

Coaliția pentru Dezvoltare Durabilă

În spiritul Agendei 2030, pentru o implementare eficientă a Strategiei este nevoie de sprijinul și **implicarea tuturor actorilor**. Tineretul, organizațiile neguvernamentale, sectorul privat, autoritățile locale, sindicatele, patronatele, institutele de cercetare-dezvoltare și inovare, sfera academică, mass media, cultele religioase, fermierii, vârstnicii, familiile trebuie implicați în acțiunile conexe implementării. Pentru asigurarea unui dialog continuu, se va facilita *înființarea unei coaliții pentru dezvoltare durabilă*, din reprezentanți ai societății civile.

Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă

Pentru a asigura participarea constantă a mediului academic, a cercetării și a societății civile, respectiv urmărirea efectelor politicilor din domeniul dezvoltării durabile, se va constitui **Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă**, la inițiativa Departamentului pentru Dezvoltare Durabilă, prin Hotărâre a Guvernului, compus din personalități din mediul științific și academic, reprezentanți ai comunității de afaceri, ai partenerilor sociali și ai societății civile. Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă va avea rolul de a oferi consultanță, suport științific și tehnic, de a iniția și elaborare documente programatice și metodologii pentru implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

De asemenea, **Consiliul Consultativ pentru Dezvoltare Durabilă** va avea rolul de a susține și

încuraja implementarea de bune practici relevante pentru România, cu rezultate pozitive la nivel european și internațional, în cadrul mecanismelor administrațiilor publice implicate în procesul de dezvoltare durabilă.

Plan de acțiune și alte inițiative

Pe lângă un cadru instituțional funcțional, existența planurilor de acțiune concrete și asigurarea coerenței politicilor de dezvoltare durabilă sunt esențiale pentru atingerea țintelor Strategiei. Astfel, se va avea în vedere elaborarea, până cel târziu la finalul anului 2019, a unui *Plan de acțiune* pentru materializarea obiectivelor care să țină cont de

2021 - 2027

propunerile transmise de toate organizațiile în faza de consultare și dezbateră publică a strategiei, prin implicarea tuturor actorilor participanți la implementare.

Strategia cuprinde liniile de dezvoltare și constituie baza pentru strategiile sectoriale, regionale și locale viitoare. Dezvoltarea durabilă, contextualizată la particularitățile României prin această strategie, prezintă un cadru conceptual în spiritul căruia strategiile sectoriale trebuie armonizate. Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va asigura coerența politicilor în domeniul dezvoltării durabile și va fi consultat în cazul proiectelor de acte normative ce urmează a fi adoptate de către Guvernul României și care au incidență directă asupra obiectivelor stabilite în strategie.

Pentru eficiență și transparență în implementarea strategiei, Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, împreună cu celelalte structuri implicate în implementare și monitorizare, vor dezvolta *Programe de comunicare, informare și conștientizare* cu implicarea tuturor instituțiilor și cetățenilor.

Monitorizare

Institutul Național de Statistică și setul de indicatori naționali

Institutul Național de Statistică, va actualiza, în cel mult 2 ani de la aprobarea prin act normativ a Strategiei, setul de indicatori naționali, în vederea măsurării implementării obiectivelor de dezvoltare durabilă, având la bază noile obiective prioritare stabilite prin strategie și ținând cont de setul de indicatori stabiliți la nivelul ONU și al UE pentru implementarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă.

În activitatea de colectare a datelor de la autoritățile administrației publice centrale și locale, pentru indicatorii de dezvoltare durabilă cuprinși în setul actualizat, INS va fi sprijinit de către Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă.

Raportare – Nivel UE și ONU

Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă va susține raportarea periodică către UE a progreselor înregistrate de România în direcția punerii în aplicare a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă, a participării active la noul consens european și mondial privind dezvoltarea, deoarece acest proiect ambițios răspunde tendințelor și provocărilor globale, care pentru prima dată sunt universal acceptate și aplicabile tuturor țărilor, iar UE s-a angajat să fie lider în punerea în aplicare a acestora.

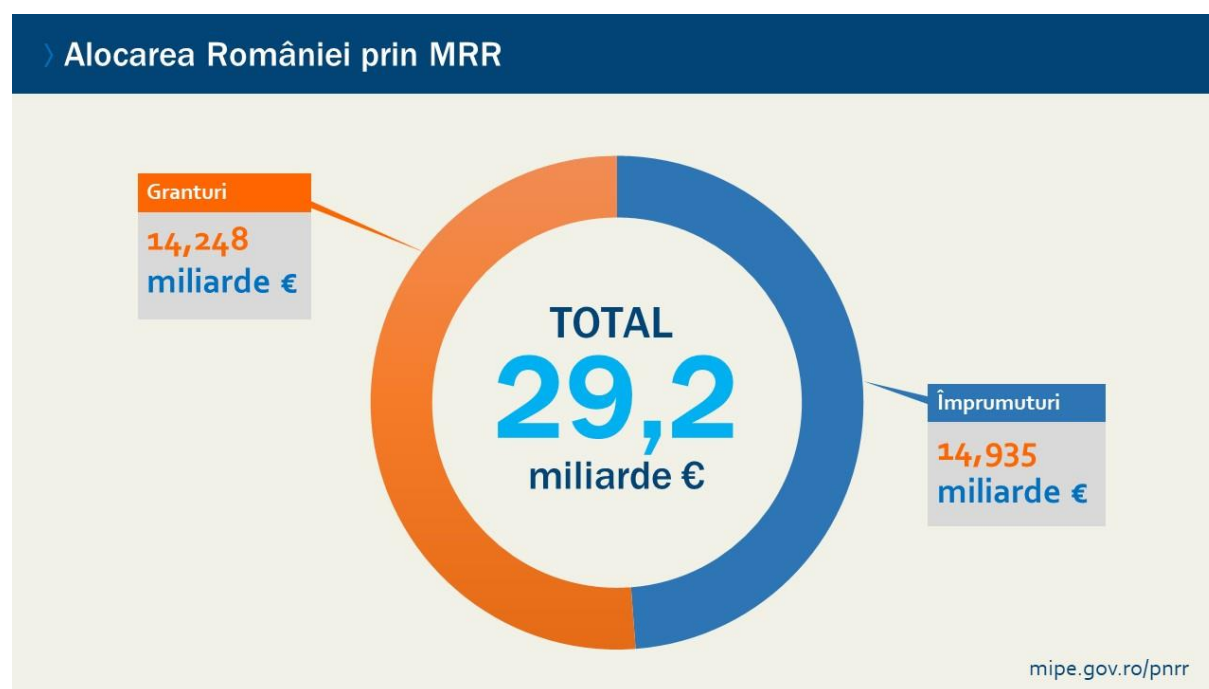
În cadrul mecanismului de urmărire și revizuire introdus de Agenda 2030 la nivel ONU, statele membre sunt încurajate să realizeze **evaluări periodice ale progreselor realizate**.

2021 - 2027

Până în anul 2018, 102 de state au prezentat raportări voluntare în fața Forumului Politic la Nivel Înalt privind Dezvoltarea Durabilă (HLPF), printre care și România. Până în 2030, România își propune să mai prezinte cel puțin două raportări.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă 2030 va fi revizuită sau actualizată, la inițiativa Guvernului României, prin Departamentul pentru Dezvoltare Durabilă, ori de câte ori se impune, în conformitate cu evoluția implementării pe plan național a Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă și cu noile decizii și/sau recomandări ale instituțiilor Uniunii Europene și ale Organizației Națiunilor Unite.

CAP 5. Planul național de redresare și reziliență

Pandemia de COVID-19 a avut și continuă să aibă un puternic impact economic, social și sanitar asupra României, amplificând și mai mult unele dintre deficiențele sale structurale.

Consumul privat s-a prăbușit în timpul măsurilor de izolare din primăvara anului 2020, iar șocurile asupra cererii externe și perturbările lanțului de aprovizionare au afectat exporturile. Cu toate acestea, PIB-ul real s-a contractat doar cu 3,9 % în 2020, una dintre cele mai scăzute contracții din UE. Schemele de sprijin destinate salariaților și angajatorilor și pentru stimularea ocupării forței de muncă instituite la începutul pandemiei au atenuat impactul

2021 - 2027

acesteia asupra pieței forței de muncă, șomajul crescând doar moderat, de la 3,9 % în 2019 la 5 % în 2020.

Guvernul a implementat în 2021 o serie de măsuri de consolidare fiscal-bugetară și deficitul bugetar a crescut la 9,2 % din PIB în 2020, preconizându-se că ulterior va scădea. În 2021, economia a început să se redreseze rapid. Previzunile Comisiei din vara anului 2021 estimează că PIB-ul real va crește cu 7,4 % în 2021 și, respectiv, cu 4,9 % în 2022, în timp ce previziunile Comisiei din primăvara anului 2021 estimează că rata șomajului va atinge un nivel maxim de 5,2 % în 2021, înainte de a scădea la 4,8 % în 2022.

Suma aferentă implementării planului de redresare și reziliență al României este de 29 181 842 750 EUR. România a solicitat sprijin financiar nerambursabil în valoare de 14 239 689 750 EUR și împrumuturi în valoare de 14 942 153 000 miliarde EUR în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență. Împreună, acestea reprezintă 13,09 % din PIB-ul din 2019. Planul conține 171 de măsuri (64 de reforme și 107 investiții), structurate în jurul a șase piloni și a cincisprezece componente.

Planul abordează o parte semnificativă din provocările structurale mai vechi care au rămas nesoluționate, astfel cum au fost identificate în recomandările relevante specifice adresate României de către Consiliu în 2019 și în 2020. Digitalizarea completă a administrației fiscale și eliminarea treptată a stimulentei fiscale excesive sunt menite să îmbunătățească calitatea și sustenabilitatea finanțelor publice. Planul contribuie, de asemenea, la asigurarea sustenabilității și a echității sistemului public de pensii. Se preconizează că reformele din domeniul sănătății, însoțite de investiții în digitalizare, vor îmbunătăți accesul, eficiența din punctul de vedere al costurilor și reziliența asistenței medicale. Procesul decizional bazat pe date concrete, planificarea pe termen lung și consultările publice, precum și măsurile menite să îmbunătățească procesul de achiziții publice vor contribui la ameliorarea calității și a eficacității administrației publice, conducând la o mai bună absorbție a fondurilor UE. Prin consolidarea independenței și sporirea eficienței sistemului judiciar, prin îmbunătățirea accesului la justiție și prin intensificarea luptei împotriva corupției, planul vizează să soluționeze principalele probleme legate de respectarea statului de drept în România, în conformitate cu jurisprudența relevantă a Curții de Justiție a Uniunii Europene și ținând seama de recomandările formulate în cadrul rapoartelor mecanismului de cooperare și de verificare (MCV), de rapoartele GRECO și de avizele Comisiei de la Veneția, precum și de rapoartele privind statul de drept. Reformele-cheie privind stabilirea salariului minim, consolidarea guvernantei corporative a întreprinderilor de stat și dialogul social pun, de asemenea, în aplicare o serie de recomandări specifice adresate României care au rămas nesoluționate de mult timp. Totodată, planul prevede dezvoltarea unui sistem de educație și îngrijire timpurie unitar, favorabil incluziunii și de calitate, însoțit de investiții în îngrijirea copiilor. Planul promovează investițiile durabile și digitale și sprijină activitățile de cercetare și dezvoltare. Reformele-cheie privind decarbonizarea, instituirea unui

2021 - 2027

cloud guvernamental și introducerea cărții de identitate electronice contribuie la sprijinirea dublei tranziții verzi și digitale³.

Planul reprezintă, în mare măsură, un răspuns cuprinzător și echilibrat în mod adecvat la situația economică și socială din România, contribuind astfel în mod corespunzător la cei șase piloni de politică menționați la articolul 3 din Regulamentul privind Mecanismul de redresare și reziliență⁴. Planul și componentele sale sunt structurate în jurul celor șase piloni de politică, iar alocarea financiară este distribuită în mod uniform. Având în vedere provocările specifice cu care se confruntă România și sprijinul financiar pentru România, planul reprezintă un răspuns cuprinzător și echilibrat în mod adecvat la situația economică și socială.

Prin abordarea vulnerabilităților și a deficiențelor structurale mai vechi care au rămas nesoluționate, se preconizează că planul va contribui la redresarea economică și socială și la dezvoltarea pe termen lung a țării. Măsurile de sprijinire a investițiilor private, în special pentru IMM-uri, au potențialul de a atrage investiții și de a promova crearea de locuri de muncă și un mediu de afaceri mai puternic. Se preconizează că accentul pus de plan pe abordarea provocărilor în materie de educație și pe promovarea competențelor verzi și digitale va îmbunătăți potențialul de creștere pe termen lung al României și va stimula creșterea favorabilă incluziunii prin reducerea disparităților, cu potențiale efecte de propagare pe piața forței de muncă. Planul vizează să contribuie la implementarea Pilonului european al drepturilor sociale, prin promovarea politicilor pentru copii și tineret. Se preconizează că reformele și investițiile vor răspunde problemelor structurale din domeniile în care criza provocată de pandemie a avut un impact puternic, cu accent pe sănătate, educație și mediul de afaceri. În plus, investițiile în infrastructura de transport de bază în regiunile care în prezent sunt slab conectate și conectivitatea digitală în mediul rural vor fi esențiale pentru sporirea convergenței naționale.

Planul acordă o atenție specială tranziției verzi, fiind prevăzute reforme emblematiche privind eliminarea treptată a cărbunelui și decarbonizarea transportului rutier. Se preconizează că reformele și investițiile vor decarboniza în mod semnificativ sectorul energetic și vor debloca potențialul de implementare a energiei din surse regenerabile. Atenția specială acordată eficienței energetice a clădirilor private și publice și utilizării eficiente a resurselor de către acestea, înverzirii transportului rutier și feroviar, mobilității urbane durabile și implementării infrastructurii de încărcare pentru vehiculele electrice, adaptării la schimbările climatice și economiei circulare va facilita, de asemenea, tranziția verde în toate sectoarele economiei. Măsurile de sprijinire a obiectivelor privind schimbările climatice reprezintă 41 % din suma totală alocată planului. Dat fiind faptul că planul prevede o serie de reforme și investiții în sectorul forestier, cum ar fi adoptarea Strategiei forestiere naționale și

- 3 România a transmis Comisiei programul său național de reformă la 11 iunie 2021. În prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei, informațiile furnizate în programul național de reformă sunt examinate și evaluate împreună cu planul de redresare și reziliență.

- 4 Regulamentul (UE) 2021/241 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 februarie 2021 de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență.

2021 - 2027

reconstrucția ecologică a habitatelor și conservarea speciilor, se preconizează că planul va contribui, de asemenea, la conservarea și refacerea biodiversității. Toate măsurile prevăzute în planul României au făcut obiectul unei evaluări *ex ante* care a confirmat respectarea principiului de „a nu prejudicia în mod semnificativ”. În plus, în cazul anumitor măsuri, principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ” a fost reflectat în jaloanele și țintele specificate în anexa la Propunerea Comisiei de decizie de punere în aplicare a Consiliului.

În ceea ce privește tranziția digitală, măsurile care contribuie la obiectivele digitale reprezintă 20,5 % din alocarea financiară, depășindu-se astfel procentajul minim obligatoriu de 20 % prevăzut în Regulamentul privind Mecanismul de redresare și reziliență. În timp ce componenta 7 (Transformarea digitală) este dedicată integral digitalizării administrației publice (atât transversal, cât și pe sectoare), conectivitatea, securitatea cibernetică și competențele digitale, inclusiv adoptarea pe scară largă a cărților de identitate electronice, reformele și investițiile privind tranziția digitală sunt menționate în întregul plan, în cadrul diferitelor componente. În special, se preconizează că digitalizarea educației va contribui la dezvoltarea competențelor elevilor și ale cadrelor didactice, dublată de eforturile de modernizare a laboratoarelor școlare și de creare a unor laboratoare inteligente (*smart lab*). Se preconizează că investițiile în digitalizarea transportului rutier și feroviar vor contribui, de asemenea, la tranziția digitală. În plus, digitalizarea întreprinderilor joacă un rol important în cadrul planului și se preconizează că va spori competitivitatea și potențialul de inovare atât al IMM-urilor, cât și al întreprinderilor mari. Planul are, de asemenea, o dimensiune transfrontalieră semnificativă, deoarece România vizează să sprijine întreprinderile care participă la un proiect multinațional în domeniul microelectronicii, planificat să fie implementat ca proiect important de interes european comun (PIIEC).

Se preconizează că reformele și investițiile prevăzute în plan vor avea efecte asupra mediului și efecte socioeconomice de durată. În special, acestea vizează introducerea unor schimbări structurale în funcționarea administrației publice din România. De asemenea, se preconizează că planul va avea un impact de durată în ceea ce privește elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor, în special în ceea ce privește politicile care reglementează utilizarea resurselor naturale și mediul. Reforma sistemului de pensii și cea socială ar trebui, de asemenea, să contribuie la reducerea disparităților și a inegalităților.

Planul descrie în mod adecvat măsurile menite să asigure implementarea și monitorizarea sa. Jaloanele, țintele și indicatorii stabiliți în planul României sunt de o calitate suficientă pentru a permite o monitorizare eficace a implementării planului. În ansamblu, jaloanele și țintele sunt suficient de specifice, de clare și de cuprinzătoare pentru a se asigura faptul că atingerea jaloanelor și a țintelor poate fi urmărită și verificată. Numărul mare de jaloane și ținte este proporțional cu dimensiunea pachetului de reforme și investiții. Cu toate acestea, implementarea planului va depinde în mod esențial de capacitatea administrativă și de implementare a organismelor de implementare, care va trebui monitorizată îndeaproape.

România a furnizat estimări ale costurilor pentru fiecare măsură prevăzută în plan.

2021 - 2027

Informațiile și dovezile prezentate de România, în urma solicitărilor de furnizare de informații suplimentare adresate de Comisie în cursul etapei de evaluare a planului, arată că justificarea privind cuantumul costurilor totale estimate este „într-o măsură moderată” rezonabilă, plauzibilă, proporțională și conformă cu principiul eficienței din punctul de vedere al costurilor. România a furnizat suficiente informații și dovezi potrivit cărora cuantumul costurilor totale estimate ale planului care urmează să fie finanțate în temeiul mecanismului nu va face obiectul unei finanțări existente sau planificate din partea Uniunii.

Planul furnizează informații suficiente de detaliate privind structura națională menită să îndeplinească funcția de sistem de control intern al Mecanismului de redresare și reziliență.

Planul prezintă o structură bine definită a sistemului de control intern, iar modul în care este conceput sistemul de control pare adecvat. Mecanismele și instrumentele menite să abordeze dubla finanțare par adecvate. Acțiunile în curs vor fi finalizate înainte de furnizarea primei tranșe.

Planul de redresare și reziliență al României este structurat în jurul a șase piloni coerenți care sprijină obiectivele comune ale planului și redresarea economiei României. Fiecare pilon se articulează în jurul unor componente care prevăd pachete coerente de reforme și investiții care se consolidează reciproc și sunt complementare.

Grafic: Schema de evaluare

(1) Răspuns echilibrat	(2) Recomandări specifice adresate României	(3) Creștere economică, locuri de muncă...	(4) DNSH	(5) Țintă verde	(6) Țintă digitală	(7) Impact de durată	(8) Jaloane și ținte	(9) Stabilirea costurilor	(10) Sisteme de control	(11) Coerență
A	A	A	A	A	A	A	A	B	A	A

5.1. Provocări în materie de redresare și reziliență: context

- **Perspectivile și evoluțiile macroeconomice înregistrate de la prezentarea raportului de țară din 2020**

Economia României a înregistrat o creștere robustă în ultimii ani și a făcut față relativ bine încetirii creșterii economice din 2020. Creșterea economică din trecut s-a bazat în principal pe consumul privat, stimulat prin reduceri repetate ale impozitelor și creșteri ale salariilor minime și ale salariilor din sectorul public, ceea ce a condus la deficite bugetare și de cont curent ridicate și în creștere încă dinainte de declanșarea pandemiei de COVID-19. În 2020, consumul privat s-a prăbușit în timpul măsurilor de izolare din primăvară, iar șocurile asupra cererii externe și perturbările lanțului de aprovizionare au afectat exporturile. Cu toate acestea, PIB-ul real s-a contractat doar cu 3,9 %, una dintre cele mai scăzute contracții din UE. La fel ca în majoritatea țărilor, evoluția activității economice pe parcursul anului a fost

2021 - 2027

foarte volatilă: după o creștere de aproape 1 % în primul trimestru, PIB-ul real a scăzut cu 11,8 % în al doilea trimestru, înainte de a se redresa în al treilea trimestru și în al patrulea trimestru, cu 5,5 % și, respectiv, cu 4,6 %. Numărul limitat de restricții din a doua jumătate a anului și evoluția relativ robustă a salariilor, care a sprijinit consumul, au determinat încetinirea relativ moderată a activității economice în 2020. Deficitul bugetar a crescut și mai mult, ajungând la peste 9 % din PIB, în timp ce deficitul de cont curent a crescut la aproximativ 5 % din PIB. După doi ani de presiuni inflaționiste în creștere, inflația a scăzut în 2020 la 2,3 %, în principal ca urmare a scăderii puternice a prețurilor la energie.

Scenariul macroeconomic prevăzut în planul de redresare și reziliență al României este bazat pe ipoteza unei redresări rapide a economiei. Conform planului, PIB-ul real urmează să crească cu 4,9 % în 2021 și să crească în continuare în perioada următoare, ajungând la 5,2 % în 2022 și la 5,6 % în 2023, înainte de a scădea ușor la 5,2 % în 2024. România preconizează în PNRR că, pe durata de viață a planului, se va înregistra o creștere medie anuală a PIB-ului real de 4,8 %, care este comparabilă cu creșterea medie a economiei românești din cei cinci ani anteriori crizei provocate de pandemia de COVID-19. Principalii factori de creștere sunt sporirea puternică a investițiilor și, într-o mai mică măsură, redresarea consumului privat. Exporturile nete vor reduce creșterea. După ce a scăzut în 2020, inflația urmează să crească până la o medie anuală de 3,1 % în 2021 și să scadă la 2,4 % în 2024.

Conform previziunilor din cadrul scenariului macroeconomic, șomajul a atins nivelul maxim în 2020. Schemele de sprijin destinate salariaților și angajatorilor și pentru stimularea ocupării forței de muncă instituite la începutul pandemiei au atenuat impactul acesteia asupra pieței forței de muncă, șomajul crescând doar moderat, de la 3,9 % în 2019 la 5 % în 2020. În 2021, se preconizează că rata șomajului va scădea la 4,8 % și va continua să scadă la 4 % în 2022 și la 2,8 % în 2026 (a se vedea tabelul 1 de mai jos). După o reducere de 1,8 % în 2020, se preconizează că numărul de persoane încadrate în muncă va crește în 2021 cu 0,2 % și va crește în continuare cu aproximativ 0,7 % în 2022, conform previziunilor de primăvară ale Comisiei. Proporția persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială (31,2 % în 2019) este printre cele mai ridicate din UE și cu mult peste media UE (20,9 %). Grupurile vulnerabile sunt mai expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială, inclusiv copiii, populația rurală, romii, lucrătorii slab calificați și persoanele cu dizabilități. Se consideră că aceste inegalități au fost exacerbate și mai mult din cauza crizei.

Disparitățile regionale din România sunt printre cele mai mari din UE. Există decalaje semnificative între regiuni în ceea ce privește nivelul investițiilor, productivitatea, competitivitatea și ocuparea forței de muncă. Este probabil ca tendința de reducere ușoară a disparităților dintre capitală și restul regiunilor, precum și dintre zonele urbane și cele rurale să fi fost inversată de consecințele socioeconomice ale pandemiei.

În 2020, deficitul bugetar a fost de 9,2 % din PIB, preconizându-se că va scădea ulterior.

2021 - 2027

Bugetul pentru 2021 stabilește ca țintă un deficit de lichidități de 7,13 % din PIB în termeni de lichidități (care ar trebui să fie de aproximativ 8 % din PIB în termenii Sistemului european de conturi). În 2021, guvernul a implementat o serie de măsuri de consolidare fiscal-bugetară, cum

ar fi amânarea creșterii pensiilor, înghețarea salariilor din sectorul public și anularea anumitor prime și tichete de vacanță din sectorul public. Aceste măsuri au constituit punctul de plecare pentru o consolidare fiscal-bugetară foarte necesară pentru a stăvili riscurile tot mai mari la adresa sustenabilității finanțelor publice. În același timp, politica fiscal-bugetară va sprijini redresarea economică. Conform strategiei fiscal-bugetare pe termen mediu, guvernul intenționează să reducă treptat deficitul global sub 3 % din PIB până în 2024, în conformitate cu Recomandarea Consiliului adresată României în cadrul procedurii aplicabile deficitelor excesive⁵.

Dezechilibrele macroeconomice au crescut în urma crizei. În februarie 2020, Comisia a concluzionat că România se confrunta cu dezechilibre macroeconomice, legate în special de riscurile privind competitivitatea prin costuri, de deteriorarea poziției externe și de creșterea deficitului de cont curent, în contextul unei politici fiscal-bugetare expansioniste și al unui mediu de afaceri imprevizibil. Deficitul de cont curent a continuat să crească în 2020, ajungând la aproximativ 5 % din PIB, și se preconizează că va rămâne ridicat în 2021 și 2022. După ani de îmbunătățire, poziția investițională internațională netă s-a înrăutățit până la aproximativ - 47 % din PIB în 2020 și se preconizează că nu se va îmbunătăți anul acesta sau anul viitor, având în vedere persistența deficitelor mari de cont curent. Criza provocată de pandemia de COVID-19 a condus, de asemenea, la o creștere semnificativă a datoriei publice, care se preconizează că va continua în pofida consolidării fiscal-bugetare planificate. Pe de altă parte, presiunile asupra competitivității prin costuri s-au atenuat într-o oarecare măsură, în pofida unei legături relativ robuste între performanță și nivelul salariilor în 2020. În ceea ce privește sectorul financiar, majoritatea riscurilor la adresa stabilității financiare se diminuaseră deja încă dinainte de declanșarea pandemiei, ca urmare a modificării adoptate în ianuarie 2020 a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 114/2018. Băncile românești, care sunt în mare parte cu capital străin, au rămas bine capitalizate și au dispus de lichidități pe parcursul anului 2020. Cu toate acestea, retragerea măsurilor de sprijin ar putea duce la o creștere a numărului de falimente și a nivelului creditelor neperformante, cu implicații negative pentru bilanțurile băncilor.

Riscurile legate de sustenabilitatea datoriei rămân ridicate. În urma declanșării crizei provocate de pandemia de COVID-19, ponderea datoriei publice a crescut (47,3 % din PIB în 2020 și, conform previziunilor, 49,7 % din PIB în 2021), deși de la un nivel relativ scăzut (35,3 % din PIB în 2019). Imprevizibilitatea politicilor a rămas un motiv de îngrijorare în

⁵ COM(2021) 530 final și Recomandarea Consiliului din 18 iunie 2021 care include un aviz al Consiliului privind programul de convergență al României pentru 2021, JO C 304, 29.7.2021.

2021 - 2027

2020, în special având în vedere adoptarea unei legislații cu consecințe semnificative asupra sustenabilității finanțelor publice pe termen mediu și lung, în special Legea nr. 217/2019 privind pensiile. Indicatorii standard de sustenabilitate a finanțelor publice arătau riscuri ridicate încă

dinaintea crizei provocate de pandemia de COVID-19, din cauza deficitelor bugetare ridicate și a creșterii semnificative preconizate a costurilor legate de îmbătrânirea populației, generate de pensii. În pofida ponderii relativ scăzute a datoriei publice în PIB în comparație cu media UE, România se confruntă cu riscuri în ceea ce privește sustenabilitatea finanțelor publice pe termen scurt (și anume, indicatorul S0 depășește pragul critic). În primăvara anului 2020, randamentele datoriei suverane a României s-au ridicat la aproximativ 6 %, ceea ce a generat preocupări cu privire la accesul pe piață. Cu toate acestea, randamentele au scăzut de atunci și, în iulie 2021, au fost de aproximativ 3,2 %. Datoria suverană a României este evaluată la nivelul cel mai scăzut al categoriei investițiilor sigure (*investment grade*), iar în 2020 toate cele trei agenții de rating au revizuit perspectiva pentru datoria suverană a României de la „stabilă” la „negativă”. Cu toate acestea, în primăvara anului 2021, cele trei agenții de rating au revizuit perspectiva pentru datoria suverană a României înapoi la „stabilă”, ca urmare a diminuării riscurilor fiscal-bugetare, menținând însă ratingul. În ansamblu, se consideră că România se confruntă cu riscuri ridicate în ceea ce privește sustenabilitatea finanțelor publice și pe termen mediu. În cadrul unui scenariu de referință, se preconizează că nivelul datoriei publice va crește până în 2031, în absența unor schimbări la nivelul politicilor. În plus, există riscuri care decurg din ponderea ridicată a datoriei publice denominate în valută (52,1 % din total, din care 44,1 % în EUR în iunie 2021).

În comparație cu cele mai recente previziuni ale Comisiei, scenariul macroeconomic care stă la baza PNRR-ului este mai puțin optimist⁶. Previziunile intermediare ale Comisiei din vara anului 2021 estimează că PIB-ul real al României va crește cu 7,4 % în 2021 și, respectiv, cu 4,9 % în 2022. Atât previziunile autorităților române, cât și cele ale Comisiei țin cont de impactul deplin al Mecanismului de redresare și reziliență (MRR). În ceea ce privește exporturile nete, atât Comisia, cât și autoritățile române preconizează o contribuție negativă a acestora la creșterea economică în 2021 și 2022. Previziunile privind piața forței de muncă diferă într-o oarecare măsură, întrucât conform PNRR șomajul a atins un nivel maxim în 2020 (4,9 %), preconizându-se că ulterior va scădea treptat. În schimb, previziunile de primăvară ale Comisiei estimează o rată a șomajului de 5,2 % în 2021, cu o scădere la 4,8 % în 2022. Previziunile privind inflația sunt foarte similare pentru 2021⁷, în timp ce pentru anii următori datele disponibile nu permit efectuarea unei comparații. În previziunile sale din primăvara anului 2021,

⁶ În august 2021, Comisia Națională de Strategie și Prognoză a revizuit creșterea PIB-ului real la 7 % în 2021 și la 4,9 % în 2022. PNRR-ul transmis de România la 31 mai 2021 nu a fost actualizat pentru a lua în considerare această previziune revizuită.

⁷ În previziunile sale revizuite din august, Comisia Națională de Strategie și Prognoză estimează că inflația prețurilor de consum (IPC) va fi în medie de 4,2 % în 2021 și de 3,5 % în 2020 la 3,1 % în 2021 și, respectiv, la 2,9 % în 2022.

2021 - 2027

Comisia a estimat un deficit public de 8 % din PIB în 2021 și de 7,1 % din PIB în 2022, în timp

Aceste cifre sunt mai mari decât cele prevăzute în previziunile intermediare de vară ale Comisiei, care estimează inflația măsurată cu ajutorul indicelui armonizat al prețurilor de consum (IAPC) diferența poate rezulta nu numai din faptul că cele două previziuni au fost efectuate la momente diferite, ci și din faptul că în alcătuirea coșului de consum aferent IAPC și IPC intră elemente diferite.

Datoria publică urma să atingă 49,7 % din PIB în 2021 și, respectiv, 52,7 % din PIB în 2022. În prezent, previziunile Comisiei nu se referă la anii de după 2022. PNRR-ul României nu include estimări privind evoluția deficitului bugetar și a datoriei publice.

Scenariul macroeconomic al PNRR era plauzibil la momentul la care a fost înaintat planul.

Scenariul economic prevăzut în plan a stat la baza întocmirii bugetului pentru 2021, a programului național de reformă, a programului de stabilitate și de convergență și a fost elaborat de Comisia Națională de Strategie și Prognoză. Pentru 2021 și 2022, acesta a fost similar cu previziunile de primăvară ale Comisiei. Dat fiind faptul că în primul trimestru al anului 2021 economia a înregistrat performanțe mai bune decât se preconizase, aceste estimări ale PNRR-ului par acum mai degrabă prudente. Perspectivele macroeconomice și fiscal-bugetare continuă să fie afectate de un grad ridicat de incertitudine legată de pandemia de COVID-19 și de consecințele sale economice.

Tabelul 1: Comparația evoluțiilor macroeconomice și previziuni

	2019	2020	2021		2022		2023	2024	2025	2026
	COM	COM	COM	PRR	COM	PRR	PRR	PRR	PRR	PRR
PIB-ul real (variație %)	4,1	-3,9	5,1	4,9	4,9	5,2	5,6	5,2	4,2	3,8
Ocuparea forței de muncă (variație %)	-0,1	-1,8	0,1		0,7					
Rata șomajului (variație %)	3,9	5	5,2	4,8	4,8	4	3,5	3,2	3	2,8
Inflația IAPC (variație %)	3,9	2,3	2,9	3,2	2,7			2,5		
Soldul bugetului general (% din PIB)	-4,4	-9,2	-8		-7,1					
Ponderea datoriei brute (% din PIB)	35,3	47,3	49,7		52,7					

Sursă: Previziunile de primăvară din 2021 ale Comisiei (COM); planul de redresare și reziliență (PRR)

5.2. Obiectivele, structura și guvernarea planului Strategia globală a planului

2021 - 2027

Planul de redresare și reziliență al României vizează să sprijine redresarea sa socioeconomică și dezvoltarea sa pe termen lung după pandemia de COVID-19. Acesta vizează, de asemenea, să sporească potențialul de creștere, abordând totodată provocările mai vechi care au rămas nesoluționate. Reformele și investițiile sunt structurate în jurul a șase piloni:

i) tranziția verde, ii) transformarea digitală, iii) creșterea inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii, iv) coeziunea socială și teritorială, v) sănătatea și reziliența economică și socială și vi) noua generație.

Pilonul „Tranziția verde” include măsuri-cheie pentru decarbonizarea sectoarelor energiei

și transporturilor. Acesta include reforme menite să elimine treptat producția de energie electrică pe bază de cărbune până în 2032, să deblocheze potențialul de energie din surse regenerabile și de reabilitare energetică, mobilitatea durabilă, managementul apei și al deșeurilor și biodiversitatea, care sunt etape esențiale pentru decarbonizare și pentru consolidarea economiei circulare. Investițiile în energia din surse regenerabile, în eficiența energetică a clădirilor publice și private și utilizarea eficientă a resurselor de către acestea și în domeniul mediului, precum și măsurile specifice privind economia circulară vor favoriza, de asemenea, tranziția verde în sectoare-cheie ale economiei. Volumul semnificativ de investiții în transportul sustenabil este însoțit de reforme de promovare a decarbonizării rutiere, a transportului cu emisii zero, a siguranței rutiere și a transferului modal către căile ferate și căile navigabile. O mare parte din măsurile propuse pentru transportul sustenabil vizează să contribuie la reducerea emisiilor de GES și a poluării prin investiții în infrastructura feroviară și în materialul rulant, în transportul urban sustenabil, precum și în infrastructura de reîncărcare a vehiculelor electrice (VE) și în măsurile de însoțire propuse pentru a reduce impactul noilor autostrăzi.

Pilonul „Transformarea digitală” se axează pe serviciile publice digitale pentru cetățeni și întreprinderi, pe conectivitate, pe securitatea cibernetică și pe competențele digitale.

Reformele și investițiile vizează cloudul guvernamental, implementarea pe scară largă a cărților de identitate electronice, digitalizarea activităților și a sectoarelor esențiale, cum ar fi achizițiile publice, politica de mediu, sistemul judiciar, furnizarea de asistență medicală și integrarea pe piața forței de muncă. Investițiile, care vizează mai mult decât simpla achiziție de echipamente, au drept obiectiv dezvoltarea și implementarea unor tehnologii avansate, care se preconizează că vor conduce la optimizarea proceselor și la sporirea accesibilității și disponibilității serviciilor publice interoperabile care respectă principiul „doar o singură dată”. În afară de pilonul „Transformarea digitală”, fiecare dintre cele 15 componente ale planului include măsuri legate de domeniul digital, în special componenta 9 (Sprijin pentru mediul de afaceri, cercetare, dezvoltare și inovare), care se axează pe digitalizarea întreprinderilor, și componenta 15 (Educație).

2021 - 2027

Pilonul privind „Creșterea inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii” vizează abordarea principalelor provocări în ceea ce privește administrația fiscală, sistemul fiscal, cadrul bugetar al guvernului și sistemul de pensii, în vederea consolidării mediului de afaceri din România, inclusiv a sectorului cercetării, dezvoltării și inovării.

Acesta include măsuri-cheie care vizează dezvoltarea unui sistem fiscal mai eficient și mai echitabil, sporirea capacității de colectare a veniturilor la bugetul de stat, digitalizarea Agenției Naționale de Administrare Fiscală, îmbunătățirea mecanismului de programare bugetară, precum și corectarea inegalităților din sistemul de pensii și asigurarea sustenabilității și a predictibilității sistemului de

pensii. În ceea ce privește sectorul privat, acesta se axează pe simplificarea și digitalizarea cerințelor reglementare. Este prevăzut un sprijin financiar semnificativ pentru digitalizarea și sporirea eficienței energetice a IMM-urilor și pentru un proiect multinațional în domeniul microelectronicii, care contribuie la obiectivele noii Strategii industriale⁸ de promovare a dublei tranziții și la sporirea autonomiei strategice deschise. În ceea ce privește C&D&I, România vizează să abordeze guvernanta neclară, fragmentarea și lipsa de eficacitate a sistemului de C&D&I și să promoveze cooperarea acestuia cu sectorul privat.

Pilonul „Coeziune socială și teritorială” vizează implementarea politicilor urbane, inclusiv a mobilității urbane, punând accentul pe investițiile verzi și digitale și pe reducerea disparităților regionale. Acesta vizează, de asemenea, dezvoltarea sectorului turismului și sprijinirea tranziției digitale a sectorului cultural și a celui creativ.

Pilonul „Sănătate și reziliență economică și socială” acoperă o gamă largă de măsuri, inclusiv privind sănătatea, aspectele sociale și administrația publică. Mai concret, acesta se axează pe măsuri care vizează sporirea accesului la servicii de sănătate pentru persoanele vulnerabile, dezvoltarea componentei de asistență medicală ambulatorie și îmbunătățirea calității asistenței medicale, precum și modernizarea infrastructurii de sănătate. În ceea ce privește aspectele sociale, obiectivul este de a institui un nou cadru de reglementare aplicabil familiilor care trăiesc în sărăcie cu copii aflați în întreținere, persoanelor în vârstă și adulților cu dizabilități. Acest pilon include, de asemenea, operaționalizarea venitului minim de incluziune și a unui sistem de tichete de muncă pentru formalizarea muncii casnice. În ceea ce privește administrația publică, pilonul include o gamă largă de reforme și investiții menite să îmbunătățească guvernanta prin intermediul unui sistem decizional predictibil, fundamentat și participativ, format din funcționari publici profesioniști și prin intermediul unor sisteme judiciare și anticorupție mai eficiente. În fine, pilonul abordează, de asemenea, guvernanta și eficiența întreprinderilor de stat.

---

⁸ A se vedea Comisia Europeană, Actualizarea noii Strategii industriale 2020, COM(2021) 350 final, 5.5.2021.

2021 - 2027

Pilonul „Noua generație” vizează facilitarea investițiilor la scară largă, sprijinite de reforme adaptate, în sistemul de educație și formare, în vederea îmbunătățirii calității, echității și relevanței sale pe piața forței de muncă. Investițiile vor fi sprijinite prin reforme care să instituie cadrele juridice adecvate pentru ca investițiile să fie implementate în mod corespunzător. Reformele-cheie se axează pe îmbunătățirea educației și îngrijirii timpurii, pe reducerea părăsirii timpurii a școlii, pe crearea unei rute profesionale complete pentru învățământul dual și pe digitalizarea educației și formării. Acest pilon vizează, de asemenea, îmbunătățirea standardelor de siguranță și de calitate care să respecte mediul la toate nivelurile de educație.

Componentele și costurile conexe

Componentă	Costuri (milioane EUR)		Total costuri (milioane EUR)
	Sprijin nerambursabil	Împrumuturi	
Pilonul „Tranziția verde”			
1. Managementul apei		1 462,00	1 462,00
2. Păduri și protecția biodiversității	781,00	392,00	1 173,00
3. Managementul deșeurilor		1 239,00	1 239,00
4. Transport sustenabil	3 906,00	3 714,00	7 620,00
5. Valul renovării		2 200,00	2 200,00
6. Energia	460,00	1 160,00	1 620,00
Pilonul „Transformarea digitală”			
7. Transformarea digitală	1 827,06	57,90	1 884,96
Pilonul „Creștere inteligentă, sustenabilă și favorabilă incluziunii”			
8. Reforma fiscală și reforma pensiilor	456,93		456,93
9. Sprijin pentru mediul de afaceri, C&D&I		2 558,63	2 558,63
Pilonul „Coeziune socială și teritorială”			
10. Fondul local pentru tranziția verde și digitală	1 200,00	900,00	2 100,00
11. Turism și cultură		449,00	449,00
Pilonul „Sănătate, precum și reziliență economică și socială”			
12. Sănătate	2 450,01		2 450,01
13. Reforme sociale	107,69	89,05	196,74
14. Buna guvernare	165,60		165,60
Pilonul „Noua generație”			
15. Educație	2 885,39	720,57	3 605,97
Total	14 239,69	14 942,15	29 181,84

CAP.6. Cadrul strategiei regionale Nord-Vest

2021 - 2027

6.1. Logica de intervenție

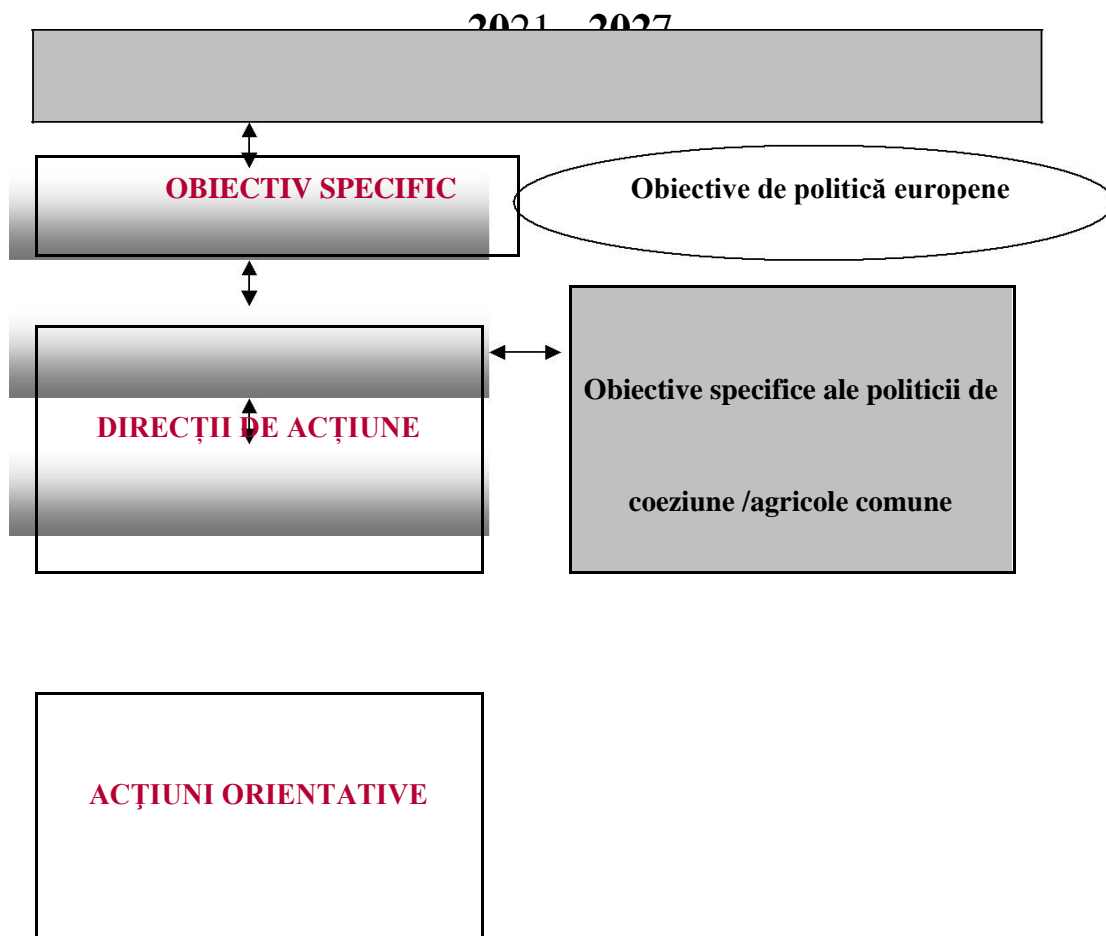
Strategia de dezvoltare propusă pentru Regiunea Nord-Vest pentru perioada 2021-2027 se bazează pe rezultatele analizei SWOT și pe obiectivele identificate la nivel regional pe termen lung, pe orientările de la nivel național și pe direcțiile strategice ale **politicii de coeziune** și ale **politicii agricole comune** promovate de Uniunea Europeană pentru perioada de programare 2021-2027.

În ceea ce privește **aspectele metodologice** s-a adoptat orientarea europeană bazată pe concentrarea tematică a resurselor și orientarea către rezultate și impact, ca răspuns la principalele provocări identificate. Conform logicii de intervenție promovate la nivel european pentru perioada 2021-2027, strategia se structurează pe priorități de investiții și categorii de intervenție, pentru care s-au stabilit obiective specifice, respectiv acțiuni⁹. Fiecare obiectiv specific corespunde unuia sau mai multor obiective de politică europeană, fiind finanțabil din unul sau mai multe programe operaționale.

Logica de intervenție este reprezentat schematic mai jos:

OBIECTIV GENERAL

⁹ Conform art.17 din "Regulamentul Parlamentului European și al Consiliului de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european plus, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, și de instituire a unor norme financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil și migrație, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului pentru managementul frontierelor și vize" (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0375&from=RO>).

6.2. Viziunea și obiectivele pe termen lung (2034)

Existența unei viziuni de dezvoltare pe termen lung, care acoperă intervalul rămas până în 2034, este rezultatul final al unui proces de consultare și dezbateră pe tema dezvoltării durabile și echilibrate a Regiunii Nord-Vest, lansat la momentul aderării României la UE. Viziunea pe termen lung a fost adoptată prin PDR 2007-2013 și susținută prin PDR 2014-2020.

Viziunea regiunii Nord-Vest este ca comunitățile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înțeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile, resursele naturale, materiale, umane, tradițiile istorice și interculturale în scopul unei dezvoltări susținute, constante care face din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

6.3. Obiective strategice de dezvoltare pe termen lung (2034)

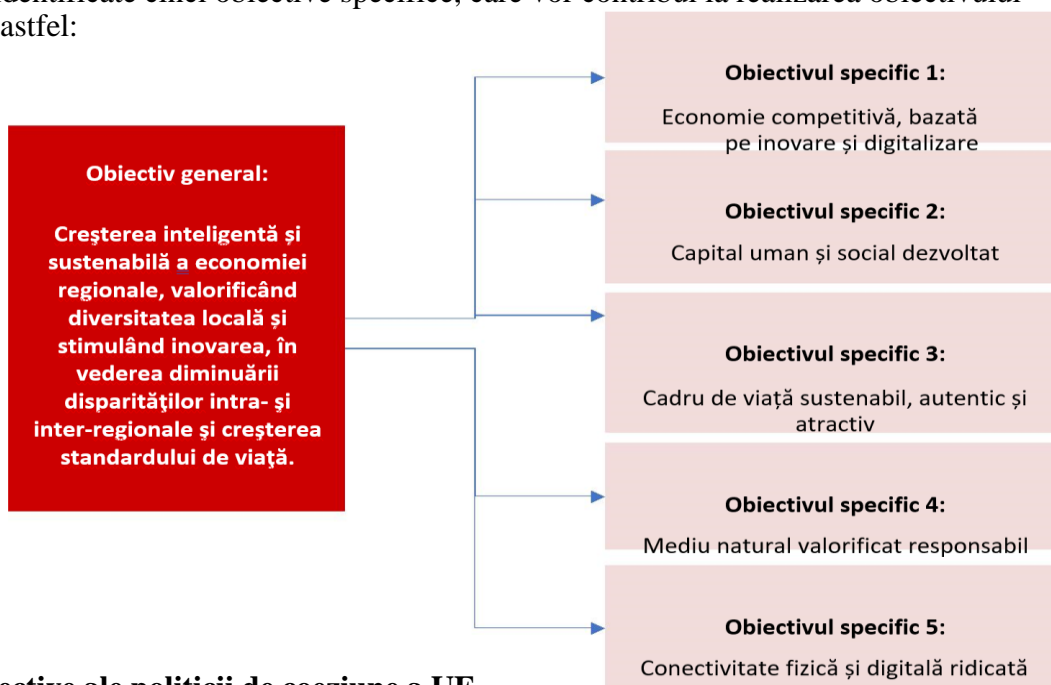
- Valorificarea avantajelor competitive prin investiții în domeniile de specializare inteligentă ale regiunii.
- Racordarea Regiunii la fluxurile internaționale de mărfuri, turiști, investiții, informații și valori culturale.

2021 - 2027

- Creșterea investițiilor în capitalul uman al regiunii, în vederea adaptării la economia digitală și industria 4.0.
- Creșterea eficienței economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului și patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al regiunii.
- Transformarea centrelor urbane în spații de influență și de atracție regională și trans-regională.
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei.
- Promovarea tranziției către surse de energie regenerabilă și gestiunea responsabilă a resurselor.
- Valorificarea spiritului civic în procesul de dezvoltare urbană.
- Dezvoltarea sistemelor de transport cu emisii reduse și încurajarea mobilității active.
- Dezvoltarea bazelor de date pe mai multe niveluri (local, județean, regional) pentru a susține procesul de planificare urbană

6.4. Obiectivul general și obiectivele specifice 2021-2027

Au fost identificate cinci obiective specifice, care vor contribui la realizarea obiectivului general, astfel:

6.5. Obiective ale politicii de coeziune a UE

2021 - 2027

Obiective specifice PDR	Obiective ale politicii de coeziune a UE	PO vizate
<u>Obiectivul specific 1 -</u> Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	OP1. O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente	POCIDIF / POR NORD-VEST / POS
<u>Obiectivul specific 2 -</u> Capital uman și social dezvoltat	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POS / POEO / POIDS / POCIDIF/ PNS PAC
<u>Obiectivul specific 3 -</u> Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	OP4. O Europă mai socială prin implementarea Pilonului european al drepturilor sociale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POR NORD-VEST/ PNS PAC
<u>Obiectivul specific 4 -</u> Mediu natural valorificat responsabil	OP 2. O Europă mai ecologică, cu emisii scăzute de carbon prin promovarea tranziției către o energie nepoluantă și echitabilă, a investițiilor verzi și albastre, a economiei circulare, a adaptării la schimbările climatice și a prevenirii și gestionării riscurilor OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	PODD / POR NORD-VEST
<u>Obiectivul specific 5 -</u> Conectivitate fizică și digitală ridicată	OP 3. O Europă mai conectată prin dezvoltarea mobilității și a conectivității TIC regionale OP5. O Europă mai aproape de cetățeni prin promovarea dezvoltării durabile și integrate a tuturor tipurilor de teritorii	POT / POCIDIF / POR NORD-VEST

2021 - 2027

6.6. Schema obiectivelor specifice

OBIECTIV GENERAL				
<i>Creșterea inteligentă și sustenabilă a economiei regionale, valorificând diversitatea și autenticitatea locală și stimulând inovarea, în vederea dezvoltării echilibrate a teritoriului și creșterii standardului de viață</i>				
OBIECTIV SPECIFIC 1	OBIECTIV SPECIFIC 2	OBIECTIV SPECIFIC 3	OBIECTIV SPECIFIC 4	OBIECTIV SPECIFIC 5
Economie competitivă bazată pe inovare și digitalizare	Capital uman și social dezvoltat	Cadru de viață sustenabil, autentic și atractiv	Mediu natural valorificat responsabil	Conectivitate fizică și digitală ridicată
<i>DIRECȚII DE ACȚIUNE</i>	<i>DIRECȚII DE ACȚIUNE</i>	<i>DIRECȚII DE ACȚIUNE</i>	<i>DIRECȚII DE ACȚIUNE</i>	<i>DIRECȚII DE ACȚIUNE</i>
1.1. Dezvoltarea ecosistemului antreprenorial și creșterea competitivității mediului de afaceri 1.2. Sprijinirea ecosistemului de inovare și a activităților economice în domeniile de specializare inteligentă 1.3. Stimularea CDI și adoptării tehnologiilor avansate, în mediul public și privat 1.4. Promovarea și dezvoltarea tehnologiilor digitale	2.1. Sprijinirea inserției pe piața muncii și corelarea competențelor profesionale cu dinamica și cerințele viitoare ale pieței 2.2. Stimularea participării la procesele de educație și formare continuă, bazate pe o infrastructură modernă și pe digitalizare 2.3. Modernizarea, digitalizarea și dezvoltarea serviciilor și infrastructurii de sănătate, promovarea prevenției și a unui mod de viață sănătos 2.4. Sprijinirea incluziunii sociale și combaterea sărăciei 2.5. Cultivarea spiritului civic și a implicării comunității în procesele de dezvoltare locală	3.1. Dezvoltarea integrată și sustenabilă a zonelor urbane funcționale, a municipiilor și orașelor 3.2. Dezvoltarea zonelor rurale și creșterea calității vieții în mediul rural, prin echiparea cu infrastructură și dotări 3.3. Dezvoltarea infrastructurii și susținerea evenimentelor culturale, sportive și de agrement 3.4. Digitalizarea serviciilor publice dedicate comunității, vizitatorilor și actorilor economici 3.5. Protejarea și valorificarea patrimoniului antropic 3.6. Dezvoltarea și valorificarea potențialului turistic	4.1. Protejarea și valorificarea patrimoniului natural, a biodiversității și dezvoltarea infrastructurii verzi 4.2. Creșterea rezilienței la hazarduri naturale și schimbări climatice 4.3. Reducerea poluării, ameliorarea și monitorizarea calității factorilor de mediu 4.4. Promovarea utilizării sustenabile a resurselor energetice și valorificarea surselor de energie regenerabilă 4.5. Modernizarea și dezvoltarea sistemelor de management al apelor, apelor uzate și deșeurilor 4.6. Sprijinirea economiei circulare în vederea eliminării deșeurilor și (re)utilizării continue a resurselor	5.1. Dezvoltarea infrastructurii de transport în lungul rețelei TEN-T 5.2. Creșterea conectivității locale feroviare și rutiere la rețeaua TEN-T 5.3. Sprijinirea mobilității durabile intra-regionale, inclusiv cu scop turistic și de agrement 5.4. Sprijinirea mobilității durabile în cadrul zonelor urbane funcționale, municipiilor și orașelor 5.5. Îmbunătățirea infrastructurii și serviciilor digitale

2021 - 2027

CAP.7. Contextul strategic al județului Bihor

img.6: sursa, Strategia pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bihor, pentru perioada 2014 – 2020

La momentul elaborării strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Lugașu de Jos 2021-2027, aparatul administrativ județean avea în vigoare strategia de dezvoltare județeană durabilă 2014-2020, în lipsa unei actualizări sau unei noi strategii județene noi s-a avut în vedere surse actualizate în ce privește anumite date statistice. Totodată s-a pus accent la nivelul acestui în principal pe contextul județean actual din prisma următoarelor domenii: istoric, cadrul natural, cadrul economic, Profil administrativ și teritorial, turism și cultură.

7.1. Scurt istoric

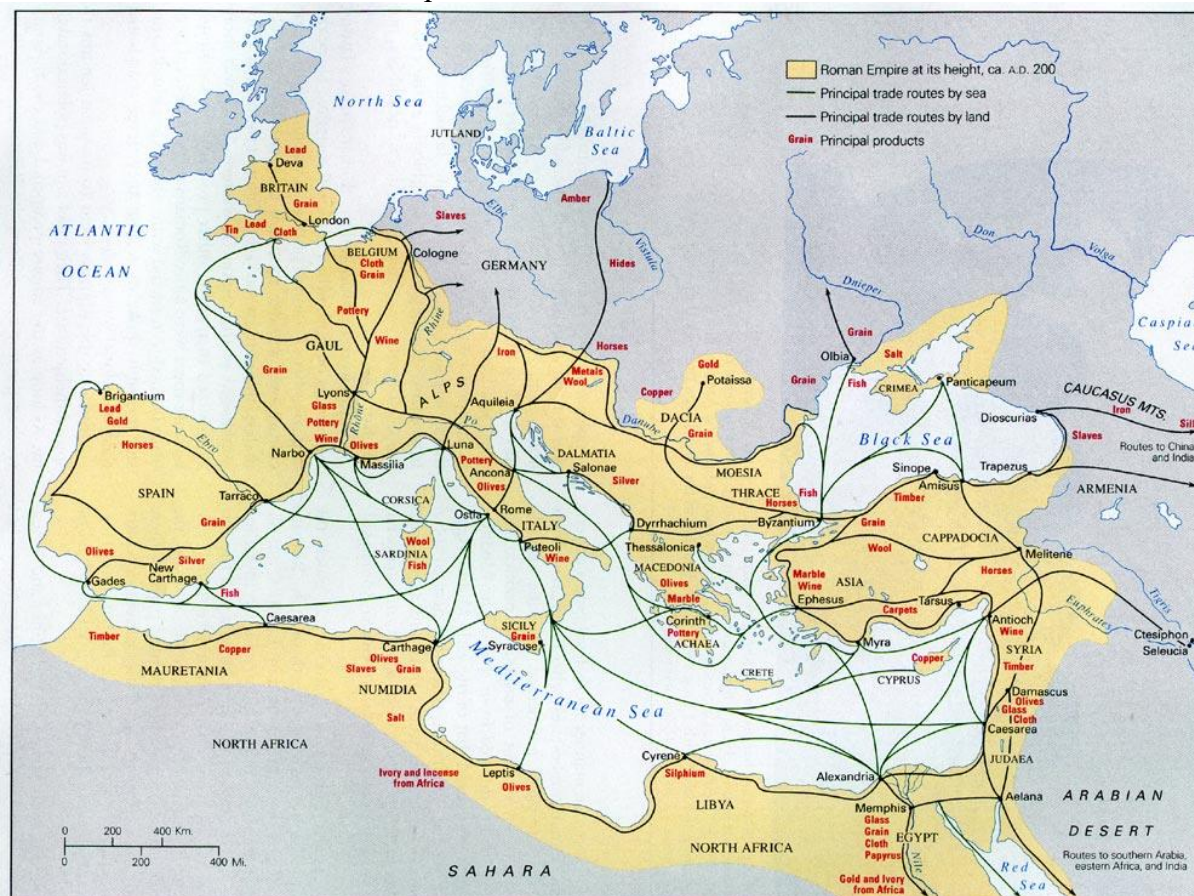
500 – 0 î.Hr.

Situarea teritoriului Bihorului în apropierea unor rute comerciale importante pentru acest colț de lume, încă din antichitate, și, apoi, la confluența unor mari civilizații — ale Occidentului și ale Răsăritului Europei — din a doua jumătate a mileniului I și-a pus amprenta asupra evoluției societății omenești trăind pe aceste meleaguri. Una dintre consecințele acestui ultim statut a fost că la cumpăna dintre primul și cel de-al doilea mileniu d.Hr. s-au consacrat coordonatele care personalizează realitatea umană circumscrisă arealului administrativ propriu zonei: pluralismul etnic, confesional și cultural. Mărturiile materiale scoase la iveală de arheologi au demonstrat că daco-geții, care au format ramura nord-dunăreană a tracilor, s-au impus, în a doua jumătate a mileniului I î. Hr., ca și populație autohtonă în spațiul carpato-danubiano-pontic, inclusiv în Bihorul de astăzi, dar și că cimerienii, ilyrii, celții, hunii, avarii și gepizii – între secolele VI î. Hr. și VII/VIII — au avut o contribuție de luat în seamă la maturizarea civilizației din această parte a Europei Centrale și de Sud-Est. De la dacii „bihoreni” au rămas cetăți și tezaure — Tășad, Sacalasăul Nou, Șușturogi (secolele I î.

2021 - 2027

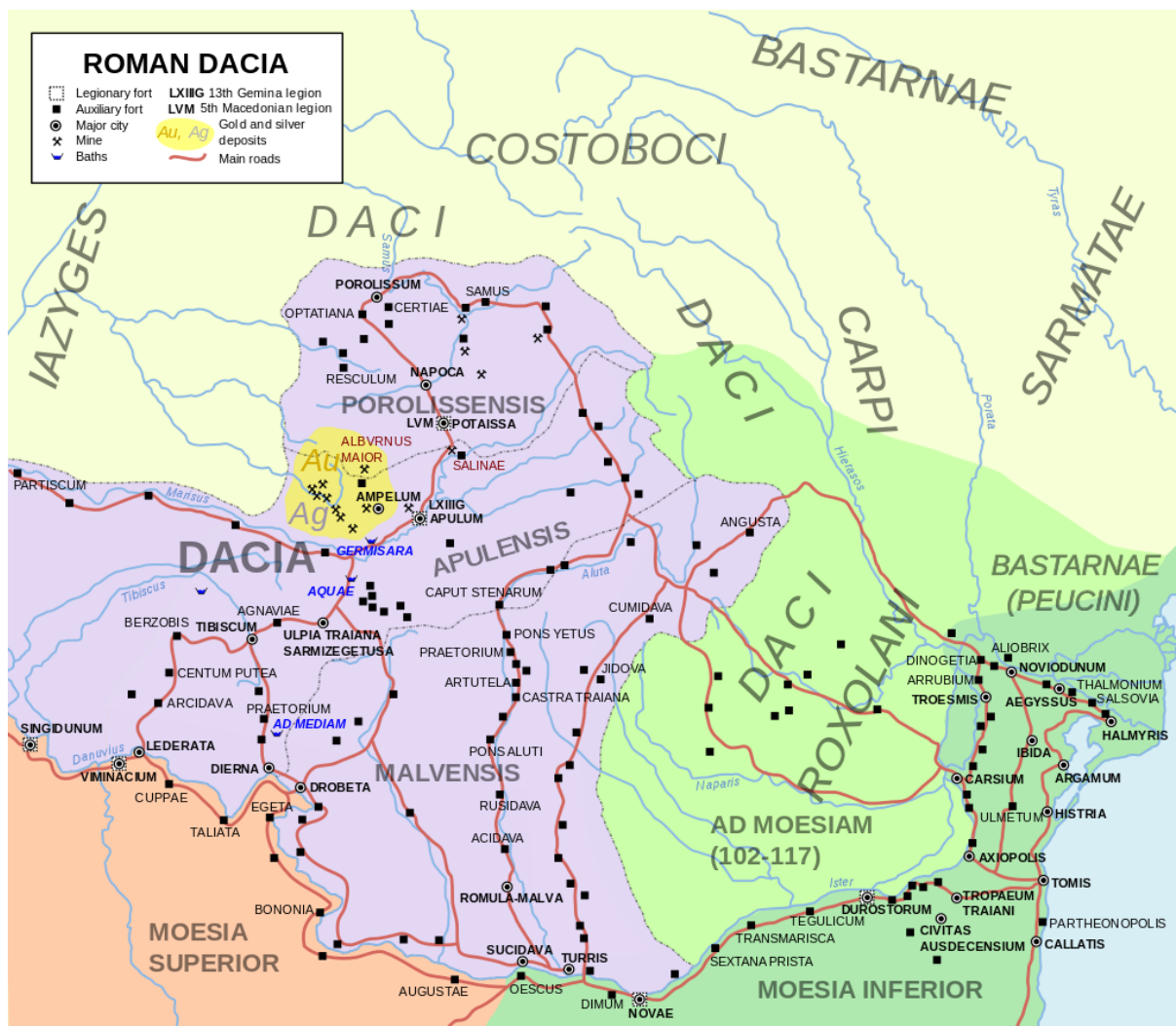
Hr. — I d. Hr.) — care atestă nu numai stabilitatea lor în acest areal geografic, ci și nivelul de dezvoltare atins de statul dac în epoca clasică.

Sec. II- III d. Hr.

În timpul existenței Daciei romane (secolele II-III d.Hr.), dacii liberi, rămași în afara granițelor provinciei romane, au derulat în continuare relații economice și nu numai, cu populația acestuia. După retragerea administrației romane, în vremea împăratului Aurelian (271 d.Hr.), o parte dintre coloniștii romani au continuat să trăiască alături de dacii liberi, contribuind la procesul de romanizare, ce a culminat cu apariția poporului român spre sfârșitul mileniului I (sec. VIII).

2021 - 2027

Sec. VI – IX d. Hr.

Din veacul al VI-lea și până în cel de-al IX-lea slavii au jucat un rol important asupra destinului religios al românilor, orientați de acum înainte spre relația cu biserica Răsăritului.

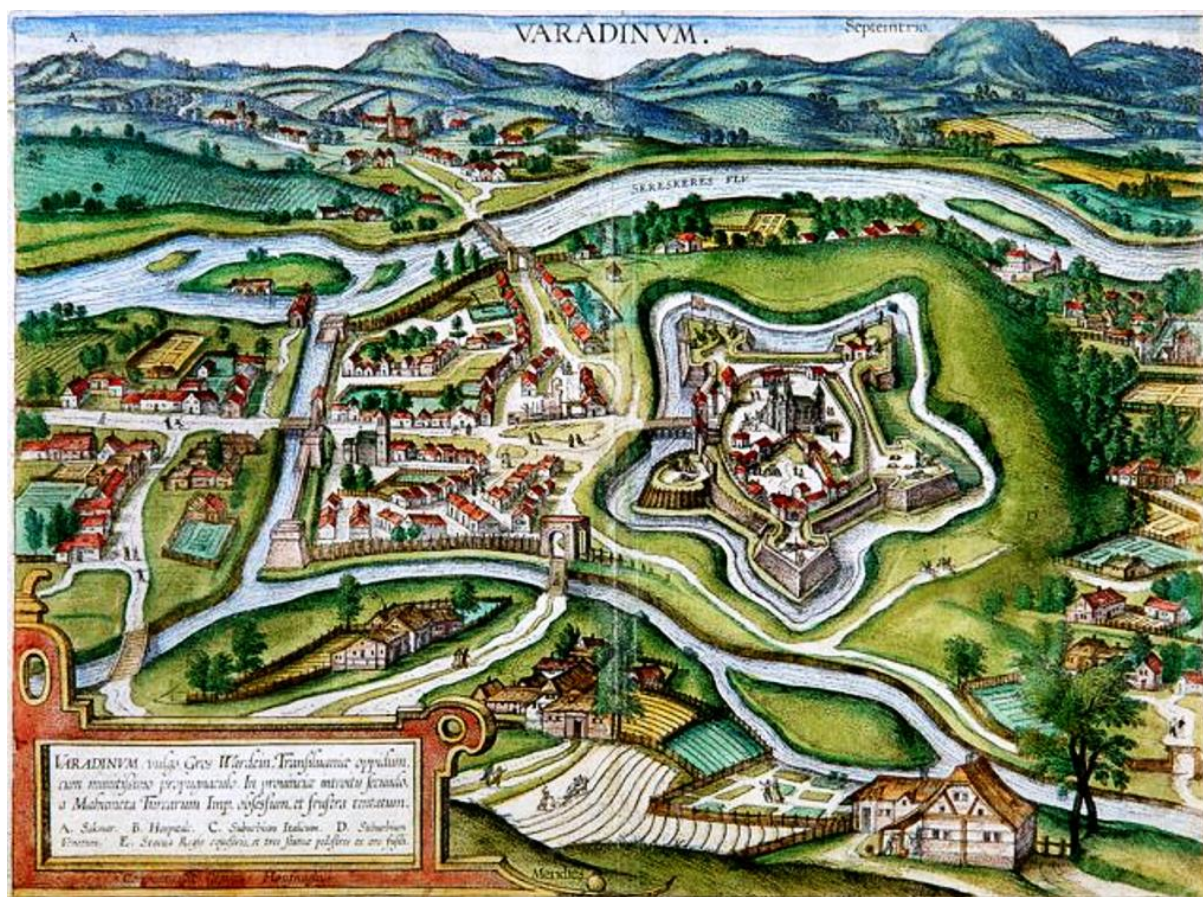
2021 - 2027

Sec. X – XIII d. Hr.

Din secolul al X-lea, ungurii, așezați în Câmpia Panoniei, și-au îndreptat interesul special spre Bihor și Transilvania, deopotrivă, pe care le vor cuceri și include treptat Regatului Ungariei, între secolele XI — XIII. Rămânerea acestora în noua realitate politică și administrativă a avut drept consecință, pe termen lung, conviețuirea românilor și maghiarilor, cei dintâi aparținând cultului orthodox, iar ceilalți celui catolic, ambele rezultate în urma schismei bisericii creștine din 1054. Această situație a generat complexe transformări în istoria regiunii și a contribuit la afirmarea unei civilizații specifice, personalizate prin contribuția fiecărui grup etnic ce a trăit în acest areal geografic.

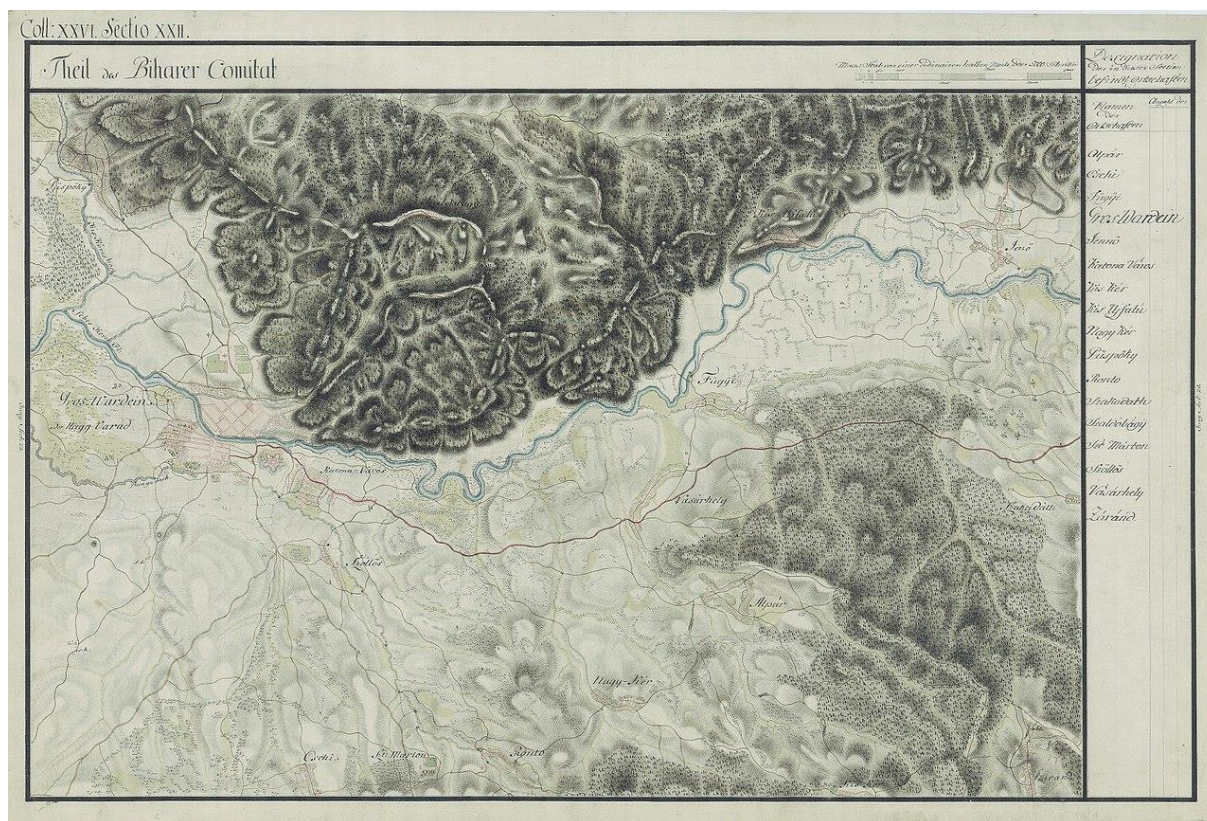
2021 - 2027

Sec. XVI – XIX d. Hr.

Din veacul al XI-lea, Comitatul Bihor a devenit o unitate administrativ-teritorială în componența Regatului Ungariei, apoi, din 1567 și până în 1660, în aceea a Principatului Transilvaniei. Au urmat 32 de ani de apartenență la Pașalâcul de Oradea (1660 – 1692), iar, de la sfârșitul secolului al XVII-lea (1692) la Imperiul Habsburgic, respectiv din 1867, la Imperiul Austro-Ungar.

2021 - 2027

1918

Începând cu 1 decembrie 1918¹⁰, Bihorul, urmare a marilor transformări democratice de la sfârșitul Primului Război Mondial din această parte a Europei, a fost integrat Regatului României, din care va face parte până la 30 august 1940 când, prin Dictatul de la Viena, o parte a fost redată Ungariei vremii, teritoriu care, însă, va reveni între granițele României, începând cu 12 octombrie 1944.

În toată această lungă perioadă de istorie, românii majoritari și maghiarii, cea mai importantă minoritate etnică a acestui spațiu, au fost populațiile, ulterior popoarele și națiunile stabile și principale ale acestui areal. Este, însă, tot atât de adevărat că pentru o durată mai lungă sau

¹⁰ <https://www.cjbihor.ro/despre-bihor/scurt-istoric/>

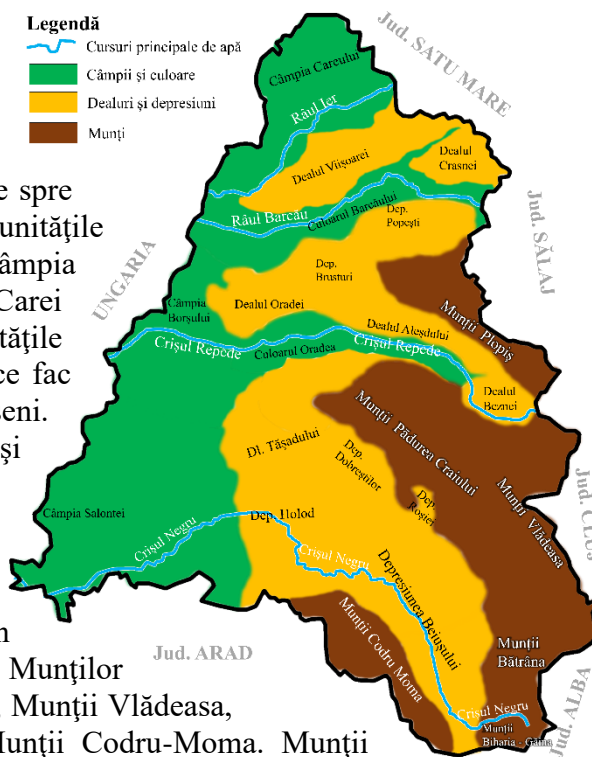
2021 - 2027

mai scurtă de timp aici s-au regăsit și alte naționalități – italieni, turci, germani, evrei, slovaci, ruteni, sârbi, polonezi, romei etc. – care au avut un rol semnificativ în procesul economic și cultural-artistic al Bihorului.

7.2. Cadrul natural

Județul Bihor are un cadru natural caracterizat printr-un relief variat, ce conține toate formele¹¹: câmpie 44%, dealuri și depresiuni 31,6%, munte 24%. Treptele de relief cresc în altitudine dinspre vest spre est unde ating altitudinea maximă de 1.849 de metri în vârful Cucurbăta din Munții Vlădeasa. Câmpia județului Bihor face parte din unitatea majoră de relief a Câmpiei de Vest, care se întinde spre teritoriul Ungariei, în Câmpia Panonică. Subunitățile Câmpiei de Vest de pe teritoriul județului sunt Câmpia Crișanei, Câmpia Cernei, Câmpia Ierului, Câmpia Carei și Câmpia Tășnad. Spre vest se regăsesc unitățile intermediare de dealuri piemontane și depresiuni ce fac legătura dintre Câmpia de Vest și Munții Apuseni. Aceste unități au altitudini între 250-400 de metri și forme tentaculare între care se întind depresiuni cu altitudini joase care sunt străbătute de văile unor râuri.

Județul Bihor - Unități de relief

Bihor zone relief website Lanțurile muntoase din județ fac parte din Carpații Occidentali – grupa Munților Apuseni – și sunt reprezentate de Munții Bihorului, Munții Vlădeasa, Munții Plopișului, Munții Pădurea Craiului și Munții Codru-Moma. Munții Bihorului, Munții Pădurea Craiului și Munții Codru-Moma cuprind cele mai extinse suprafețe de relief carstic din România, incluzând formațiuni specifice de tipul dolinelor, cheilor și peșterilor.

Clima județului Bihor se înscrie în tipul de climă temperat-continentală moderată, cu puternice influențe oceanice generate de vânturile dominante de vest. În județul Bihor se înregistrează precipitații mai bogate decât în alte regiuni ale țării, stațiunea Stâna de Vale din munții Vlădeasa fiind supranumită ”polul ploilor din România”. Cantitatea de precipitații variază în cadrul județului în funcție de formele de relief, cel mai ridicat nivel fiind înregistrat în zona montană.

¹¹ Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020, p26

2021 - 2027

Rețeaua hidrografică este dominată de trei bazine principale ale râurilor Barcău, Crișul Repede, și Crișul Negru, care izvorăsc din Munții Apuseni și se varsă, pe teritoriul Ungariei, în Tisa. Rețeaua hidrografică conține și afluenți ale celor trei râuri principale din județ. Dintre cei mai importanți amintim râurile Ierul, Bistra și Valea Fînațelor, afluenți ai râului Barcău, Valea Iadului, Peța și Borod, afluenți ai râului Crișul Repede și Crișul Pietros, Valea Roșiei, Holod și Ghepeș, afluenți ai râului Crișul Negru. Lacurile naturale sunt reduse ca număr, printre cele mai importante fiind Lacul Șerpilor (cel mai întins – 10 hectare) și Lacul cu Stuf, în zona Salonta, sau Lacul cu nuferi și lotuși termali Peța, din Băile 1 Mai. Lacurile artificiale din județ sunt mult mai extinse ca suprafață, având rol de retenție a excesului de apă în perioadele cu precipitații abundente. Dintre cele mai importante amintim Lacul Leșu, Lacul Lugaș, Lacul Tileagd, precum și Cefa, Mădăras, Homorog și Tășmada care sunt iazuri și heleștee piscicole. În județul Bihor mai există o rețea de canale, concepute pentru irigarea terenurilor agricole și desecări, care colectează o serie de pâraie din județ.

Datorită geologiei complexe a munților, resursele naturale de subsol sunt variate, fiind reprezentate de zăcăminte de lignit, (Suplacul de Barcău, Borod, Popești), bauxită (Munții Pădurea Craiului), țiței (Suplacu de Barcău), șisturi bituminoase (Derna, Tătăruș), marmură (Băița, Chișcău), ape geotermale și minerale (Oradea, Băile Felix, Mădăras, Tămășeu, Tinca și Stâna de Vale).

Resursele de sol sunt foarte importante prin prisma unor întinse suprafețe de câmpie, propice culturilor agricole și a suprafețelor muntoase unde predomină pădurile. Suprafața agricolă ocupă 66,2% din suprafața totală a județului, terenurile arabile fiind întâlnite în partea de câmpie, viile și livezile în zona deluroasă a județului, iar pășunile și suprafețele forestiere în zona montană.

Zonele vulnerabile la riscuri naturale sunt situate îndeosebi în partea deluroasă deoarece geologia este mai puțin dură, iar în timpul ploilor în averse sau la topirea zăpezilor se pot forma scurgeri semnificative de pe versanți ce pot genera alunecări de teren. Dealurile Dernei, Dealurile Oradiei și Dealurile Drăgăneștilor sunt cele mai expuse unor astfel de riscuri. Arealele predispuse la inundații sunt cele situate pe văile principalelor râuri din județ, îndeosebi unde acestea au albie înguste, iar în timpul ploilor în averse sau a topirii zăpezilor pot să se reverse, cauzând pagube importante.

7.3. Cadrul economic al județului¹²

Județul Bihor este al doilea ca mărime din Regiunea Nord-Vest, din punct de vedere al PIB-ului, și al 11-lea în topul județelor României, din punct de vedere al contribuției la PIB-ul național.

Conform datelor statistice INS, la nivelul anului 2018, județul Bihor avea 20.150 firme. Cea mai mare densitate de IMM-uri la 1.000 de locuitori se găsește în municipiul Oradea, în

¹² Sursa: Institutul Național de Statistică

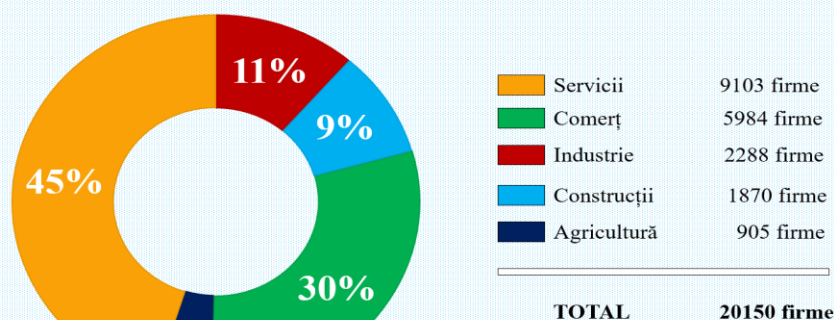
2021 - 2027

localități din apropierea Oradiei (Sânmartin, Oșorhei, Nojorid, Borș, Sântandrei), precum și în municipiile Salonta, Aleșd, Beiuș și Marghita.

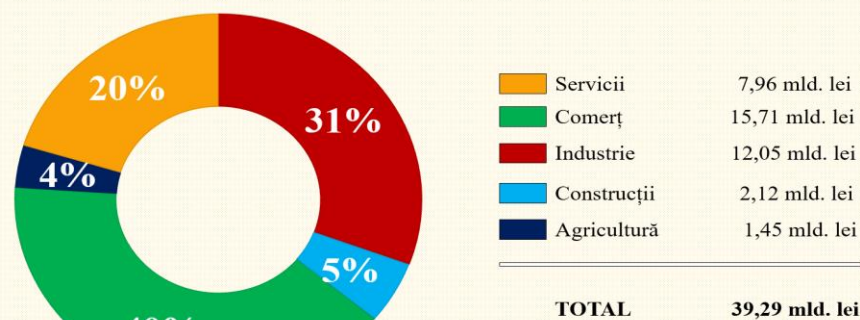
Mediul de afaceri bihorean este compus în cea mai mare parte din întreprinderi active în domeniul serviciilor reprezentând 45% din întreprinderile ce au sediul social în Bihor. Din punct de vedere al cifrei de afaceri generată de acestea, întreprinderile active în industrie și construcții generează 70% din cifra de afaceri, deși cumulează doar 20% din numărul acestora.

Analiza indicelui de specializare a județului (utilizat pentru a arăta domeniile de activitate în care județul este mai dezvoltat comparativ cu nivelul național, pe baza numărului de salariați din domeniul respectiv) arată că sub-sectoarele economice în care județul este mai dezvoltat, față de nivelul național, țin de sectorul secundar. Astfel, se remarcă industria de prelucrare, în special: computere, electronică și optică; industria textilă și de confecții; mase plastice și produse nemetalice precum și industria mobilei.

Ponderea întreprinderilor din județul Bihor în funcție de domeniul de activitate

Ponderea întreprinderilor din Bihor în funcție de cifra de afaceri

2021 - 2027

7.4. Profil administrativ și teritorial

Așezare geografică

Județul Bihor este situat în partea de vest a țării, fiind un județ de frontieră, învecinat la nord cu județul Satu-Mare, la est cu județele Sălaj, Cluj și Alba, la sud cu județul Arad, iar pe partea de vest cu Ungaria.

Suprafață

Județul Bihor se desfășoară pe o suprafață de 7.544 km², fiind situat pe locul 5 între județele României ca întindere.

Populație

Populația județului înregistra 616.264 locuitori în anul 2020, reprezentând 21,7% din populația regiunii Nord – Vest. Distribuția pe medii de locuire este unitară, 51,1% (314.790 locuitori) din populația județului locuind în mediul urban și 48,9% (301.474 locuitori) din populație locuind în mediul rural. Repartiția pe grupe de sex arată că predomină populația feminină, însă diferența dintre cele două sexe nu este semnificativă (48,8% bărbați, 51,2% femei). Densitatea populației diferă în cadrul județului Bihor din cauza reliefului muntos către partea de vest. Densitatea medie a populației județului este de 81,7% locuitori/km².

Unități administrativ-teritoriale

Județul Bihor este format din 101 unități administrativ-teritoriale, din care patru municipii, șase orașe și 91 de **comune**. Reședința județului este în municipiul **Oradea**, localitate de rangul 1 în sistemul național de așezări, conform Legii nr. 351/2001 privind aprobarea Planului de Amenajare a Teritoriului Național, secțiunea IV, Rețeaua de localități. Localități de rangul 2 sunt municipiile **Beiuș**, **Marghita**, **Salonta**, iar localități de rangul 3 sunt orașele **Aleșd**, **Nucet**, **Săcuieni**, **Ștei**, **Valea lui Mihai** și **Vășcău**.

Sursa: Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020, INS

7.5. Resursele turistice ale județului Bihor

Județul Bihor deține un potențial turistic extraordinar¹³. Frumusețea și bogăția carstică și de biodiversitate a Munților Apuseni, resursele balneare exploatate la Băile Felix și 1 Mai și nu numai, patrimoniul construit al Oradei și diversitatea tradițiilor și manifestărilor culturale permit un panou variat de activități turistice.

Îmbinarea între patrimoniul natural și o moștenire culturală importantă, respectiv diversitatea geografică și etnografică, oferă județului Bihor oportunitatea de a valorifica o diversitate de atracții ce pot fi dezvoltate drept produse turistice și pot poziționa județul Bihor ca destinație turistică extrem de importantă pentru zona de nord-vest a României.

Se remarcă două areale extinse pentru turism în județul Bihor, care se poziționează drept destinații turistice principale:

---

¹³ Strategia de dezvoltare durabilă a județului Bihor 2014-2020, p33

2021 - 2027

- zona Oradea – Felix/1 Mai;
- zona montană, cu precădere zona cuprinsă în Parcul Natural Apuseni.

Fiecare dintre aceste două areale principale vor fi analizate, în cele ce urmează, din punct de vedere al tipului de turism pentru care s-ar preta precum și al inițiativelor și provocărilor existente. În plus, vor fi analizate câteva considerente generale ce țin de accesibilitate și bazinul de atracție a turiștilor.

Zona Oradea – Felix/1 Mai

Activitatea turistică de bază ține de turismul balnear desfășurat în stațiunile Felix și 1 Mai care dețin marele avantaj de a atrage un număr extins de turiști și pentru o perioadă de ședere mai îndelungată.

Municipiul Oradea, datorită inițiativelor recente și în curs, propune un cadru urban efervescent, cu o activitate culturală în creștere ce se pretează atât unor vizite de tip "city break" cât și ca activități asociate turismului balnear în stațiunile Felix și 1 Mai.

Printre obiectivele turistice cele mai importante din Oradea și din împrejurimi menționăm: Șirul Canonicilor, un ansamblu urban baroc format din zece case aliniate în fața grădini Palatului Episcopal; Palatul Baroc, care constituie, alături de Bazilica Sfânta Maria și Șirul Canonicilor, cel mai valoros complex în stil baroc construit în România; Palatul Vulturul Negru, Palatul Episcopal greco-catolic; lăcașuri de cult precum Bazilica romano-catolică Înălțarea Fecioarei Maria, Biserica ortodoxă "cu Lună", Biserica Sfântul Ladislau, etc.

Areale secundare adiacente:

- Parcul Natural Cefa, situat la 30 km sud-vest de Oradea, unde se pot practica activități precum pescuitul, observații ornitologice, plimbări cu barca, echitație, ș.a.m.d.;
- Podgoriile Diosig, unde se pot organiza activități/ trasee ce țin de cultura vinului. Podgoriile țin de Câmpia Crișurilor și Ierului, zonă unde se pot practica și activități de turism cultural și de patrimoniu (ex. vizitarea atelierului privat de împletit papură din Șuiug, participarea la evenimente anuale precum: "Balul strugurilor" la Cetariu, "Festivalul vinului" și "Toamna pe Valea Ierului" la Săcuieni, "Zilele salcânilor în floare" în Valea lui Mihai, sau "Sărbătoarea cartofilor la slovaci" în Șinteu);
- Zona Avenului de la Betfia, zona Vârciorog sau zona Dobrești, unde se pot practica activități sportive și turism de aventură (ex. ciclism montan, speologie, escaladă, etc);
- La acestea se pot adăuga activități ce țin de etnografie, folclor, manifestări culturale, descoperirea siturilor de patrimoniu, etc organizate în împrejurimi.

Zona Munților Apuseni

Cele mai importante atracții turistice țin de perimetrul cuprins în Parcul Natural Apuseni și constau în:

- Arealul turistic carstic Padiș – Cetățile Ponorului – Este principala zonă turistică a Munților Apuseni, cu cea mai mare concentrare de obiective turistice, precum: Platoul Padiș, Poiana Ponor, Lumea Pierdută, Cetățile Ponorului, Groapa de la Barsa, Peștera Focul Viu, Valea Galbenei. La obârșia afluentului văii Valea Seacă, în amonte de canion, se află Groapa Ruginoasă.

2021 - 2027

- Arealul turistic Boga – Aleu și Pietroasa, Chișcău – Atracții deosebite ale acestei zone sunt pereții de stâncă ai Amfiteatrului Boghii, izbul Boghii, Săritoarea Bohodeiului, cascada Oșelu. În Chișcău se află și Peștera Urșilor.
- Arealul turistic Valea Sighiștelui – ce adăpostește peste 160 de peșteri, cele mai cunoscute fiind peșterile Măgură și Coliboaia. Valea se termină într-un canion spectaculos prin îngustimea și verticalitatea pereților.
- Arealul turistic Vârtop – reprezentând o zonă în plină dezvoltare, în special pentru sporturi de iarnă. Zonă beneficiază de numeroase pensiuni și case de vacanță. La Vârtop există o pârtie funcțională de 750 m înălțime, de nivel mediu de dificultate, dotată cu teleschi. În zonă pot fi vizitate Cascada Vârciorog cu o înălțime de 15 m, Vârful Cucurbăta Mare (Vârful Bihor) cel mai înalt vârf din Munții Bihor, 1.849 m.

Areale secundare ce pot fi incluse și promovate în pachete turistice comune constau în:

- Zona Roșia – Remetea, cu un potențial important atât din punct de vedere al turismului speologic (Peștera cu Cristale din Mina Farcu, Peștera Meziad, ș.a.m.d.) dar și al agroturismului. De altfel, în comuna Roșia există deja mai multe inițiative de reabilitare a caselor tradiționale și amenajare în structuri de primire turistică;
- Zona Șuncuiș – Vadu Crișului, cu o activitate turistică importantă reflectată și de numărul de structuri turistice înregistrate;
- Zona Vașcău – Cărpinet, ce cuprinde câteva obiective de relief carstic (ex. Izbulul de la Călugări) și reprezintă în același timp un areal cu vechi tradiții în meșteșuguri precum olăritul sau prelucrarea lemnului;
- Zona Stâna de Vale, cu un potențial balnear important.

7.6. Oferta culturală a județului Bihor

Pe lângă patrimoniul natural, județul Bihor beneficiază de un patrimoniu construit la fel de spectaculos. În județul Bihor sunt înregistrate 431 de monumente de patrimoniu construit, dintre care 170 sunt situri și monumente arheologice, 221 sunt monumente și ansambluri de arhitectură, iar 40 sunt case memoriale și monumente de artă plastică.

Cel mai bogat, în acest sens, este municipiul Oradea, unde se regăsește o diversitate foarte mare de **obiective**. Tot în Oradea, municipalitatea a accesat finanțări pe proiecte europene pentru reabilitarea patrimoniului construit, existând lucrări finalizate la Palatul Vulturul Negru și la Cetatea Oradea.

O altă bogăție a județului este reprezentată de mănăstirile și lăcașurile de cult reprezentative pentru mai multe religii.

Pentru culturi ortodoxe de origine răsăriteană amintim:

- Mănăstirea de la Voivozi (sec. XI-XII), Biserica Reformată din Remetea (sec.XIII), Catedrala Episcopiei Ortodoxe a Oradiei, Bihorului și Sălajului, Biserica Sf. Nicolae (fostă Catedrală greco-catolică), finalizate în jurul anului 1800, care stau sub semnul stilurilor baroc și neoclasic, și multe altele.

2021 - 2027

- Bisericile de lemn, ridicate sau refăcute de-a lungul secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea. În prezent se mai păstrează 61 de biserici de lemn, toate declarate monumente de arhitectură.

Una din atracțiile importante ale județului Bihor ține de patrimoniul intangibil constând în obiceiuri și tradiții, evenimente culturale tradiționale, arhitectură, port popular și meșteșuguri tradiționale.

Printre evenimentele culturale cu o periodicitate anuală sunt 14:

- încondeiatul oului de Paști și ritmuri de toacă Drăgoteni – comuna Remetea, Rieni, Dobrești, Lunca, Budureasa;
- aprinderea focurilor solare pentru vii și pentru morți: Câmpani; Șuști (comuna Lunca); Săliște de Vașcău (comuna Criștioru de Jos);
- sărbătoarea sângiorzului (sfântul Gheorghe) la Vașcău și târgul de Sângiorz la Beiuș, Brădet, Chișcău, Măgura.

De asemenea, anual au loc serbări câmpenești și festivaluri: Zilele salcânilor în floare (Valea lui Mihai), Târgul de la vama sării (Vadu Crișului), La izvorul lui Horea (Criștioru de Jos: Poiana și Săliște de Vașcău), Toamnă pe Valea Ierului (Săcuieni), Festivalul vinului și al pălincii (Muzeul Țării Crișurilor Oradea), Festivalul cântecului, dansului și portului popular bihorean (Muzeul Țării Crișurilor Oradea), Festivalul de muzică sacră și al obiceiurilor de Crăciun și Anul Nou (Oradea, Beiuș, Aleșd), Târgul meșterilor populari din România (Muzeul Țării Crișurilor sau Cetatea Oradea), Festivalul folcloric al rromilor și sărbătoarea folclorică și religioasă (Kirchweih) a etnicilor germani (Palota).

Meșteșugurile, în trecut foarte bine reprezentate, se mai păstrează încă, mai ales în zona rurală a județului, astfel: încondeiatul ouălor de paști; olărit – ceramică albă și roșie; lădărit – realizarea de mobilier țărănesc; țesături – realizarea de cusături și broderii populare; rotărit; împletituri din papură și nuiele; cioplitori în piatră și marmură; lutieri; cojocari; confecționeri de obiecte de podoabă; sculptori în lemn. Alte meșteșuguri practicate sunt: sculptura, pictura de icoane pe lemn și sticlă, realizarea de podoabe populare.

Centre meșteșugărești active:

- în domeniul olăritului (Beiuș-Leheceni, Săliște de Vașcău, Criștioru de Jos, ceramică roșie; Crișul Repede – Vadu Crișului, ceramică albă),
- în domeniul textilelor de interior (Chișcău, Pietroasa, Remetea – Beiuș; Bratca, Borod – Crișul Repede),
- lăzi de zestre din lemn (Budureasa),
- pentru prelucrarea papurei (Borș, Otomani – Crișul Repede și Barcău – Crasna),
- pentru împletituri din nuiele (Salonta – Crișul Repede),
- ouă încondeiate (Drăgoteni, Remetea – Beiuș).

2021 - 2027

**CAP. 8. STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ DURABILĂ
A COMUNEI LUGAȘU DE JOS**

2021 - 2027

8.1. Scurt istoric al comunei Lugașu de Jos

8.1.1. Prima atestare documentară a satului Lugașu de Jos:

Satul Lugașu de Jos este atestat documentar în anii 1291-1294, când purta numele de Villa Lugaș. Numele acesta apare pentru prima dată într-un document, care confirmă că între anii 1291-1294, preotul din acest sat avea obligația să predea arhidiaconului de Călata drept dijmă 18 capecii.

Se pare că este vorba în acest document de recolta de snopi de grâu, nu de capecii ca a patrusprezecea parte dintr-un florin, deoarece fiind într-o zonă mai deluroasă decât cea actuală nu aveau mare surplus de grâu pe care sa-l valorifice. Așadar satul Lugașu de Jos era consemnat în documente încă la anul 1291, având chiar un preot.

8.1.2. Așezarea satului Lugașu de Jos până la sfârșitul secolului al XVIII-lea

Din documentele și mărturiile pe care le deținem constatăm că satul Lugașu de Jos, până la sfârșitul secolului al XVIII-lea nu a fost așezat pe actuala vatră.

Vatra satului sau bățătura era la Nord de actuala așezare. Strămutarea pe locul de astăzi a satului s-a petrecut treptat după anul 1772, dar și mai târziu. Strămutarea vetrei unui sat este comună mai multor localități din valea Crișului Repede: Borșa, Botean.

Pe vechea vatră a satului potrivit relatărilor se mai puteau găsi case locuite până acum 60-70 ani, ceea ce indică că strămutarea pe locul actual a necesitat un proces mult mai îndelungat, decât cel menționat în unele documente.

Ce i-a determinat pe lugașeni să se mute de pe vechea vatră a satului sunt fără îndoială condițiile mai bune de viață, dar și legea din anul 1772 care prevedea alinierea satelor și retragerea din locuri anevoioase.

Faptul că satul Lugașu de Jos era așezat la Nord de actuala vatră este dovedit prin mai multe mărturii: 15

a. Mărturii documentare:

Unele registre de dijmă întocmite de anul 1680 nu redau numele Lugașului; acest lucru nu s-a întâmplat pentru că satul nu exista la acea dată, ci pentru că cei care au întocmit registrele nu s-au deplasat în toate satele comitatului Bihor. Lugașul se afla atunci într-o zonă mai retrasă, mai puțin accesibilă ceea ce i-a determinat pe întocmitorii conscrierilor să-l lase la o parte. Aceștia s-au concentrat asupra satelor aflate la sud de Crișul Repede, unde se afla atunci drumul principal care făcea legătura cu Transilvania.

b. Mărturii toponimice:

Cele mai concludente mărturii în vederea demonstrării faptului că Lugașu de Jos a avut o altă vatră sau așezare sunt cele toponimice, care sunt legate de numele unor sesii de pământ, aparținând vechilor locuitori lugașeni. Sesiile de pământ se numesc și astăzi „rături”. Ele se întindeau pe lângă casele vechiului sat.

2021 - 2027

Dintre numele „râturilor” care aduc mărturia faptului că Lugașu de Jos a avut o altă așezare, amintim: Râtul Mihăieși, unde era situată și vechea biserică de lemn a lugășenilor; Râtul Dăscuțului sau Izvorul Dăscuțului – în apropiere de locul numit astăzi Gropile Butului; Crâșma Cendeș – un deal unde a existat o crâșmă a lui Cendeș – baci – maghiar; Râtul Ștefești, unde au avut domeniul cei din familia Ștef; Râtul Matiaș sau Nuțu`Ili; Râtul Luca Pătru, în apropiere de izvorul zis A Mitrii Micului; Râtul Sărmașa, mai jos de Râtul Luca Pătru; Râtul Scorți; Râtul Bonaci, în zona numită Codrișoară; Râtul Nișchii în apropiere de Râtul Bonaci; un alt Rât sau deal era denumit Coasta Iancului; Groapa Cocioaie; precum și o fântână numită a Bătrânii, de lângă locul numit „Tăul Farchii”, Râtul Mathe Mitru, deasupra de Râtul Mihăieși, Râtul Mihai Nășcoai, lângă actualul canton silvic, Râtul Cocîșong, mai la Sud de Râtul Mihăieși.

Toate aceste denumiri arată faptul că Lugașu de Jos a avut o altă așezare. Așadar, vechea așezare era mult mai întinsă ca suprafață, decât este astăzi. Se întindea pe o vale numită Valea Mare, ajungând până în zona numită azi „Vâlcii”, întorcându-se înspre satul Cuiేశd și coborându-se spre zona cunoscută cu numele de Codrișoara. Se forma așadar ca un „U”, în interiorul căruia era surprinse și alte case. Se pare că centrul satului era constituit în jurul Râtelui Mihăieși unde era și biserica lugășenilor, și a Crâșmei Cendeș.

c. Mărturii orale:

Acestea sunt cuprinse în informațiile obținute de la bătrânii satului, care povestesc despre existența unor case din chirpici și acoperite cu paie. Aflăm ca a existat o astfel de casă lângul Râtul Luca Pătru, o alta lângă Fântâna numită a Bătrânii, precum și deasupra de Pădurea Morarului (a cărei fundații se pot vedea și astăzi); este vorba de fosta casă a unui om a cărui poreclă era Grelușu. O altă astfel de casă a mai existat și în Râtul Matiaș. O dovadă este și ridicătura de pământ din Râtul Mihăieși, pe care – spun bătrânii – a fost vechea biserică de lemn a lugășenilor.

8.1.3. Vecinii:

Vecinii satului Lugașu de Jos până la strămutarea pe actuala vatră erau cei de astăzi. La Nord încă din 1291, se învecina cu satul Cuiేశd care era atestat documentar la anul 1283; la Vest se învecina cu satul Urvind, atestat la anul 1282; la Est satul Aleșd – la acea vreme, care era atestat la 1291, ca și Lugașu. La Sud de Crișul Repede se învecina cu Țețchea, atestată la 1256, și cu statul Chistag atestat la 1220. Menționăm că între vechea așezare a satului Lugaș și cele două sate Țețchea și Chistag era un domeniu de pământ pe care se va clădi „noul sat”; Lugașul, era situat la o distanță mai mare decât cea de astăzi (aproximativ 4-5km) față de cele două sate menționate mai sus. 16

8.1.4. Toponimia:

Problema toponimiei nu este una simplă datorită faptului că nu este menționată în nici o lucrare de specialitate. Apar însemnări cu privire la poziția locului față de punctele cardinale, față de altitudinea solului sau față de localitățile învecinate. Acest lucru nu este

2021 - 2027

relevant, pentru că doar se fixează oarecum așezarea satului după punctele cardinale, altitudine și localități învecinate.

Dacă este să stabilim toponimia potrivit acestor criterii e ușor să înțelegem de ce satul poartă numele de Lugașu de Jos. Până în anul 1406 exista un singur Lugaș. Abia de la 1406 apar în documente cele două sate: Lugașu de Jos și Lugașu de Sus, însă având denumiri maghiarizate: Lugașu de Sus se numea Pass Walachalis Olahlugass; iar Lugașu de Jos se numea Pass Hungaricalis Lugasd. Cele două denumiri ale satelor erau strâns legate de un act de donație a regelui Zsigmond. În acel an satul s-a divizat în două, iar datorită faptului că partea dinspre nord-est este mai la deal a luat denumirea de Lugașu de Sus, iar partea de pe locul vechii așezări a Lugașului de Jos a luat denumirea actuală.

Ceea ce este greu de stabilit, în legătură cu toponimia satului Lugașu de Jos, este denumirea de „Lugaș”. De unde provine numele. În acest sens există o mărturie orală a unui bătrân al satului, bazată pe o informație culeasă dintr-un dicționar al unor sate din comitatul Bihor, aparținând unui episcop maghiar din localitatea Orosthaza. Se pare că numele de Lugaș derivă de la denumirea de lugoș sau lugașuri provenite din limba maghiară; lugoșele sau lugașuri nu sunt altceva decât întinsele plantații de viță de vie cultivate pe dealurile satului. Mai precis lugașurile sau lugoșele sunt niște susțineri pe care se întinde via sub forma unui tunel.

De aceeași părere este și domnul profesor de istorie Gavril Ursu, autor al lucrării *Monografia istorică a comunei Lugașu de Jos, județul Bihor până la 1918*. Această ipoteză susținută de profesorul Gavril Ursu se pare că este cea adevărată, datorită faptului că este cunoscută din moși-strămoși iscusința lugașenilor în cultivarea viței de vie, atât la butuc cât și pe lugoșuri; dar și în prepararea vinurilor.

Așadar, comuna Lugașu de Jos își trage numele de la întinsele plantații de viță de vie existente aici încă din vremea primei atestări documentare, după cum menționează unele registre de dijmă.

Toponimia satului Lugașu de Jos a suferit și unele schimbări de-a lungul vremii, însă nu cu privire la numele de Lugaș, ci legat de toponimia poziției locului și maghiarizarea numelui localității. Astfel în anul 1291-1294 Lugașu purta denumirea de VILLA LUGAS. În anul 1406 când se despart cele două sate purta numele de Pass Hungaricalis Lugasd. În anul 1458, precum și 1692 purta numele de Magyar Lugas. Abia din anul 1828 și 1851 apare în documente sub numele de Alsó-Lugaș, Alsó-Lugos, adică Lugașu de Jos. S-a mai numit o perioadă și Lugașul Inferior, revenind în cele din urmă la denumirea actuală: Lugașu de Jos.

Localitatea Urvind este atestat documentar la 1282 când în documente era denumit Vluend iar la 1851 apare denumirea de Orvend. Întrucât în 17 decembrie 1606 principele Bocskai – stăpânul satului și-a scris testamentul lăsând unui șef apreciat de el (egyik kedves főembernek) numit Örvéni Pál acest sat; șef care a condus satul în toată perioada cât Bocskai a fost stăpânul, atunci satul numindu-se Eorvind. Credem că forma actuală a numelui (afișat în zilele noastre la intrarea în localitate) Örvénd ar putea veni de la acest Örvéni Pál.

Pana la 1950 - sediul administrativ pe cele doua localități: Lugașu de Jos și Lugașu de Sus a fost în localitatea Lugașu de Jos iar Urvind avea sediul administrativ în aceasta localitate. 17

2021 - 2027

8.2. PREZENTARE GENERALĂ

8.2.1. Așezare

Comuna Lugașu de Jos este așezată în centrul județului Bihor, pe cursul superior al râului Crișul Repede, mai precis pe malul drept al acestuia. Localitățile de pe cursul superior al Crișul Repede sunt cuprinse în depresiunea Vad – Borod. Este un teritoriu care se întinde între munții Plopișului și munții Pădurea Craiului, cunoscut și sub genericul de zona Aleșdului.

Așadar, comuna Lugașu de Jos este așezată în zona denumită generic, zona Aleșdului. Dintr-o altă perspectivă, comuna Lugașu de Jos, este situată între două orașe, la distanțe mici față de acestea. Este vorba despre Oradea – reședința județului Bihor – și Aleșd. Față de orașul Aleșd, Lugașu Jos se situează la distanța de 3 km, iar față de Oradea – la o distanță de 34 km.

Un alt aspect important în legătură cu așezare comunei Lugașu de Jos îl reprezintă faptul că pe aici trece drumul național numărul 1.

Putem spune deci că Lugașul de Jos este așezat pe drumul național numărul 1, care leagă Oradea de Cluj Napoca.

img.11, sursa: commons.wikimedia.org->

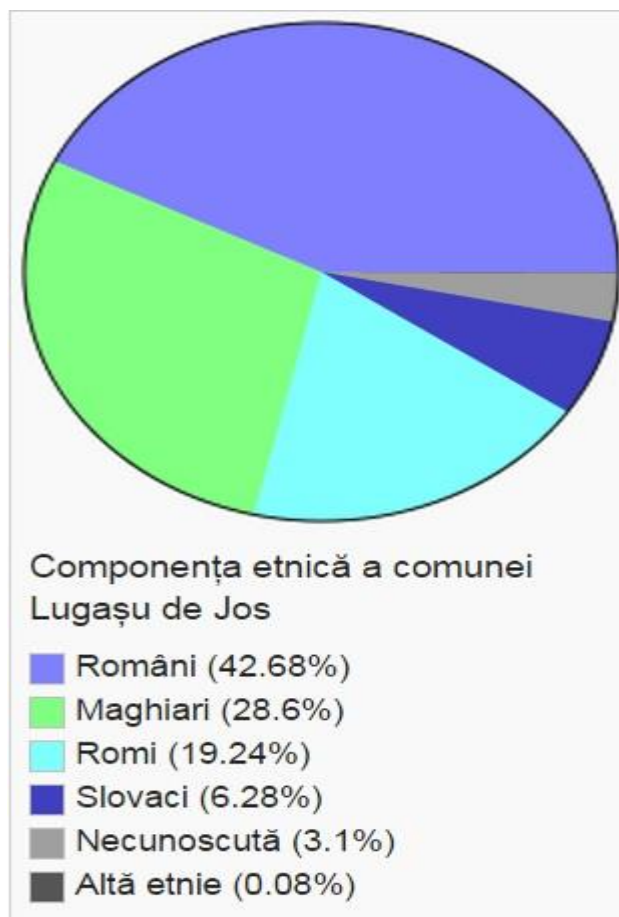
În ceea ce privește relieful, comuna Lugașu de Jos dispune de varietate: este o zonă, de depresiune și deal, prielnică practicării agriculturii și a creșterii animalelor.

2021 - 2027

8.2.2. Demografie

Comuna are în competența sa 3 sate: Lugașu de Jos, Lugașu de Sus, Urvind cu centru de comuna în satul Lugașu de Jos. Suprafața teritoriului administrative al comunei se întinde pe 54,20 ha.

Conform recensământului efectuat în 2011, populația comunei Lugașu de Jos se ridică la 3.580 de locuitori, în creștere față de recensământul anterior din 2002, când se înregistraseră 3.314 locuitori. Nu există o etnie majoritară, locuitorii fiind români (42,68%), maghiari (28,6%), romi (19,25%) și slovaci (6,28%). Pentru 3,1% din populație, apartenența etnică nu este cunoscută. 18

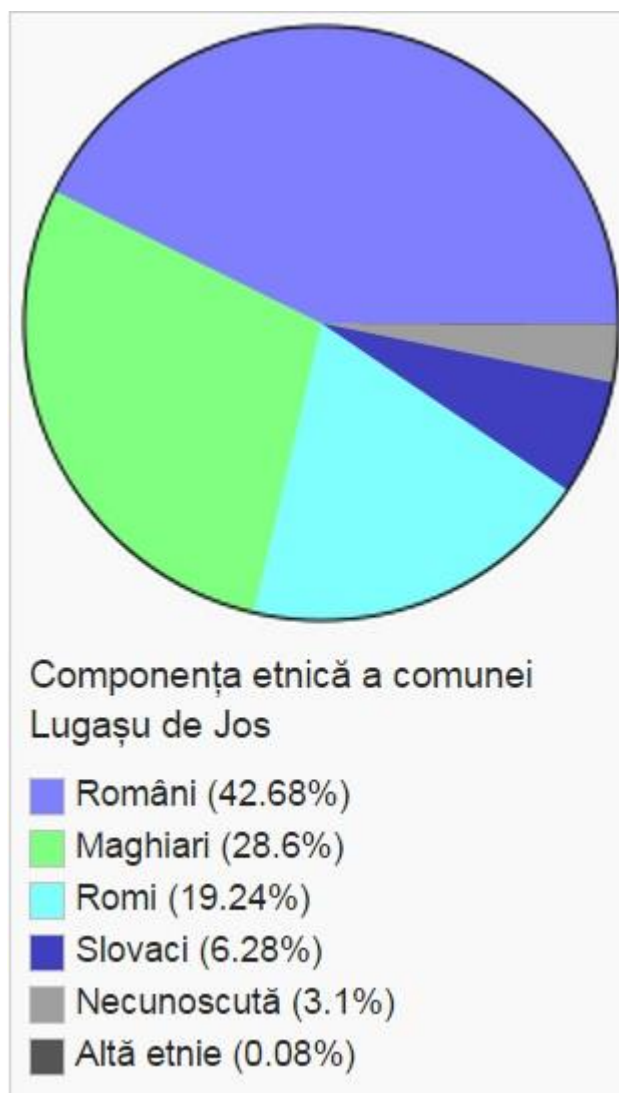
img.11, sursa: http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Luga%C8%99u_de_Jos,_Bihor

Din punct de vedere confesional, nu există o religie majoritară, locuitorii fiind ortodocși (44,83%), penticostali (17,71%), reformați (17,46%), romano - catolici (8,49%) și baptiști (7,57%). Pentru 3,1% din populație, nu este cunoscută apartenența confesională. 19

18 http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Luga%C8%99u_de_Jos,_Bihor

19 http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Luga%C8%99u_de_Jos,_Bihor

2021 - 2027

img.12, sursa: http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Luga%C8%99u_de_Jos,_Bihor

8.2.3. Vecinii

Comuna Lugașu de Jos este înconjurată de mai multe sate. Privit ca și sat, Lugașu de Jos se învecinează la Nord – cu satul Cuișd; La Nord – Est – cu satul Lugașu de Sus; la Sud – cu Crișul Repede și satele de pe malul stâng: Chistag și Țețchea; la Est – cu orașul Aleșd; iar la Vest – cu satul Urvind.

Luat ca și comună, Lugașu de Jos are alți vecini. Comuna include în ea, pe lângă Lugașu de Jos, satele Lugașu de Sus, Urvind și un cătun de 30 de familii de slovaci – Termezeu, în munții Plopișului. Ca și comună are vecini: la Nord – Comuna Brusturi, învecinată cu Lugașul prin satul Cuișd; la Sud – comuna Aștileu (învecinată prin satul Chistag) și Țețchea; la Est – orașul Aleșd; iar la Vest – comuna Tileagd, învecinată prin satul Uileacu de Criș.

2021 - 2027

8.2.4. Relief

Cea mai mare parte din suprafața comunei se întinde în depresiunea Vad- Borod, pe malul drept al râului Crișul Repede și pe cursul pâraurilor de pe malul drept al acestuia care își au obârșia în zona premontană a munților Plopiș. Aceste văi sunt Valea Huții, Valea Lolii, Valea Ungurului și Poposala. Pe toată porțiunea din dreptul comunei Lugașu de Jos sunt amenajate două lacuri de acumulare.

Fiind în zona premontană a munților Plopiș comuna Lugașu de Jos beneficiază de un relief variat, o îmbinare armonioasă șesului cu dealul totul petrecându-se pe malul drept al râului Crișul Repede oferind astfel imagini de o frumusețe care nu poate fi descrisă prin cuvinte.

8.2.5. Geologie

Geomorfologic comuna este amplasată la contactul dealurilor piemontale, ale munților Plopișului, (cunoscute aici ca Dealurile Lugașului) cu terasele de pe malul drept al Crișului Repede. Cele două unități geomorfologice (dealurile piemontale și terasele fluviatile) au caracteristici distincte și prezintă din punct de vedere al terenurilor, riscuri naturale specifice. Zona deluroasă este fragmentată de valea Huții și afluenții acesteia cu vai scurte și puțin adânci pe versantul sudic și vai mai numeroase și mai adânci pe versantul nordic. Zona teraselor fluviatile de pe malul drept al Crișului Repede, cuprind terasa de lunca și terasa a II-a cu dispunere plană.

Geologic zona aparține Depresiuni Vad-Borod, în care succesiunea geologică este dată, de complexul argilelor și nisipurilor panoniene, de culoare cenușiu-vineție, peste care se dispun discordant formațiuni recente pliocenuaternare – pietrișuri și nisipuri, respectiv pământuri argilo-nisipoase. La nivelul Dealurilor Lugașului întâlnim formațiuni mio- pliocene constituite din argile prafoase, argile nisipoase, pietrișuri și bolovanișuri.

8.2.6. Hidrografie

Rețeaua hidrografică a comunei cuprinde râul Crișul Repede și văile – pârauri de pe malul drept al acestuia, care – și au obârșia în zona premontană a munților Plopiș. Aceste văi sunt Valea Huții, Valea Lolii, Valea Ungurului și Poposala. Pe toată porțiunea din dreptul comunei Lugașu de Jos sunt amenajate două lacuri de acumulare, a căror menire este de regularizare a cursului râului și de a produce curent electric prin cele două hidrocentrale cu capacitate de 9 MW fiecare.²⁰

8.2.7. Clima predominantă

În ceea ce privește regimul climatic al comunei, acesta se încadrează în parametrii normali ai climei specifice județului Bihor, și anume se află sub influența circulației vestice ce transportă mase de aer oceanic, umede. Etajarea reliefului și particularitățile locale determină existența unor nuanțe variate ale climei temperat-continentale moderate. Media anuală a temperaturii aerului are valori cuprinse între 10-110C în zona de câmpie, 7-100C în zona de deal și de munți joși.

---

²⁰ **Grupul Local de Lucru** al comunei Lugașu de Jos - "DEZVOLTAREA DURABILĂ A COMUNEI LUGAȘU DE JOS - ELEMENTE DE STRATEGIE", pag. 7

2021 - 2027

Media anuală a precipitațiilor crește de la câmpie, 600-700mm/an, spre regiunile deluroase (700-1000 mm/an), și regiunile de munte, 1000-1400 mm/an. Vânturile cele mai frecvente sunt cele de sud, urmate de cele vestice și de cele din sector nordic.

Clima caracteristică comunei Lugașu de Jos este clima de deal cu ierni scurte dar aspre și veri calde. Ploile sunt destul de abundente în lunile mai-iunie și septembrie-octombrie.²¹

8.2.8. Principalele tipuri de sol predominante

Geomorfologic comuna este amplasată la contactul dealurilor piemontale, ale munților Plopișului, (cunoscute aici ca Dealurile Lugașului) cu terasele de pe malul drept al Crișului Repede. Cele două unități geomorfologice (dealurile piemontale și terasele fluviatile) au caracteristici distincte și prezintă din punct de vedere al terenurilor, riscuri naturale specifice. Zona deluroasă este fragmentată de valea Huții și afluenții acesteia cu vai scurte și puțin adânci pe versantul sudic și vai mai numeroase și mai adânci pe versantul nordic. Zona teraselor fluviatile de pe malul drept al Crișului Repede, cuprind terasa de lunca și terasa a II-a cu dispunere plană.

Geologic zona aparține Depresiuni Vad-Borod, în care succesiunea geologică este dată, de complexul argilelor și nisipurilor panoniene, de culoare cenușiu-vineție, peste care se dispun discordant formațiuni recente pliocenuaternare – pietrișuri și nisipuri, respectiv pământuri argilo-nisipoase. La nivelul Dealurilor Lugașului întâlnim formațiuni mio-pliocene constituite din argile prăfoase, argile nisipoase, pietrișuri și bolovănișuri.²²

8.2.9. Fauna și flora

Fauna prezentă este cea caracteristică dealurilor și câmpiei, pădurilor respectiv luncilor. Răspândite sunt rozătoarele ca popândăul (*Citellus citellus*), hârciogul (*Cricetus cricetus*), iepurele (*Lepus europeus*), iar în păduri mistrețul, căprioara (*capreolus capreolus*) etc.

În cadrul faunei acvatice, o însemnătate deosebită o au peștii. În apele Crișului Repede, trăiesc specii ca păstrăvul indigen, păstrăvul curcubeu, mreana, cleanul și lipanul. Alte specii întâlnite în apele din teritoriu sunt crapul (*Cyprinus carpio*), știuca (*Exos lucius*), bibanul (*Lepomis gibbosus*).

Avifauna este prezentă printr-un număr foarte mare de specii precum: corbul (*corvus corax*), buha (*bubo-bubo*), ierunca (*tetrastes bonasia*), uliul, fazanul, cucul etc.

Pe suprafața teritoriului se întâlnesc păduri, resurse naturale relevante pentru această zonă din punct de vedere turistic, în care cresc diverse specii de arbori: stejarul (*Quercus robur*), cerul (*Quercus cerris*), ulmul (*Ulmus foliaceea*), frasinul (*Fraxinus excelsior*) și altele. Pășunile sunt locul propice pentru ciuperci, arbuști de porumbar, soc, mure. Alte resurse identificate sunt narcisa sălbatică (specie ocrotită), un tip special de ciuperci care se găsesc cu precădere în această zonă, bureții-usturoi, scaiul pitic și fructele de pădure.

Flora și fauna zonei sunt cele caracteristice subzonei stejarului cu interferență de fag. Cele mai răspândite specii sunt: gorunul, carpenul, plopul, fagul, măcieșul și porumbarul.

²¹ PLANUL DE DEZVOLTARE LOCALĂ al Grupului de Acțiune Locală "Valea Crișurilor" Județul Bihor ACTUALIZAT IULIE 2014, pag.15

²² Idem, pag. 16-17

2021 - 2027

Dintre animale cele mai întâlnite specii sunt: rozătoarele; vulpea; mistrețul; căprioara iar apele lacului sunt populate cu diferite specii de pești: clean, mreana, biban, crap și păstrăv in apele pâraurilor. 23

8.2.10. Puncte de interes pe teritoriul comunei

Pe lângă peisajele cu o frumusețe de nedescris la patrimoniul comunei se adaugă și câteva construcții demne de a menționa în relatările despre comuna Lugașu de Jos. Prima dintre acestea este Biserica ortodoxă din Lugașu de Jos, monument istoric din 1954, cu hramul Nașterii Maicii Domnului, care a fost construită aproximativ în anul 1690 în stil ardelenesc. Pe lângă pictura interioară, biserica mai este decorată cu icoane pictate în ulei și litografii datând din secolul XIX și XX. . Ca obiecte de valoare istorică se găsesc câteva cărți vechi de cult ce datează din secolul XVIII.

img.13

A doua clădire, Biserica ortodoxă din satul Lugașu de Sus cu hramul „**Buna Vestire**” construcție din 1720, monument istoric, fiind declarată muzeu. A fost edificată în

23 PLANUL DE DEZVOLTARE LOCALĂ al Grupului de Acțiune Locală "Valea Crișurilor" Județul Bihor ACTUALIZAT IULIE 2014, pag.21

2021 - 2027

perioada 1697-1701, în forma de nava. Este construită în întregime din lemn de stejar, în stil maramureșan, având împrejur un brâu lucrat artistic. În interior nu este pictată dar este decorată cu icoane pe leme, iar ușile de la altar sunt pictate în stil bizantin. În biserică nu sunt obiecte prețioase de metal , în schimb toate obiectele datorită vechimii lor, pot fi socotite obiecte de valoare artistică, istorică. Din 1954 biserica este declarată monument istoric.

img.14, sursa: http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Luga%C8%99u_de_Jos,_Bihor

2021 - 2027

Cel de-al treilea punct de atracție demn de menționat este schitul Poiana Florilor. Poiana Florilor este situată pe una din culmile Munților Plopiș. Precum îi spune și numele în o poiană retrasă de pe culmi, la sfârșitul secolului al XIX-lea unul dintre boieri locului vrăjit de frumusețea locului și-a construit un castel , abandonat după revoluția din `89. Din 1997 castelul a ajuns în grija Mănăstirea Sfintei Cruci din Oradea , care a organizat aici un schit de măicuțe , venite prin rotație de la mănăstire. În 1998 a fost adusă la Poiana Florilor o biserică de lemn din secolul al XVIII-lea, din satul Subpiatră. Poiana Florilor este un loc în care din momentul în care ai pășit simți că te cuprinde o stare de liniște, seninătate, aproape mistică, de parcă aerul ar avea ceva aparte pe acele meleaguri pitorești.

img.15, sursa: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Castelul_Poiana_Florilor2.jpg

Un alt punct de interes este Gruiul Pietrii. Rezervația naturală Gruiul Pietrii este reprezentată prin punctul fosilifer cu vertebrele din Triasicul mediu, aflat în comuna Lugașu

2021 - 2027

de Sus. Comoara pe care o adăpostește această rezervație (oase izolate conservate în calcare noduloase cenușii) a fost descoperită în 1964 de către geologul Dumitru Istorescu. Încadrarea stratigrafică a punctului fosilifer arată vârsta Triasic mediu: Anisian. Rezervația este reprezentată prin două aflorimente situate pe partea stângă a drumului forestier și un afloriment situat pe partea dreaptă, importante depozite fosilifere de vârstă anisiană – Triasic mediu, cu resturi de nevertebrate și vertebrate, dintre care o importanță deosebită o reprezintă reptilele. Fauna de vertebrate marine triasice de la Gruitul Pietrii, Lugașu de Sus, reprezintă cea mai veche asociație faunistică de vertebrate din România (o faună veche de aproximativ 220 milioane de ani).

Importanța sitului fosilifer se datorează în primul rând diversității faunei marine, care conține pești, reptile din grupe variate (*Encrinus liliiformis*, *Henodus*, *Placochelys*, *Acrodus cf. lateralis*, *Nothosaurus transsylvanicus*, *Tanystropheus biharicus*) și o gamă largă de nevertebrate. Taxonul cel mai important din această asociație faunistică este *Tanystropheus biharicus*, care este o specie nouă pentru știință, iar holotipul, o vertebră cervicală este păstrată în Muzeul Țării Crișurilor, alături de alte 400 de eșantioane sau specimente preparate. Cercetările româno – franceze au subliniat importanța paleontologică și paleogeografică a faunei de vertebrate marine de la Gruitul Pietrii, Lugașu de Sus în complex european, fiind comparabile cu faunele din Europa Centrală și de Vest: Germania, Italia, Elveția.

img.16, sursa: turism.bzi.ro

img.17, sursa: www.ovidan.ro

2021 - 2027

8.3. Situația existentă a comunei – analiza SWOT

8.3.1. Scurtă prezentare

Metodologia a fost elaborată de Albert Humphrey, consultant în afaceri – la Ins titutul de Cercetare Stanford - specializat în management organizațional și schimbări culturale. Prin activitatea sa a condus la realizarea unei metode de echipă pentru planificare care a creat analiza SOFT, dezvoltată ulterior în analiza

S W O T

Strenghts (Puncte tari): atribute care sunt utile pentru realizarea obiectivului.

Weaknesses (Puncte slabe): atribute care sunt dăunătoare pentru realizarea obiectivului.

Opportunities (Oportunități): condițiile externe care sunt utile pentru, realizarea obiectivului.

Threats (Amenințări): condițiile externe care ar putea dăuna obiectivului.

Analiza SWOT este o metodă de planificare strategică utilizată pentru a evalua punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările ce caracterizează și influențează anumiți factori din cadrul unui proiect sau organizații. Această planificare implică precizarea obiectivului proiectului, precum și identificarea aspectelor cheie interne și externe, care sunt favorabile și nefavorabile pentru atingerea acestui obiectiv. Astfel, analiza poate fi încorporată în modelul de planificare strategică. Analiza SWOT este esențială, deoarece măsurile ulterioare în procesul de planificare pentru realizarea obiectivului selectat pot fi derivate din această analiză.

În primul rând, factorii de decizie trebuie să stabilească dacă obiectivul poate fi atins având în vedere rezultat ele analizei. În cazul în care obiectivul nu poate fi atins, trebuie selectat un obiectiv diferit și procesul analizei repetat. Factorii de decizie devin astfel o componentă cheie a procesului, complexitatea și exactitatea analizei efectuate depinzând în totalitate de nivelul de cunoaștere, experiența, implicarea și colaborarea acestor factori.

Analiza SWOT grupează informațiile în două categorii principale:

· **Factori interni - punctele forte și punctele slabe interne.**

Factorii interni pot fi priviți ca puncte tari sau slabe, în funcție de impactul lor asupra obiectivelor. Însă, ceea ce poate reprezenta punct tare pentru un obiectiv, poate fi un punct slab pentru un alt obiectiv.

· **Factori externi - oportunități și amenințări provenite din mediul extern.**

Factorii externi pot include chestiuni macroeconomice, schimbări tehnologice, legislative și socio-culturale.

Rezultatele unei astfel de analize sunt adesea prezentate sub forma unei matrice.

Puncte tari	Puncte slabe
.	.
Oportunități	Amenințări
.	.

2021 - 2027

În elaborarea Strategiei de dezvoltare a comunei au fost consultați consilieri locali, cetățeni și reprezentanți ai societăților comerciale, fiind constituite mai multe grupuri de lucru cu personalul din aparatul propriu al Primăriei.

Astfel, s-a pornit de la obiectivul principal al acestei lucrări, prin experiența și informațiile participanților conturându-se analizele SWOT pentru a prezenta o imagine cât mai amănunțită și clară a comunei.

8.3.2. Infrastructura generală și serviciile publice

Infrastructura de transport

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Poziție avantajoasă în centrul județului, cu o infrastructură de transport și tehnico-edilitară relativ dezvoltată și noi investiții pentru acestea în viitor (cu vizibilitate și accesibilitate foarte bună); · În apropierea unor orașe cu veche tradiție economică Minicipiul Oradea și orașul Aleșd. · Poziție favorabilă a județului fiind traversat de drumul european E60, drumuri național principal DN1. · Asigurarea legăturilor tuturor localităților din comună cu DN1. · Potențial de racordare la noile infrastructuri rutiere ce vor fi construite (autostrăzi, drumuri expres). · Capacitatea drumurilor locale de a prelua pe termen scurt și mediu creșterile estimate de trafic. 	<ul style="list-style-type: none"> · Densitatea drumurilor publice din județul Bihor (28,41 km/100km²) este sub densitatea medie la nivel național (32,9 km/100km²) și aproape egală cu densitatea medie a drumurilor publice din Regiunea Nord-Vest (31,6 km/100km²) · Drumurile publice, în cea mai mare parte, traversează localități, viteza de circulație fiind redusă pe aceste sectoare generând un nivel de poluare crescut în special în satul Lugașu de Jos și Urvind. · Parametrii tehnici ai drumurilor și podurilor (capacitate portanta, lățime, număr mare de rampe și pante, traseu în curbe specific zonei deluroase) generează aglomerări în trafic, risc crescut de accidente și un nivel crescut de trepidații ce crează disconfort și probleme construcțiilor riverane; · Resurse bugetare insuficiente pentru întreținerea și modernizarea drumurilor comunale și a celor de hotar; · Nivelul scăzut al surselor de finanțare · Număr scăzut de personal în aparatul specialitate al administrației comunale. · Lipsa unei centuri ocolitoare pentru localitățile Lugașu de Jos și Urvind. · Există străzi de pământ nemodernizate.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Crearea cadrului favorabil atragerii de investiții, promovarea creșterii economice și crearea de locuri de muncă · Apariția altor fonduri de finanțare care ar putea fi accesate · Îmbunătățirea infrastructurii rutiere locale 	<ul style="list-style-type: none"> · Întârzieri în implementarea proiectelor privind reabilitarea și modernizarea infrastructurii rutiere din județ; · Prelungirea perioadei de criza economică, cu influențe asupra bugetelor autorităților locale

2021 - 2027

de transport dintre poliile economice și coridoarele pan-europene.	<ul style="list-style-type: none"> · Legislația și mediul economic și politic instabile · Necorelarea politicilor macroeconomice cu realitățile și nevoile existente
--	--

Siguranța circulației este una din problemele acestor strazi. În afara de starea de degradare a părții carosabile, o serie de alți factori au influențe negative asupra siguranței circulației pe aceste drumuri.

Dintre acești factori enumerăm:

- lipsa marcajului orizontal;
- indicatoare de semnalizare rutiera insuficiente.

Starea actuală a străzilor nu corespunde cerințelor minime, pentru acestea: -partea carosabilă nedelimitată clar,

-structura rutieră este necorespunzătoare, prezentând denivelări, gropi, neavând o planitate adecvată care să asigure o circulație rutieră în condiții de siguranță și confort ;

-scurgerea apelor de pe carosabil nu este asigurată datorită pantelor transversale erodate sau necorespunzătoare ;

-lipsesc parțial sau total șanțurile de colectare și evacuare a apelor pluviale în lungul drumurilor laterale ;

-razele curbelor sunt necorespunzătoare ;

Toate aceste elemente conduc la o scădere a capacității de circulație și a vitezei de deplasare pe aceste drum.

Infrastructura tehnico-edilitară și serviciile publice**Infrastructura edilitară în comună**

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Rețea de alimentare cu energie electrică în întreaga comună · Rețea de alimentare cu apă în întreaga comună, mai puțin cătunul Termezeu. · Rețea de canalizare în curs de racordare în Lugașu de Jos și Urvind. · Servicii de telecomunicații în comună (telefonie mobilă și internet) · Rețea de telefonie fixă digitală în comună · Rețea de iluminat public în comună · Sistem de colectare selectivă a deșeurilor în comună · Rețea de drumuri comunale și de hotar · Dispensar medical și veterinar în comună · Cabinet stomatologic în Lugașu de Jos · Cămine culturale în fiecare localitate · Școli în fiecare localitate · Monumente istorice în fiecare localitate · Infrastructură sportivă 	<ul style="list-style-type: none"> · Lipsa unui sistem adecvat de iluminat public în anumite zone în comună; · Lipsa alimentării cu gaze naturale a localităților din comună; · Întârzierea racordării rețelei de canalizare a localităților Lugașu de Jos și Urvind; · Lipsa rețelei de canalizare în satul Lugașu de Sus. · Lipsa unor puncte de reprezentare instituțională administrativă în satele aparținătoare; · Lipsa unor dotări corespunzătoare pentru servicii de urgență · Lipsa unui management cultural eficient la nivel comunal;

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Existența serviciului de voluntariat pentru situații de urgență · Existența unui serviciu social activ · Comunicare eficientă Primărie – cetățeni (site primarie, facebook, avizier, comunicate de presa). · Existența vecinătăților ca structuri sociale primare în localități · Existența unui centru de permanență medicală în Lugașu de Jos. 	
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Accesarea unor linii de finanțare pentru alimentarea cu gaze naturale în comună · Accesarea unor linii de finanțare pentru · Investiții pentru finalizarea rețelelor de apă uzată; · Investiții pentru canalizarea apelor pluviale în localitățile comunei · Investiții pentru crearea unor baze sportive; · Accesarea unor linii de finanțare pe componenta de protecție a mediului - gestionarea deșeurilor reciclabile · Aducerea iluminatului public la standardele naționale și internaționale în vigoare și reducerea consumurilor de energie electrică · Accesarea de fonduri pentru reducerea consumurilor de energie electrică în imobilele administrației publice locale · Extinderea rețelei de iluminat în zonele periferice ale comunei; · Punerea în valoare a unor obiective cu valoare turistică, istorică sau arhitecturală; · Existența unor domenii cu potențial de absorbție ridicat (agricultură, pomicultură, viticultură, turism, meșteșuguri tradiționale); · Încheierea de parteneriate cu localități din spațiul UE; · Amenajarea unor cursuri de apă; · Amenajarea unor poduri și podețe; · Perspectiva găzduirii turiștilor conduce la îmbunătățirea dotărilor. 	<ul style="list-style-type: none"> · Scăderea numărului populației rurale conduce la pierderea și pentru modernizarea spațiului de locuit. · Riscuri de blocare/înfundare a străzilor în condiții meteorologice nefavorabile;

Alimentarea cu energie electrică

Puncte tari	Puncte slabe
--------------------	---------------------

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Investițiile viitoare vor fi corelate cu Planul Urbanistic General, astfel încât toate gospodăriile din comună să fie racordate la rețelele de energie electrică 	<ul style="list-style-type: none"> · Siguranța în alimentare este reclamată de unele zone din comună · Infrastructura veche ce trebuie modernizată și extinsă
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Existența fondurilor UE pentru energie alternativă 	<ul style="list-style-type: none"> · Nu au fost identificate

Infrastructura de apă și apă uzată

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Existența unui Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bihor · Existența unui Masterplan privind extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată din județul Bihor · Existența proiectului „Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Lugașu de Jos”. · Resursele cantitative de apă sunt suficiente 	<ul style="list-style-type: none"> · Captarea și tratarea apei prin vechile aducțiuni ale vecinătăților este deficitară, necesitând modernizări și branșarea la noua conductă magistrală; · Tarife mari de branșament în zona rurală · 50% pierderi în procesul de alimentare cu apă la nivelul comunei. · Identificarea târzie a avariilor, pierderilor de apă; · Întârzieri la încasarea facturilor
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Fonduri UE pentru infrastructura de apă și apă uzată · Fonduri prin Programul Național de Dezvoltare Rurală · Există o Metodologie de facturare individuală la nivel de contor pentru imobile 	<ul style="list-style-type: none"> · Schimbările climatice care pot duce la fenomene extreme de inundații/secetă · Lipsa fondurilor pentru cofinanțarea proiectelor

Siguranța publică

Secția de Poliție Locală Lugașu de Jos

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Existența unui organism are scopul de a proteja interesele comunității și asigurarea climatului de ordine și siguranță publică · Existența unui plan inter-instituțional pentru asigurarea protecției copiilor în zona școlilor și grădinițelor în comună · Elaborarea unui plan strategic al organizației, în care sunt stabilite obiective generale și specifice, precum și indicatori de performanță minimali · Organizarea unor consultări periodice cu membrii comunităților locale și cu O.N.G.-urile cu privire la prioritățile siguranței persoanei și a ordinii publice 	<ul style="list-style-type: none"> · Legislația privind organizarea și funcționarea este incompletă - în urma desființării corpului gardienilor publici legislația nu a fost modificată prin înlocuirea acestui organism cu poliția comunitară · Inexistența unei legi în care să fie prevăzute, în mod imperativ, sarcini și responsabilități · nu are buget propriu · Insuficienta cunoaștere de către cetățeni a Poliției locale și a atribuțiilor sale
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Importanța acordată siguranței cetățeanului și 	<ul style="list-style-type: none"> · Creșterea influenței și puterii financiare

2021 - 2027

<p>climatului de ordine și siguranță publică</p> <ul style="list-style-type: none"> · Consolidarea programelor de parteneriat cu populația, prin instituțiile componente · Posibilitatea susținerii financiare și ogistice a activităților de asigurare, menținere și restabilire a ordinii publice, în baza programelor prevăzute 	<p>rețelelor de tip mafiot, care încearcă să corupă funcționarii din administrație, justiție, parchet</p> <ul style="list-style-type: none"> · Pierderi de personal calificat din sistemul de ordine și siguranță publică, prin plecarea spre alte domenii de activitate din structura M.A.I. sau prin pensionări anticipate · Specializarea și perfecționarea modurilor operare ale infractorilor prin utilizarea unor tehnici noi de comitere a faptelor ilicite, inspirate din străinătate · Reprofilarea infractorilor de drept comun către infrațiuni din sfera crimei organizate (trafic și consum de droguri, trafic de persoane, fals de monedă, trafic de autoturisme furate etc.).
--	---

Comitetul Local pentru Situații de Urgență – S.V.S.U. – agent de inundații

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Comitetul Local pentru Situații de Urgență în conformitate cu prevederile legale, acest comitet fiind condus de primar (președinte) și fiind format din 7 persoane · Existența Comitetului permite gestionarea situațiilor de urgență generate de inundații, ghețuri, secetă hidrologică, accidente la construcții hidrotehnice și poluări accidentale pe cursuri de apă; · Este în curs de implementare proiectul ”Achiziție de echipamente pentru dezinfecție COVID” –cca 30.000 euro · Imagine foarte bună a serviciului la nivel local · Sistem unitar pentru pregătirea, coordonarea și conducerea forțelor de intervenție · Cooperare foarte bună cu celelalte structuri · Structură dezvoltată de serviciu voluntar <p>Resurse umane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Profesionalismul angajaților · Medie de vârstă corespunzătoare · Nivel bun de pregătire · Experiență în domeniul profesional · Relaționare interumană foarte bună între compartimente <p>Comunicații:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Acoperirea cu semnal radio este relativ bună pe teritoriul comunei, în zona de competență mijloacele de înștiințare alarmare sunt operative 	<ul style="list-style-type: none"> · Zonă de competență aflată în aria de manifestare a riscurilor majore · Paletă redusă de intervenții cu personal specializat · Carențe în operaționalizarea serviciilor voluntare · Baza de selecție pentru personal specializat restrânsă · Subdimensionarea structurii centrului operațional · Lipsa posibilității stimulării materiale voluntarilor <p>Resurse umane:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Lipsa specialiștilor pe anumite tipuri de riscuri · Încadrarea deficitară de personal <p>Comunicații:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Mijloace de comunicații uzate fizic și moral (telefoane mobile prin SMS) <p>Tehnică:</p> <ul style="list-style-type: none"> · Neasigurarea dotării potrivit tabelii de înzestrare · Deficiențe în dotarea Serviciului (calculatoare legate în rețea între mai multe instituții, hărți digitale) a comitetului județean pentru situații de urgență. · Lipsa dotării comitetului local cu stații radio pentru situații de urgență operaționale pe tot teritoriul comunei .

2021 - 2027

Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Relații foarte bune cu autoritățile administrative, instituționale și cu mass media · Creșterea disponibilității administrației locale pentru dotarea S.V.S.U. și permanentizarea voluntariatului · Îmbunătățirea infrastructurii rutiere · Posibilitatea promovării unor proiecte regionale · Reducerea surselor de risc punctuale. 	<ul style="list-style-type: none"> · Creșterea ariei de manifestare a riscurilor majore · Nearmonizarea legislației și întârzierea apariției normativelor · Neasigurarea ritmică a fondurilor bugetate · Pierderea specialiștilor · Scăderea bazei de recrutare a personalului · Uzura morală a echipamentelor de intervenție

8.3.3. Activitatea economică și turismul

Industria, serviciile și comerțul

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Poziție avantajoasă în centrul județului, cu o infrastructură de transport și tehnico-edilitară relativ dezvoltată și noi investiții pentru acestea în viitor (cu vizibilitate și accesibilitate foarte bună) · Municipiul Oradea pol puternic al dezvoltării economice, fapt ce asigură posibilități extinse de schimburi economice și acces turistic · Un număr de investitori pe platforme industriale, atât autohtoni cât și din afara țării ceea ce conferă imaginea unui mediu economic dezvoltat, propice pentru investitori, cu tradiție în domeniul industriei, serviciilor și comerțului · Existența unei forțe de muncă numeroase, calificate și cu posibilitatea pregătirii în varii specializări · Aeroportul Oradea ce asigură accesul rapid internațional se află la cca.40 km Lugașu de Jos. · Vama Borș la distanța de aproximativ 50km oferă posibilitatea dezvoltării de activități specifice vecinătății vamale. 	<ul style="list-style-type: none"> · Reducerea locurilor de muncă datorită crizei și problemelor de dezvoltare ale firmelor · Închiderea unor întreprinderi mari, în zonă, devenite nerentabile (Melania Aleșd) · Acces limitat la tehnologie înaltă, Sectorul IT&C fiind slab reprezentat · Birocrație excesivă în accesarea Fondurilor nerambursabile care limitează accesul microîntreprinderilor la finanțare · Șomaj în creștere în nordul județului · Impozite și taxe ridicate care împiedică dezvoltarea afacerilor · Insuficiente surse de finanțare · Migrația forței de muncă bine calificate · Colaborare redusă cu mediul extern și parteneriate regionale · Colaborare redusă cu universitățile ce pregătesc viitoarea forță de muncă Specializată și înalt calificată · Accesibilitate relativ redusă spre Localitatea Lugașu de Sus, cu precădere la catunul Termezeu, localitate cu o economie agrară și servicii slab dezvoltată · Domeniul serviciilor este slab reprezentat în toate localitățile comunei
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Existența unor resurse naturale încă 	<ul style="list-style-type: none"> · Efectele crizei economice

2021 - 2027

<p>neexploatate (teren arabil, pășuni, fânețe, nisip, pietriș, etc)</p> <ul style="list-style-type: none"> · Dezvoltarea infrastructurii naționale de transport care străbate Bihorul (noile autostrăzi) de către Ministerul Transporturilor · Promovarea regiunii și județului de către investitori în mediul extern 	<ul style="list-style-type: none"> · Mediul politic, încă instabil, la nivel național · Legislație economică instabilă · Migrarea investitorilor înspre țări cu fiscalitate redusă · Lipsa unor facilități favorabile întabulării terenurilor
---	---

Agricultura, silvicultura și dezvoltarea rurală
Agricultura

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Relieful deluros din nordul județului creează un important potențial viticol, silvic și turistic • Bazinul hidrografic al Crișului Repede – reprezintă un potențial pentru agricultură și energie • Varietatea ecosistemelor, habitatelor și speciilor de plante și animale sălbatice • Fond funciar agricol valoros cu pretabilitate mai ales pentru viticultură și apicultură • Existența suprafețelor cu pășuni și fânețe, cu posibilități de dezvoltare a sectorului zootehnic (ovine, caprine și bovine) • Existența la nivelul județului Bihor a unor organizații / asociații profesionale importante în domeniul creșterii animalelor • Păstrarea tradiției creșterii animalelor și fabricarea produselor lactate • Utilizarea pe scară redusă a îngrășămintelor chimice și a pesticidelor care contribuie la obținerea unor produse agricole cu grad redus de poluare, ecologice • Înființarea Camerei Agricole a Județului Bihor prin reorganizarea Oficiului Județean de Consultanță Agricolă • Existența de brutării, mori, ateliere de tâmplărie și alte meșteșuguri reprezentând o 	<ul style="list-style-type: none"> • Mentalitatea de neacceptare privind comasarea terenurilor agricole și asocierea • Neclarități privind regimul juridic al terenurilor • Grad ridicat de divizare a terenurilor • Scăderea suprafețelor agricole cultivate • Nu sunt înregistrate produse agricole sau alimentare tradiționale din comună • Lipsa echipamentelor și utilajelor folosite în agricultură, în fermele vegetale și zootehnice, • Structuri de consultanță slab dezvoltate • Rentabilitate și competitivitate redusă în agricultură • Îmbătrânirea forței de muncă ocupate în agricultură • Existența unui număr redus de centre de colectare și prelucrare a produselor de origine vegetală și animală la nivel de județ care să corespundă standardelor Uniunii Europene • Întârzieri în acordarea ajutoarelor către fermieri • Industrializarea județului care atrage la orașe personalul calificat din mediul rural • Dezinteresul tinerilor de a profesa în

2021 - 2027

<p>economie rurală tradițională</p> <ul style="list-style-type: none"> • Realizarea de produse bio sau ecologice (miere, brânză, etc) 	<p>domeniul agricol</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sărăcia populației de etnie romă din comună • Degradarea suprafețelor cultivate cu viță de vie prin invadarea acestora de vegetația forestieră nevaloroasă • Inexistența unor sisteme de irigare pe suprafețe agricole locale • Lipsa de valorificare a potențialului piscicol local
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Tendința în U.E. privind agricultura ecologică - agricultura extensivă · Existența susținerii din anul 2015 a unor proiecte, prin măsuri active din PNDR, privind agricultura ecologică prin dezvoltarea unor tehnologii concepute să protejeze mediul · Existența teraselor viticole și pomicole ce pot fi valorificate · Existența unor reglementări legislative pentru crearea de asociații, grupuri de producători pe produs în domeniul creșterii animalelor · Posibilitatea obținerii de fonduri comunitare pentru finanțarea proiectelor privind măsurile active din PNDR · Posibilitatea obținerii de subvenții guvernamentale · Existența fondurilor europene pentru susținerea și subvenționarea agriculturii · Posibilitatea încheierii de parteneriate cu organizații din alte țări membre ale UE cu agricultură dezvoltată privind realizarea unui schimb de experiență, transfer de tehnologii și bune practici · Organizarea de expoziții/seminarii/târguri în județ · Crearea unui fond piscicol pe pâraurile comunale · Dezvoltarea sectorului agricol (legumicultură, viticultură, horticultură, pomicultură, apicultură), inclusiv creșterea animalelor în microferme, în localitățile comunei 	<ul style="list-style-type: none"> · Aplicarea defectuoasă a descentralizării cu influențe negative în domeniul agriculturii (ex.: modul de înființare a camerelor agricole județene) · Menținerea practicării unei agriculturi de subzistență · Eliminarea de pe piață a micilor producători agricoli care nu respectă legislația Uniunii Europene privind Politica Agricolă Comună · Posibilitatea apariției unor fenomene imprevizibile: inundații, cutremure, care pun în pericol structuri antropice · Schimbări climatice – încălzirea globală · Limitările bugetare privind ajutoarele de stat · Carențe legislative privind definirea spațiului rural · Incoerența legislativă și instabilitate politică · Concurență cu produsele agricole din Uniunea Europeană – prețuri mai mici · Dificultatea de a intra pe piață cu producția în cantități mici · Birocrație în accesarea fondurilor nerambursabile · Migrația populației tinere către zone urbane · Interesul scăzut al investitorilor · Mentalitate tradiționalistă și conservatoare · Lipsa facilităților în dezvoltarea agriculturii prin creditarea avantajoasă a proiectelor

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Promovarea și valorificarea produselor specifice și ecologice locale și zonale · Implementarea unor tehnici agricole moderne și performante pentru creșterea competitivității produselor agricole și meșteșugărești locale · Implementarea de proiecte cu finanțare nerambursabilă destinate romilor · Stimularea înființării de asociații agricole; promovarea și susținerea logistică a acestora în scopul exploatării terenurilor și creșterii animalelor · Valorificarea terenurilor agricole degradate și nevaloroase 	
--	--

Silvicultura, vânătoarea și pescuitul

Puncte tari	Puncte slabe
<p>Diversitatea formelor de relief creează un important potențial silvic și turistic</p> <ul style="list-style-type: none"> • Varietatea ecosistemelor, habitatelor și speciilor de plante și animale sălbatice aflate sub regim de ocrotire la nivel zonal • Suprafața fondului forestier constituie un important potențial economic și de mediu • Derularea unor proiecte în parteneriat de promovare a Rezervațiilor Naturale Protejate 	<ul style="list-style-type: none"> • Existența unor zone cu deficit de vegetație forestieră • Exploatarea vânatului existent în fondul forestier peste efectivele optime • Lipsa unor Programe educaționale cu privire la rolul pădurii în viața omului • Lipsa unor Programe de valorificare a deșeurilor și evitarea depozitării lor în pădure sau pe cursul apelor • Instabilitate legislativă • Incapacitatea administrației de a stopa exploatarea haotică a fondului forestier
Oportunități	Amenințări
<p>Accesarea fondurilor Uniunii Europene pentru proiecte ce vizează protecția fondului forestier</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dezvoltarea sectorului de valorificare a plantelor aromatice, medicinale și a fructelor de pădure • Posibilități de vânătoare 	<p>Dispariția speciilor de animale sălbatice ca urmare a vânatului în mod excesiv și practicării braconajului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interese economice și politice în detrimentul conservării și gestionării durabile a pădurilor • Depășirea termenelor asumate de România privind creșterea suprafeței fondului forestier

Dezvoltarea rurală

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Sprijinul autorităților locale în vederea demarării unor investiții în plan local și edificării unui parc industrial în Lugașu de Jos 	<ul style="list-style-type: none"> · Grad redus de asociere a proprietarilor agricoli · Nu există rețele locale sau zonale de achiziționare a produselor agricole și a

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Prezența unor resurse naturale variate (păduri, pășuni, bazin hidrografic) · Resurse turistice naturale ce reprezintă sau pot reprezenta atracții de interes județean, regional și național (a se vedea „Gruul Pietrii”) · Conservarea unor tradiții și obiceiuri folclorice · Diversitate de produse agricole locale și ecologice · Bogat potențial pomicol, viticol și zootehnic · Zonă optimă pentru creșterea animalelor și cultura cerealelor · Existența mai multor societăți cu activități productive (în domeniul industrial și agroalimentar) · Grad de antropizare scăzut, pondere ridicată a habitatelor naturale și seminaturale. 	<p>animalelor</p> <ul style="list-style-type: none"> · Rețeaua hidrografică, asimetrică față de teritoriul județean, a facilitat dezvoltarea așezărilor de-a lungul cursurilor principale, preponderent în nordul și sudul județului · Lipsa de specialiști și de coordonare pentru planurile de afaceri · Promovarea redusă a programelor de finanțare nerambursabile · Promovarea slabă a datinilor, obiceiurilor și legendelor locale · Slaba dezvoltare a activităților cu caracter industrial în spațiul rural · Grad de informare și conștientizare redus la nivelul comunităților locale
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Posibilitatea susținerii unei agriculturi ecologice prin proiecte finanțate din PNDR prin dezvoltarea unor tehnologii concepute să protejeze mediul · Potențial pentru cultivarea plantelor medicinale (cătină, etc) 	<ul style="list-style-type: none"> · Lipsa atitudinilor și practicilor de tip asociativ în agricultură · Slaba comercializare a produselor agricole și artisanale · Legislație incoerentă (reglementări interpretabile) · Descentralizarea autorităților publice locale.

Turism

Puncte tari	Puncte slabe
<p>Susținerea dezvoltării turismului de către autoritățile locale</p> <ul style="list-style-type: none"> · Existența unor drumuri de hotar ce leagă comuna Lugașu de Jos de atracțiile turistice zonale: Poiana Florilor, Gruul Pietrii · Numeroase inițiative, publice sau private, ce urmăresc popularizarea zonelor mai puțin cunoscute ale județului · Existența unui specific pentru multe dintre localitățile diferitelor zone · Ofertă turistică bogată în raport cu alte zone din România · Gastronomie recunoscută (panificație, patiserie, brânzeturi, specialități din carne) · Poziționarea în mijlocul județului, pe rute majore de transport și existența aeroportului internațional de la Oradea · Numeroase zone naturale au rămas în stare bună 	<p>Inexistența unor plăcuțe explicative la monumente, a unor ghiduri audio în mai multe limbi</p> <ul style="list-style-type: none"> · Pregătire insuficientă privind antreprenoriatul și managementul turistic a unor proprietari de pensiuni · Probleme legate de personalul din turism (grad scăzut de instruire a personalului din turism / lipsa personalului calificat) · Legende, evenimentele istorice nu sunt foarte cunoscute · Lipsa promovării resurselor turistice „alternative”, precum biodiversitatea faunei și florei · Inexistența informațiilor complete integrate asupra obiectivelor / traseelor turistice din comună în format digital / on-line · Nu există o ofertă de artizanat local în condițiile

2021 - 2027

<p>de conservare</p> <ul style="list-style-type: none"> · Două monumente UNESCO și stațiunea Băile Felix cu turismul balnear în apropierea comunei · Siturile Natura 2000 în imediata apropiere a Comunei · Interes internațional pentru anumite zone din județul Bihor (Primii pași spre diversificarea ofertei de legături aeriene directe din Oradea (de exemplu introducerea curselor Oradea – Milano) · Profilul turistic al județului Bihor include unele dintre principalele elemente generale de atractivitate ce se constituie în tendințe în turism la nivel european (patrimoniul cultural, gastronomie) 	<p>unei cereri de suveniruri de calitate</p> <ul style="list-style-type: none"> · Infrastructură deficitară în comună · Măsurile pentru creșterea siguranței produsului turistic sunt încă în faze incipiente (între direcțiile unde ar fi nevoie de îmbunătățiri menționăm amenajarea locurilor de popas, creșterea eficienței serviciilor, instruirea unui număr ghizi locali, semnalizarea și marcarea corespunzătoare a tuturor traseelor din intravilan și extravilan) · Promovarea insuficientă a obiectivelor turistice · Servicii turistice puține și neadecvate cererilor actuale ale pieței · Lipsa specializării persoanelor care lucrează în activități turistice
Oportunități	Amenințări
<p>Schemele de finanțare din Programele Naționale de Dezvoltare Rurală</p> <ul style="list-style-type: none"> · Comuna Lugașu de Jos este o comună de tranzit, turiștii trecând prin teritoriul spre stațiunea Băile Felix · Fructificarea superioară a unor nișe în turism (sporturi extreme, ecoturism) · Diversificarea serviciilor turistice / dezvoltarea serviciilor de divertisment și agrement · Valorificarea gastronomiei locale · Fructificarea istoriei bogate a comunei · Promovarea legendelor și a obiceiurilor populare · Accesarea fondurilor structurale disponibile în domeniul turismului · Existența parteneriatelor externe și interne de colaborare în domeniul turismului 	<ul style="list-style-type: none"> · Lipsa coeziunii / comunicării între autorități în privința programelor comune axate pe dezvoltarea turismului · Depopularea și populația îmbătrânită din zonelor rurale · Distrugerea mediului natural prin reglementarea și controlul limitat al activității umane și prin lipsa infrastructurii tehnice (canalizare / stații de epurare) · Creșterea decalajului de dezvoltare între localități · Disparitatea creată prin neintegrarea socială a romilor · Posibilitatea creșterea ponderii turismului ilicit ca efect al crizei economice · Instabilitate legislativă · Dificultatea – birocrăție excesivă – în accesarea fondurilor nerambursabile · Localnicii nu conștientizează faptul că produsele tradiționale și arhitectura țărănească autentică sunt cele care atrag turiștii și au tendința de a urbaniza comunitățile

8.3.4. Educația în comuna Lugașu de Jos

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Rețeaua unității de învățământ este dezvoltată, cuprinzând următoarele trepte de învățământ: preșcolar, primar, gimnazial; școlile din Lugașu de Jos și Lugașu de Sus modernizate iar cea din Urvind în stare bună de funcționare; 	<ul style="list-style-type: none"> · Infrastructura școlară trebuie extinsă și modernizată; lipsește o sală de sport conformă (cu vestiare pentru elevi), lipsa terenurilor de joacă pentru grădinițele din localități, dar și dotarea adecvată pentru modernizarea

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Grădinițele amenajate și modernizate: În dotarea școlii există un microbuz școlar pentru transportul elevilor; · În școala cu clasele I-VIII există laboratoare de biologie, chimie, informatică precum și o sală amenajată provizoriu pentru orele de sport; · Grupuri sanitare în toate școlile amenajate conform normelor de igienă; · Existența unui procent de personal didactic calificat care-și asumă perfecționarea în specialitate și metodică; receptive față de învățământul centrat pe elev; · Frecvența școlară este relativ ridicată; 	<p>laboratoarelor;</p> <ul style="list-style-type: none"> · Situația abandonului școlar este alarmantă în Lugașu de Sus, un număr mare de copii abandonând școala, deși s-au făcut o serie de demersuri pentru reglementarea situațiilor; · Rata ridicată de absenteism cât și rata crescută a abandonului școlar conduc la creșterea numărului de fapte antisociale; · Modificările legislative permanente care creează dezorientare și nesiguranță în domeniul educației · Scăderea natalității care implică scăderea numărului de elevi; · Posibilitățile financiare reduse ale persoanelor interesate să urmeze cursuri de formare profesională continuă pentru adulți · Necesitatea conștientizării importanței formării profesionale continue a adulților în raport cu schimbările inerente de pe piața muncii. · Nevalorificarea corespunzătoare a potențialului cultural, sportiv; · Lipsa unei strategii adecvate de atragere a unor acțiuni sportive, culturale; · Lipsa campaniilor de informare privind importanța studiului; · Insuficienta dotare cu materiale didactice; · Inexistența învățământului specializat; · Activități extrașcolare slab dezvoltate; · Precaritatea mediului familial – sub aspect socioeconomic –cultural; situația materială precară este generată de lipsa veniturilor (familii ce trăiesc din alocații, șomaj, ajutoare sociale), familii despărțite sau divorțate, familii cu părinți plecați la muncă în țară sau străinătate, etc. Există multe familii numeroase (5-10 membri) ce locuiesc într-o singură cameră și preferă să folosească copii la munca câmpului, la cules din pădure, etc. · Accesul inegal la mijloacele moderne audio-video. · Riscul adaptării dificile a personalului didactic la cerințele învățământului actual; · Majoritatea cadrelor didactice fac naveta la Oradea sau alte localități îndepărtate; · Instabilitatea cadrelor didactice, existând o fluctuație crescută a acestora în școală; · Lipsa preocupării permanente a unor cadre didactice pentru perfecționarea în domeniul metodologic și educațional, deși le sunt prezentate cursurile de formare .
--	--

2021 - 2027

	<ul style="list-style-type: none"> · Insuficienta colaborare a cadrelor didactice la nivel de școală, cauzată de suprasolicitare și lipsă de timp, mai ales că fac naveta și între structuri · Comunicare insuficientă între cadrele didactice și elevi și între cadrele didactice și părinți · Lipsa unor programe școlare alternativă „Step by step” și „After school”
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Posibilitatea accesării de fonduri europene · Programe menite să sprijine grupurile dezavantajate · Înfiițarea de campusuri / internate școlare · Înfiițarea unui Centru de excelență pentru copiii supradotați prin colaborarea cu firme private · Crearea unui Centru de Perfecționare pentru Cadrele Didactice din Învățământul Preuniversitar · Organizarea unei Burse a Locurilor de Muncă pentru viitorii absolvenți · Dezvoltarea învățământului liceal și profesional în județul Bihor pentru copiii surzi, orbi și cu deficiențe mintale · Încheierea unor protocoale de colaborare între Consiliile Locale și Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Bihor pentru o mai bună monitorizare a cazurilor sociale · Înfiițarea unor ateliere protejate pentru tinerii din școlile speciale · Desfășurarea unor programe de tip „After School” pentru copiii cu probleme sociale · Existența programului guvernamental „reabilitarea infrastructurii școlare”, program derulat prin M.E.C.T. ce vizează consolidări, reabilitări, reparații capitale și utilități pentru unitățile de învățământ · Acordarea de burse pentru elevi și a suplimentului de hrană prin programul „laptele și cornul” · Înfiițarea unor case de tip familial · Înfiițarea de Centre comunitare pentru copiii cu cerințe educative speciale axate pe consilierea acestora · Înfiițarea unui Centru pentru delincvență juvenilă și comportament delincent de către Poliție în parteneriat cu Inspectoratul Școlar Județean Bihor · Existența unui interes sporit pentru formarea profesională continuă a adulților 	<ul style="list-style-type: none"> · Schimbări prea dese în sistemul educațional preuniversitar · Lipsa interesului instituțiilor ca urmare a procedurii greoaie și a personalului insuficient pentru accesarea fondurilor structurale · Migrația în creștere și modificarea cifrei de școlarizare · Ponderea mare a șomerilor tineri cu vârste cuprinse între 18-24 de ani · Menționarea schimbărilor continue de pe piața muncii · Număr scăzut al populației tinere ocupate · Lipsa nivelului de educație duce la creșterea gradului de violență și infracționalitate și reduce șansa găsirii unui loc de muncă · Dezinteresul tinerilor față de procesul educativ; · Instabilitatea personalului didactic. · Riscul apariției restrângerii de activitate a unor cadre didactice, datorat scăderii demografice (deja avem clase simultane la ciclul primar) · Număr insuficient de consilieri psihopedagogi · Criza de timp a părinților și lipsa lor de receptivitate datorate actualei situații economice care reduce implicarea familiei în viața școlară · Rezistența la schimbare a unor părinți · Starea materială precară a unor familii · Diminuarea posibilităților de finanțare bugetară · Inexistența unor repere morale solide în viața elevilor, deruta morală determinată de societate, mass-media etc. · Influența negativă a unor factori sociali (strada, mijloacelor media) asupra motivației tinerilor · Părinții încep să-și mute copiii la alte școli din zonă, datorită dotărilor superioare pe care le au acestea. · Inexistența unui sprijin și dificultăți întâmpinate în găsirea unui loc de muncă pentru copilul care iese din sistem după împlinirea vârstei legale · Existența în școlile speciale a unui număr mare de copiii cu comportament delincent care influențează negativ procesul de învățământ al

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Participarea la proiecte și programe susținute financiar de organisme naționale și internaționale; · Extinderea contactelor și parteneriatelor în sistemul educațional; · Păstrarea specificului zonei în meserii prin crearea unor clase de ucenici (prelucrarea lemnului, țesutul, meserii tradiționale etc) și dezvoltarea componentei de suvenir și produse unicat; · Crearea unui centru pentru desfășurarea activităților extrașcolare · Cursurile de accesare și implementare de fonduri europene · Oferirea de locuri subvenționate pentru elevii romi la toate formele de învățământ; · Organizarea bursei locurilor de muncă pentru absolvenți și a unor burse speciale pentru romi · Dotarea centrelor/cabinetelor psihopedagogice, a centrelor/cabinetelor logopedice și a centrelor de documentare și informare · Existența în mun. Oradea a 3 centre universitare ce constituie un important potențial didactic și de îndrumare zonal cu o intensă activitate de documentare și cercetare științifică desfășurată de centrele universitare Bihorene. · Existența în județul Bihor a unei rețele bine dezvoltate de furnizori de formare profesională 	<p>copiilor din centru</p> <ul style="list-style-type: none"> · Schimbări continue pe piața muncii, încât în 6 luni cât reprezintă perioada de formare profesională a adulților, meseriile solicitate nu mai sunt de actualitate iar formarea adulților nu își produce efectul așteptat. · Riscul creșterii violenței școlare
---	---

8.3.5. Sănătatea în comuna Lugașu de Jos

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Acces la servicii medicale prin infrastructura fizică existentă în sistemul de sănătate local : 2 cabinete de medicină de familie în relație contractuală cu CJAS; 1 cabinet de medicină dentară; 3 farmacii · Existența unui centru medical de permanență în localitatea Lugașu de Jos, cu program non-stop · Resurse medicale specializate și pregătite prin medici familie-2, · Acces la servicii medicale veterinare: Cabinet veterinar în Lugașu de Jos; personal calificat în medicina veterinară (2 medici veterinari); · Existența serviciului voluntar pentru situații de urgență. 	<ul style="list-style-type: none"> · Accesul populației comunei la serviciile medicale și farmaceutice este inegal, limitat mai cu seamă pentru cetățenii cu venituri constante; o parte a populației neavând posibilitatea să beneficieze de consultața medicală și de produse farmaceutice (distanța față de medic și lipsa de venituri): · Resursele umane care activează în domeniul sănătății sunt înalt specializate și sunt concentrate în jurul centrului universitar Cluj, · Lipsa unui punct farmaceutic în localitatea Lugașu de Sus · Structura organizațională a serviciilor publice nu răspunde nevoilor populației din mediul rural. · Legătura și comunicarea slabe dintre autoritățile

2021 - 2027

	<p>locale, ministerul sănătății și beneficiarii finali.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Lipsa de legătură și comunicarea slabă între tipurile de „subservicii” din sistemul medical · Lipsa planificării strategice și a coordonării teritoriale în sistemul de intervenții în situații de urgență · Furnizorii privați de servicii medico – farmaceutice nu țin cont de nevoile locale, ci mai degrabă oferă servicii în care ei sunt specializați, preferând de regulă zonele urbane. · Lipsa planificării teritoriale strategice, lipsa unui mecanism eficient de alocare a resurselor financiare în sistemul sanitar, ceea ce conduce la creșterea dezechilibrelor teritoriale. · Lipsa unor programe de educare/informare privind starea de sănătate a populației; · Starea generală a sănătății populației este afectată datorită pandemiei COVID-19; · Cabinetul medical și cel stomatologic dispune de dotări minime · Incidența mare a bolilor transmisibile și cronice; · Incidența problemelor legate de lipsa de cunoaștere a serviciilor legate de planificarea familială. · Lipsa unui laborator de analize medicale de urgență
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Fonduri europene prin care se finanțează construcția, reabilitarea și dotarea cu aparatură a infrastructurii medicale (Programe Operaționale Regionale) · Apariția conceptului de centre multifuncționale care furnizează servicii integrate la nivel local acoperind nevoi multiple. · Legislație favorabilă înființării în mediul rural De centre medicale multifuncționale și puncte farmaceutice · restructurarea unor servicii existente, fie prin crearea de infrastructuri noi (ex: servicii pentru nevăzători, persoane cu deficiențe de auz, autism etc). · înființarea unui cabinet de Planning familial. · Posibilitatea realizării parteneriatelor reale public – privat, parteneriate dintre ONG - uri, autorități publice și alte părți interesate în vederea oferirii de servicii de calitate și a îmbunătățirii ofertei de educație a populației 	<ul style="list-style-type: none"> · Creșterea presiunii exercitate de populația vârstnică asupra serviciilor medicale și asupra sistemului de asigurări sociale de sănătate · Apariția unui decalaj social între persoanele care își pot permite o asigurare medicală suplimentară și persoanele defavorizate. · Lipsa de educație sanitară poate duce la apariția unor epidemii; incidența bolilor transmisibile și a bolilor cronice; · Atitudinea refractară a populației față de propria stare de sănătate · Investiții în structurile existente care asigură servicii medicale necorelate integral cu politicile europene sau cu tendințele demografice care relevă schimbări în structura populației în perioada următoare (1992 – 2025). · Capacitate limitată de a face față unor incidente majore.

2021 - 2027

privind starea de sănătate	
----------------------------	--

8.3.6. Cultură, culte, sport și tineret

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Instituții culturale județene - în subordinea Consiliului Județean Bihor -care au un impact pozitiv semnificativ asupra publicului consumator de cultură · Bisericile istorice - monumente istorice de valoare recunoscută la nivel național dar și internațional, biserica ortodoxă de lemn din localitatea Lugașu de Sus și Biserica fortificată din localitatea Urvind · Diversitatea cultural-religioasă a patrimoniului cultural · Prezența sitului arheologic Gruitul Pietrii · Peisajul cultural și natural al comunei are o valoare deosebită, fiind particularizat atât de formele de relief dar și de autenticitatea patrimoniului imaterial conservat · Bogăția patrimoniului cultural imaterial la nivel local, fiecare localitate mai păstrând, încă, elemente ale acestui patrimoniu · Bogăția constă atât în varietatea și diversitatea acestui patrimoniu reprezentat prin meșteșuguri, folclor, sărbătorile tradiționale, obiceiurile și tradițiile locurilor dar și târgurile și expozițiile organizate · Fiecare localitate rurală din comuna este înzestrată cu cămin cultural iar localitatea Lugașu de Jos - reședința de comună are bibliotecă comună · Târgul Corvinilor , târg cu tradiție de peste 500 de ani în localitatea Lugașu de Jos. 	<ul style="list-style-type: none"> · Lipsa actualizării PUG-ului și a documentațiilor de urbanism pentru centrele istorice ale celor trei localități · Starea de degradare fizică a unor monumente istorice · Degradarea continuă a fațadelor clădirilor din centrele istorice protejate prin intervenția neautorizată a proprietarilor și nerespectarea reglementărilor legale în domeniu protecției monumentelor istorice · Slaba implicare a comunităților în salvarea și conservarea monumentelor istorice · Lipsa capacității de management administrativ local în protecția monumentelor istorice și în general în domeniile patrimoniului cultural, din lipsa unui personal specializat în acest domeniu · Slaba notorietate locală, județeană și regională a patrimoniului cultural material existent, datorată lipsei de promovare dar și de cunoaștere · Neinclusiunea în circuitele turistice județene și regionale a celor trei localități din comuna Lugașu de Jos · Slaba dezvoltare a turismului cultural în pofida potențialului patrimonial foarte valoros · Insuficiența resurselor financiare la nivel local dar și a proiectelor dedicate protecției patrimoniului și activităților culturale · Instituțiile culturale județene cu competențe în domeniu dezvoltă activități cu preferință în mediu urban, activitatea în localitățile rurale fiind sporadică și în majoritatea cazurilor de reprezentare în cadrul evenimentelor · Infrastructura culturală locală (în mediul rural și mic urban) depășită fizic și moral, în multe cazuri improprie desfășurării evenimentelor culturale, lipsită de dotări adecvate (echipamente specifice) · Insuficiența resurselor financiare la nivel local dar și a proiectelor dedicate protecției patrimoniului imaterial și activităților culturale · Lipsa capacității de management administrativ local și a personalului specializat în domeniu

2021 - 2027

	<p>patrimoniului imaterial.</p> <ul style="list-style-type: none"> · Tradiții pe cale de dispariție (meșteșuguri locale) · Lipsa de mediatizare la nivel local și interes scăzut al tinerelor generații pentru implicarea în activitățile culturale · Lipsa unei infrastructuri sportive la nivelul fiecărei localități · Lipsa organizării unor activități sportive sistematice
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Diversificarea programelor de finanțare prin accesarea fondurilor FEDR dar și POR și la nivel cultural · Dezvoltarea turismului cultural și înscrierea patrimoniului cultural material în trasee culturale județene, regionale și naționale · Optimizarea parteneriatelor în dezvoltarea rețelelor centrelor istorice la nivel microregional, județean și regional/național · Cooperare regională a localităților ce fac parte din trasee culturale specifice · Conștientizarea comunităților și a administrațiilor locale privind importanța salvării patrimoniului cultural local · Creșterea interesului sectorului privat pentru implicarea în restaurarea și conservarea patrimoniului cultural · Creșterea interesului profesional al specialiștilor și al personalului angajat în instituțiile culturale județene · Apariția unor metodologii și instrumente în domeniul educației și perfecționării forței de muncă în domeniu · Integrarea României în Uniunea Europeană contribuie la îmbogățirea patrimoniului cultural european prin fiecare contribuție locală, județeană și regională <p>Dezvoltarea turismului cultural și agroturismului poate conduce la promovarea patrimoniului cultural imaterial rural la nivel european</p> <ul style="list-style-type: none"> · Diversificarea formelor de finanțare prin FEDR și altor programe definanțare culturală · Inițierea unor relații de cooperare internațională · Cooperarea și parteneriatul în organizarea evenimentelor cultural zonale și regionale în vederea întăririi identității regionale · Conștientizarea comunităților și administrațiilor dar și a sectorului privat în păstrarea tradițiilor și 	<ul style="list-style-type: none"> · Continuarea degradării fizice a patrimoniului atât prin lipsa unor intervenții urgente în reabilitarea monumentelor istorice (în pericol) dar și prin intervențiile neautorizate · Degradarea peisajului cultural și natural prin amplasarea și localizarea unor investiții poluatoare și/sau nepotrivite arhitectural · Slaba capacitate de accesare a fondurilor destinate programelor culturale (atât a celor de la nivel național dar și cele europene) · Competiția mare la nivel regional în accesarea fondurilor europene pentru infrastructura edilitară este în detrimentul reabilitării patrimoniului cultural material dar și al activităților culturale specifice · Insuficiența programelor de dezvoltare turistică induce imagini negative asupra atractivității patrimoniului pentru turismul intern dar și extern · Pierderea identității locale și zonale prin intensificarea fenomenului migrației și depopulării satelor și a localităților mic urbane · Conservarea unor elemente de patrimoniu imaterial doar prin artele spectacolului fără implicarea comunităților locale · Conservarea unor elemente de patrimoniu imaterial doar pe plan local/zonal fără nici un impact la nivel regional/național/european · Pierderea elementelor de patrimoniu cultural imaterial prin scăderea interesului generațiilor tinere pentru perpetuarea tradițiilor locale, din lipsa dorinței de implicare dar și de rapida adaptare la culturile moderne, occidentale promovate la scară europeană prin cele mai avansate mijloace de mediatizare · Slaba capacitate de accesare a fondurilor pentru conservarea și promovarea patrimoniului imaterial la nivel local, zonal și județean · O puternică competiție pentru accesarea

2021 - 2027

a evenimentelor și obiceiurilor locale	fondurilor pentru reabilitarea infrastructurii rutiere și a rețelilor de apă și canalizare în defavoarea reabilitării infrastructurii culturale (cămine culturale, bibliotecile publice locale, centre culturale, muzee locale sau regionale).
--	--

8.3.7. Asistență socială

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Administrația publică locală dispune de un compartiment social activ · Implicarea activă și participativă a managerului / coordonatorului în activitățile centrelor · Experiența referenților în munca cu cetățenii · Gestionarea problemelor care apar sunt rezolvate nu numai cu personalul administrației publice locale ci și cu sprijinul voluntarilor, al bisericii și altor instituții ale statului · Dorința de a răspunde cât mai bine la activitățile de asistență socială a beneficiarilor, în vederea obținerii unor rezultate cât mai bune · Parteneriatele încheiate între centre și instituții ale statului sau / și O.N.G.-uri · Egalitatea de șanse și nediscriminarea beneficiarilor · Libertatea de alegere a beneficiarilor de ajutor social · Îmbunătățirea continuă a serviciilor oferite Comunicare eficientă în comună între administrație și cetățeni 	<ul style="list-style-type: none"> Capacitate administrativă scăzută și resurse financiare insuficiente · Resurse informatizate insuficient · Lipsa de formare continuă a personalului · Personal insuficient pentru asistență socială · Este necesară încheierea mai bună a colectivului din centre prin comunicare mai eficientă · Nevoia de investiții în clădirile centrelor – a spațiilor care necesită adaptări și reamenajări. · Neadaptarea socială a populației rome · Dificultăți în stabilirea în comună a forței de muncă calificate (profesori, cadre medicale, etc)
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Oportunități de instruire a personalului în colaborare cu specialiști din țară și din străinătate și dorința angajaților de a se perfecționa profesional; · Tendințe favorabile în politica potențialilor sponsori, finanțatori, donatori care să participe activ cu capital; · Parteneriate și colaborări; · Potențialii finanțatori dispuși să investească în reabilitarea clădirilor acolo unde este cazul · Obținerea acreditării acolo unde este cazul · Donații și sponsorizări · Promovarea voluntariatului · Implicarea cultelor în acordarea de asistență socială 	<ul style="list-style-type: none"> · Creșterea problematicei sociale și a nevoii de servicii sociale diversificate · Resursele bugetare alocate sunt foarte · Criza economică · Schimbările legislative dese · Acțiunile de sponsorizări sunt în scădere în comparație cu anii anteriori · Numărul insuficient de specialiști în zonele rurale, în vederea înființării/furnizării de servicii sociale · Scăderea nivelului de trai · Blocarea posturilor vacante în sistemul bugetar și interzicerea efectuării unor cheltuieli materiale necesare desfășurării activității · Încetarea activității O.N.G.-urilor care

2021 - 2027

<ul style="list-style-type: none"> · Implicarea crescută a comunităților locale prin furnizarea de servicii de prevenire · Consultanță din partea unor specialiști/ organisme internaționale. · Accesarea de finanțări nerambursabile în calificarea resurselor umane · Încurajarea angajării tinerilor absolvenți de învățământ de orice tip pe programe guvernamentale de subvenționare; · Inițiative comune de îmbunătățire a ofertei de instruire prin dezvoltarea unor parteneriate cu autorități publice - instituții de învățământ - mediu de afaceri; · Recunoașterea competențelor comunităților de rromi / țigani și contribuția economică a acestora; · Programe de calificare destinate tinerilor în domeniul noilor tehnologii și noilor cunoștințe; · Politici de angajare în muncă și acces pe piața muncii; · Campanii de sensibilizare pentru toți cei care solicită dreptul la angajare în muncă, la accedea pe piața muncii; · Promovarea egalității de șanse și accesul pe piața muncii; · Cursuri de reconversie profesională; · Politici active pentru încurajarea tinerilor rromi de a-și termina studiile secundare și a întreprinde studii superioare sau a face cursuri de ucenicie; · Posibilitatea organizării unor evenimente sportive, culturale și artistice; · Înființarea unui Birou de Consiliere a Cetățenilor și/sau a unui Birou de Consiliere europeană; · Crearea unei publicații locale cu ajutorul persoanelor implicate în procesul educativ; · Dezvoltarea și diversificarea componentei caritabile, filantropice- dezvoltarea imaginii în fața comunității; · Dezvoltarea unor parteneriate naționale/internaționale cu diverse comune. 	<p>furnizează servicii sociale, în special în centrele de tip rezidențial</p> <ul style="list-style-type: none"> · Există probleme cu recrutarea de personal specializat. · Deplasarea forței de muncă locale în afara comunei și în afara granițelor țării după integrarea în Uniunea Europeană; · Participare civică scăzută; · Probleme sociale datorate neocupării forței de muncă; · Creșterea și mai mare a numărului de pacienți pe medic; · Creșterea numărului de copii neșcolarizați; · Reducerea ponderii populației active; · Natalitatea scăzută în continuare; · Creșterea muncii la negru, cu efecte negative asupra pieței muncii și economiei locale.
--	---

2021 - 2027

8.3.8. Protecția mediului**Aer**

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Nu sunt probleme semnificative din punct de vedere al poluării aerului · Sunt promovate investițiile în tehnologiile ecologice · Existența unui Masterplan privind infrastructura de transport la nivel județean · Existența unui Masterplan pentru sistem integrat de management al deșeurilor la nivel județean 	<ul style="list-style-type: none"> · Traficul auto ridicat pe străzile principale din Lugașu de Jos și Urvind · Lipsa unei centurii ocolitoare pentru cele două localități · Parc redus de vehicule ecologice pentru transportul public · Suprafețe reduse de spații verzi în mediul rural
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Tehnologii noi, ecologice pentru fermele zootehnice · Disponibilitatea Regiei Naționale a Pădurilor de a reîmpăduri terenurile · Finanțări UE, PNDR · Implicarea ONG-urilor în problemele de mediu 	<ul style="list-style-type: none"> · Lipsa suportului financiar de întreținere al aparaturii de monitorizare a aerului · Reducerea spațiilor verzi rurale, prin tăierile necontrolate de pădure pe raza comunei

Apă

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Existența unui Masterplan privind alimentarea cu apă și evacuarea apelor uzate în județul Bihor · Existența unui Masterplan privind extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în județul Bihor · Sunt depuse multe proiecte pentru accesarea de alte fonduri pentru realizarea infrastructurii hidroedilitare pentru localitățile care nu sunt cuprinse în Masterplan · Resursele cantitative de apă sunt suficiente · 88,15% din resursele de apă sunt corespunzătoare calitativ · Nu există probleme semnificative din punct de vedere al poluării rezultate din industria zootehnică · Sunt în execuție lucrări de corecție a torenților · Sunt în actualizare studiile de inundabilitate · Există un Plan județean de apărare împotriva inundațiilor · Tendința de reducere a consumului de apă 	<ul style="list-style-type: none"> · Creșterea poluării râurilor și pâraurilor · Lipsa rețelelor de canalizare; · Evacuări necontrolate de ape uzate menajere din gospodăriile populației și lipsa unei stații de epurare; · Nerespectarea zonelor de siguranță impuse de Legea apelor și specificate și prin PUG; · Practici agricole necorespunzătoare în special pe terenurile din vecinătatea cursurilor de ape; · depozitari necontrolate de deșeuri pe malul apelor. · Apele subterane -în unele zone -prezintă grad ridicat de poluare cu nitrați · Infrastructura de alimentare deficitară și învechită parțial · Infrastructura de canalizare existentă este nefuncțională; · Lipsa contorizării consumului de apă în mediul rural; · Lipsa terenurilor disponibile pentru perdelele de pădure · Rețelele vechi de alimentare cu apă și pierderi mari la alimentarea cu apă; · Captarea și tratarea apei este deficitară
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Disponibilitatea fondurilor UE, bugetare · Implicarea ONG-urilor în problemele de mediu 	<ul style="list-style-type: none"> · Schimbările climatice care pot duce la fenomene extreme de inundații/secetă

2021 - 2027

	<ul style="list-style-type: none"> · Nerespectarea planurilor de inundabilitate · Acordarea de către autoritățile publice a avizelor de construcție în zonele inundabile
--	--

Sol

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Există o inventariere a siturilor contaminate · Se fac lucrări de împădurire a zonelor cu risc de alunecări de teren · Se folosesc îngrășămintele naturale 	<ul style="list-style-type: none"> · Evacuări necontrolate de ape uzate menajere din gospodăriile populației; · Practici agricole neconforme (utilizarea greșită sau în exces a substanțelor fertilizatoare, a amendamentelor sau a substanțelor fitosanitare fără o evidență clară și un control al acestora; scurgeri de produse petroliere de la utilaje); · pășunat intensiv necontrolat poate duce la eroziunea solului. · Situri contaminate și costuri mari pentru decontaminarea siturilor contaminate · Există zone care prezintă pericol de alunecări de teren; · Nu sunt identificate toate zonele în care solul prezintă fenomene de eroziune; · Nu există unități specializate de decontaminare în caz de poluare accidentală
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Fonduri UE și naționale (împădurirea terenurilor, îmbunătățiri funciare) 	<ul style="list-style-type: none"> · Lipsa lucrărilor de îmbunătățiri funciare

Biodiversitate

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Pondere ridicată de arii naturale protejate de interes național și comunitar · Capital natural valoros · Grad de antropizare scăzut, pondere ridicată a habitatelor naturale și seminaturale · Masterplan pentru sistem integrat de management al deșeurilor · Plan Județean de Gestiunea Deșeurilor · Masterplan pentru infrastructura de apă și apă Uzată · Corelarea Masterplanului pe turism cu strategia de dezvoltare a județului 	<ul style="list-style-type: none"> · Accesarea neperformantă a fondurilor comunitare destinate protecției și/sau conservării biodiversității · Capacitate administrativă scăzută · Grad de informare și conștientizare redus la nivelul comunităților locale · Resurse financiare, materiale și umane insuficiente · Poluarea în anumite zone pe teritoriul comunei
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Existența fondurilor UE: plăți măsuri agromediu Axa 2, LEADER, Axa 4, POS Mediu Axa 4, POR, LIFE+ · Existența ONG-uri · Existența POS Mediu 	<ul style="list-style-type: none"> · Neîndeplinirea obiectivelor prin neatingerea indicatorilor negociați în domeniul protecției naturii · Absorbție scăzută de fonduri · Neconcordanțe legislative și transpunerea

2021 - 2027

	<p>incompletă a prevederilor directivelor UE</p> <ul style="list-style-type: none"> · Posibilitatea apariției blocajelor în cofinanțarea proiectelor · Disfuncționalități de comunicare interinstituțională · Descentralizarea instituțiilor
--	---

Gestionarea deșeurilor

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> · Masterplan pentru sistem integrat de management al deșeurilor · Planul Județean de Gestionare a Deșeurilor · Există un depozit de deșuri în Oradea; · Există proiecte de colectare selectivă · S-a înființat A.D.I. din care face parte și comuna Lugașu de Jos · Există locuri de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice Tileagd · Există firme pentru colectarea deșeurilor biologice și chimice · Interdicția din strategia județeană actuală cu privire la incineratoarele de deșuri · Există colectare selectivă la nivelul județului 	<ul style="list-style-type: none"> · Absența programelor educaționale cu privire la protecția mediului · Nu există facilități de compostare în municipiul Bihor · Nu există facilități de reciclare pentru sticlă · Sunt necesare și alte locuri de colectare a deșeurilor de echipamente electrice și electronice · Depozitare necontrolată a deșeurilor din construcții și demolări; · Există mai multe surse de producere a deșeurilor: <ul style="list-style-type: none"> -gospodăriile din comună, precum și spațiile de interes comunitar, autoritățile statului etc. (generatoare de deșuri menajere și asimilate); -unitățile medicale - dispensare (generatoare de deșuri medicale); -activitățile agro-zootehnice (deșuri menajere, asimilate, deșuri specifice - dejecții animaliere, vegetale, produse fitosanitare, ambalaje etc.); -actuale și eventuale viitoare activități de mică industrie, comerț, depozitări, prestări servicii (generatoare de deșuri menajere, asimilate, industriale, uleiuri uzate, baterii și acumulatori, deșuri lemnoase, deșuri metalice etc. - în funcție de specificul fiecărei activități). · deșuri din construcții și demolări provenite de la populație.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Fonduri U.E. (POS Mediu) · Alte fonduri; · Există asociații care militează pentru protecția mediului, care pot organiza campanii de informare a populației, a tuturor categoriilor de vârstă sau pregătire, privind obligațiile administrației publice locale, a persoanelor fizice și juridice de a menține un mediu curat, nepoluat. 	<ul style="list-style-type: none"> · Să nu se implementeze Masterplanul și/sau strategiile în domeniu; · Interesele economice din domeniul gestionării deșeurilor · Depășirea termenelor asumate

2021 - 2027

· Majoritatea populației dorește să fie implicată în acțiuni de protecția mediului;

Resurse naturale

Puncte tari	Puncte slabe
· Resurse variate (lemn, ape de suprafață, ape subterane, piatră, balastiere, flora, faună, peisaj)	· Neexploatarea resurselor balneare (ape termale) · Exploatarea ilegală a pădurilor
Oportunități	Amenințări
· Programe de finanțare ale UE pentru proiecte care promovează utilizarea energiilor regenerabile	• Epuizarea materialului lemnos

Zgomot

Puncte tari	Puncte slabe
· În lucru centura ocolitoare a Aleșdului · Programul Rabla	· Absența studiilor de zgomot în traficul rutier național
Oportunități	Amenințări
· Îmbunătățirea transportului în comun	· Nu au fost identificate

Riscul de mediu

Puncte tari	Puncte slabe
· Există planuri de apărare împotriva inundațiilor, incendiilor · Planul de analiză și acoperire al riscurilor · Capacitate de intervenție (voluntariat, profesioniști)	· Lipsa personalului și echipamentului specializat pentru intervenție în caz de accidente cu substanțe periculoase · Lipsa planurilor digitizate (GIS) · Absența mijloacelor de intervenție aeriană în zonă
Oportunități	Amenințări
· Fonduri UE prin diverse programe de finanțare	· Nu au fost identificate

8.3.9. Capacitatea administrativă și legăturile interinstituționale

Puncte tari	Puncte slabe
· Utilizarea eficientă a resurselor umane, prin adaptarea responsabilităților în funcție de calificare, atribuții specifice ale domeniului de activitate, calificări și competențe; · Delimitarea clară a sarcinilor în cadrul serviciilor și compartimentelor din aparatul propriu; · Angajați competenți datorită calificării profesionale; · Elaborarea și actualizarea Strategiei de dezvoltare economico-socială a comunei	· Lipsa unei baze de date pentru colectarea, raportarea, analiza și publicarea datelor statistice relevante cu privire la performanțele administrației publice locale și a unui program de prelucrare a acestora (în domeniul agriculturii, al investițiilor, etc) · Lipsa sistemelor de monitorizare prin indicatori; · Personal insuficient în unele compartimente, lipsind personalul tehnic, de specialitate în anumite compartimente;

2021 - 2027

<p>Lugașu de Jos pentru perioada 2021 – 2027</p> <ul style="list-style-type: none"> · Relații de colaborare eficientă cu Consiliul Județean, consiliile locale partenerie și alte instituții publice din județ și din țară în cadrul asociațiilor de dezvoltare intercomunitară, parteneriatul cu comuna înfrățită din Ungaria. 	<ul style="list-style-type: none"> · Personal neinstruit datorită lipsei fondurilor disponibile pentru participarea la cursuri de perfecționare, timp de minim șapte zile pe an conform prevederilor legale; · Colaborare uneori grea cu unele instituții și parteneri (primării, IMM-uri, cetățeni) · Pagina de WEB a comunei necesită actualizare săptămânală pentru a oferi un set de informații utile cetățenilor; · Accesibilitatea la informații de către toate compartimentele printr-o rețea eficientă de date
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> · Programele de instruire și cursurile de perfecționare · Proiecte cu finanțare europeană · Număr crescut de persoane cu calificare profesională în managementul resurselor umane, finanțe, economie și drept, care pot fi atrase în aparatul administrației publice locale, dacă se deblochează posturile. · Demararea documentelor necesare pentru obținerea certificatului ISO 9001, privind managementul calității și menținerea lui; · Conștientizarea societății civile asupra rolului pe care îl pot avea ca parteneri în buna guvernare 	<ul style="list-style-type: none"> · Percepții diferite ale unor cetățeni sau/și instituții publice față de utilitatea îndeplinirii obiectivelor identificate · Reticența factorilor interesați față de implicarea efectivă în parteneriatele strategice · Lipsa unui cadru legislativ care să reglementeze parteneriatul public – privat și dificultatea punerii în practică a unor astfel de parteneriate · Atragerea specialiștilor din aparatul propriu în sectorul privat datorită nivelului scăzut al salariilor din sectorul public · Lipsa fondurilor disponibile pentru îndeplinirea obiectivelor · Încrederea limitată a cetățeanului față de administrația publică · Legislația instabilă și inexactă

8.4. Obiectivele strategiei de dezvoltare locală durabilă a comunei Lugașu de Jos

Analizând obiectivele europene, naționale, regionale și județene cât și informațiile furnizate de analiza SWOT a comunei Lugașu de Jos, obiectivul general al strategiei este acela de a oferi soluții pentru bunăstare cetățenilor comunei cât și de a crea un mediu propice dezvoltării economice, culturale, spirituale.

Obiectivele specifice se împart pe cele 8 domenii de acțiune:

I. INFRASTRUCTURA GENERALĂ ȘI SERVICIILE PUBLICE

Infrastructura de transport

Infrastructura tehnico-edilitară

Alimentarea cu energie electrică

Infrastructura de apă și apă uzată

Siguranța publică

II. ACTIVITATEA ECONOMICĂ ȘI TURISMUL

Industria, serviciile și comerțul

Agricultura

2021 - 2027

Silvicultura, vânătoarea și pescuitul
Dezvoltarea rurală
Turism

III. EDUCAȚIA

IV. SĂNĂTATEA ÎN COMUNA

V. CULTURĂ, CULTE, SPORT ȘI TINERET

VI. ASISTENȚA SOCIALĂ

VII. PROTECȚIA MEDIULUI

Aer
Apă
Sol
Biodiversitate
Gestionarea deșeurilor
Resurse naturale
Zgomot
Riscul de mediu

VIII. CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ ȘI LEGĂTURILE INTERINSTITUȚIONALE

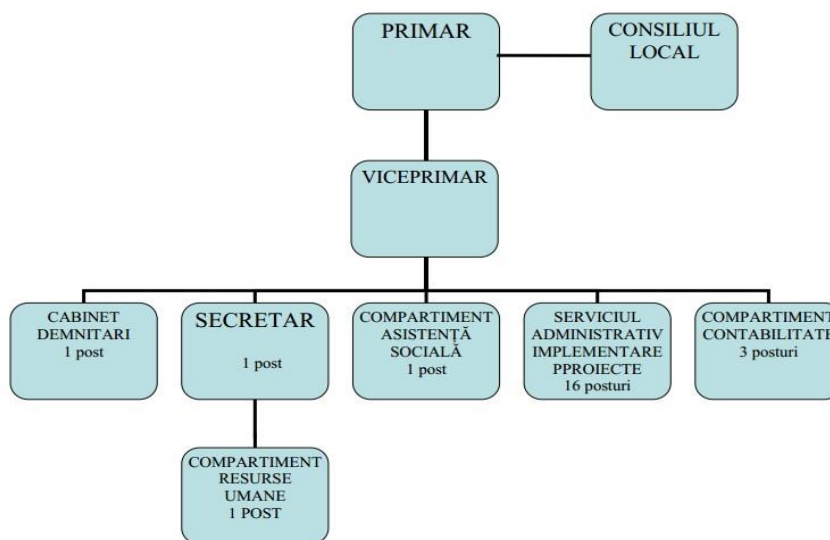
8.5. Implementarea strategiei

Implementării strategiei de dezvoltare durabilă a comunei Lugașu de Jos va realizată cu sprijinul întregului aparatul administrativ, implicarea cât mai multor actori economici, sociali locali cât și prin comptarea unor specialiști externi.

Aparatul administrativ are următoarea arhitectură ierarhică:

PRIMARIA COMUNEI LUGAȘU DE JOS Anexa 1 la H.C.L.
nr. 40 din 31 iulie 2013

ORGANIGRAMA

img.19,sursa: http://www.primarialugasudejos.ro/fisiere/pagini_fisiere/ORGANIGRAMA.pdf

Primar, Sorban Levente

2021 - 2027

Monitorizarea implementării strategiei și atingerea obiectivelor propuse se va realiza de către **Serviciul administrativ implementare proiecte** cu sprijinul întregului colectiv administrativ cât și a Consiliului Local.

Evaluarea privind stadiul de implementare a strategiei se va realiza periodic la cel mult doi ani, perioadă după care se vor actualiza obiectivele și lista de proiecte corelat cu noile provocări economico-sociale și de mediu apărute până la acea dată.

8.6. Surse de finanțare

Fondul pentru Tranziție Echitabilă este complementar fondurilor Politicii de Coeziune, fiind necesară modificarea în consecință a proiectului de regulament privind dispozițiile comune ce guvernează perioada de programare 2021-2027.

Acord de Parteneriat / Programe 2021-2027

Acord de Parteneriat pentru Perioada de Programare 2021-2027 – 9 octombrie 2020

Programul Operațional Tranziție Justă (POTJ)

- Programul Operational Tranziție Justă – POTJ – versiune 1 octombrie 2020
- Programul Operational Dezvoltare Durabilă – versiune 1 octombrie 2020
- Programul Operațional Transport 2021-2027 – versiune 1 octombrie 2020
- Programul Operațional Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare versiune 1 octombrie 2020

Programul Operațional Sănătate (POS)

Versiunea actuală (documente actualizate la 1 octombrie 2020)

- OIS Spitale Regionale
- OIS screening populațional
- OIS diagnosticare precoce și tratament
- OIS pacient critic neonatal
- OIS – Măsuri de diagnosticare precoce și sau tratament antenatal neonatal postnatal
- OIS Boli rare neurologie pediatrică
- OIS pacient critic patologie vasculară cerebrală acută
- OIS Institut Cantacuzino
- OIS Genomică
- OIS Tratare Cancer
- a) Redimensionarea și standardizarea sistemului informatic al CNAS
- b) OIS Observatorul național pentru date în sănătate
- PO Sanatate

Programul Operațional Educație și Ocupare versiune 1 octombrie 2020

Programul Operațional Incluziune și Demnitate Socială versiune 1 octombrie 2020

Programe Operaționale Regionale

Versiunea actuală (documente actualizate la 1 octombrie 2020)

- Programul Operațional Regional București Ilfov
- Programul Operațional Regional – Regiunea Centru
- Programul Operațional Regional – Regiunea Nord-Est
- Programul Operațional Regional Nord-Vest
- Programul Operațional Regional Sud-Est
- Programul Operațional Regional Sud Muntenia

2021 - 2027

- Programul Operațional Regional Sud-Vest Oltenia
  - Programul Operațional Regional – Regiunea Vest
  - Program Operațional Asistență Tehnică versiune 1 octombrie 2020
- Codul național de conduită privind parteneriatul pentru fondurile europene aferente Politicii de Coeziune
- .Obiectivele de politică (OP) UE:
- OP 1 „O Europă mai inteligentă”
- Propunerea Logica intervenției – Cercetare-dezvoltare-inovare, ITC și IMM-uri
- OP 2 „O Europă mai verde”
- Propunerea Logica intervenției – Mediu
  - Propunerea Logica intervenției – Energie
  - Propunerea Logica intervenției – Mobilitate urbană
- OP 3 „O Europă mai conectată”
- Propunerea Logica intervenției – Transporturi
  - Propunerea Logica intervenției – Broadband
- OP 4 „O Europă mai socială”
- Propunere Logica intervenției – Educație
  - Propunere Logica intervenției – Ocupare
- OP 5 „O Europă mai apropiată de cetățenii săi”
- Logica intervenției – Dezvoltare regională și locală

PLANUL NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ

Planul Național de Redresare și Reziliență, unul din cei trei piloni alături de Politica de Coeziune și cea Agricolă, reprezintă documentul strategic ce aduce României perspectiva modernizării și a schimbărilor profunde așteptate de societatea civilă, mediul de afaceri și sectorul public din România.

Pilonul I – Tranziție verde și schimbări climatice,	Pilonul II – Servicii publice, dezvoltare urbană și valorificarea patrimoniului	Pilonul III – Competitivitate economică, digitalizare și reziliență
Pilonul 1 își propune să asigure dezvoltarea infrastructurii, tranziția către economia verde și investiții specifice în infrastructura de mediu, energie, schimbări climatice.	Pilonul 2 își propune să asigure modernizarea serviciilor publice la nivel local, valorificarea patrimoniului precum și creșterea accesului populației la marile servicii publice.	Pilonul 3 își propune să asigure dezvoltarea mediului de afaceri, activitățile de transfer tehnologic, digitalizarea marilor servicii publice, precum și creșterea capacității de reziliență a României.

Programul Național de dezvoltare locală – PNDL gestionat de AFIR

Programul Operațional Ajutorarea Persoanelor Defavorizate POAD

Indicarea tipurilor de dezavantaje materiale care vor fi acoperite de programul operațional.

Următoarele tipuri de dezavantaje materiale sunt reținute pentru POAD:

- (a) deprivare alimentară (lipsa alimentelor de bază);
- (b) precaritate materială de bază la copii (lipsa materialelor școlare).

2021 - 2027

Cât și viitoarele alocări europene și fonduri guvernamentale care să asigure finanțarea proiectelor de interes local pentru comuna Lugașu de Jos.

8.7. Lista Proiectelor de dezvoltare durabilă pentru comuna Lugașu de Jos

Având în vedere etapele procedurale ale elaborării lucrării s-au supus atenției următoarele proiecte care răspund necesităților la nivelul celor 8 domenii identificate la nivelul analizei SWOT în vederea completării acestora cu noi tipuri de proiecte care sunt necesare și oportune în perioada 2021-2027 sau în perspectivă pentru perioada 2020-2030, o parte a acestor proiecte fiind moștenite din strategia 2014-2020, fiind neimplementate în lipsa fondurilor pentru finanțare (sau din diverse alte cauze: lipsa unor programe adecvate, insuficiența fondurilor locale pentru cofinanțare, etc)

Nr. crt.	Domeniul de intervenție	Titlul proiectului	Valoarea estimată (euro)	Sursa de finanțare	UAT în care va fi implementat	Beneficiar proiect
1.	Infrastructură. Rețele	Extindere Rețele de alimentare cu apă, satele Lugașu de Jos și Urvind, Jud. Bihor	5500000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
2.	Infrastructură. Rețele	Rețea de canalizare menajera și extindere de rețea de apă în comuna Lugașu de Jos.	7762400	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
3.	Infrastructură. Drumuri	Amenajare drum comunal Lugașu de Sus-Termezeu-Poiana Florilor	9638677	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
4.	Infrastructură. Sport	Sala de sport în comuna Lugașu de Jos		C.N.I.	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
5.	Infrastructură. Cultură	Reabilitare, modernizare Cămin cultural în Urvind		C.N.I.	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
6.	Infrastructură. Cultură	Reabilitare, modernizare Cămin cultural în Lugașu de Jos		C.N.I.	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

7.	Infrastructur ă. Social	Programul de construcții locuințe pentru tineri, destinate închirierii		A.N.L.	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
8.	Infrastructur ă. Culturală	Reabilitare, modernizare Cămin cultural Lugașu de Sus		C.N.I.	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
9.	Infrastructur ă. Agrement	Amenajare spatii verzi în comuna Lugașu de Jos	1.500.000 euro	AFM	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
10.	Infrastructur ă. Alternativ	Amenajare piste pentru bicicliști în comuna Lugașu de Jos	500.000 euro	AFM	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
11.	infrastructur a de transport	Modernizare drumuri agricole de exploatație	1.000.000 euro	FEADR - BL	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
12.	infrastructur a de transport	Refacere si modernizare infrastructura rutiera afectata de inundații in anul 2010	1.800.000 euro	FEADR - BL	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
13.	infrastructur a educaționala	Grădinițe cu program prelungit in comuna Lugașu de Jos (sat. Lugașu de Jos, sat. Lugașu de Sus, sat. Urvind)	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
14.	infrastructur a de transport	Modernizarea si reabilitarea rețelei de străzi din comuna	3.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
15.	infrastructur a de transport	Modernizarea si reabilitarea drumurilor de legătură cu UAT-urile învecinate	10.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
16.	infrastructur a de utilități	Dezvoltarea infrastructurii educaționale in comuna Lugașu de Jos	2.200.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
17.	infrastructur a de utilități	Dezvoltarea tuturor serviciilor de utilități publice, sociale si educaționale la nivelul comunei	10.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
18.	infrastructur a de utilități	Construcția de piețe sătești în comuna Lugașu de Jos	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
19.	utilaje de întreținere	Mașini, agregate pentru întreținerea domeniului public al comunei	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

20.	infrastructur a turistica	Crearea uni centru tradițional specific al zonei	1.000.000 euro	FEADR - BL	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
21.	Infrastructur ă. Regenerabil	Înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energie solară, energie geotermală și energie eoliană sau alte sisteme care conduc la îmbunătățirea calității aerului, apei și solului la Școala Generala din Lugașu de Sus		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
22.	Infrastructur ă. Rețele	Extindere rețea de apă, la cătunul Termezeu – zonă turistică	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
23.	Infrastructur ă. Rețele	Extindere rețea de apă zona industrială Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
24.	Infrastructur ă. Turism	Construire complex balnear in localitatea Urvind	17.200.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
25.	Turism. Promovare	Dezvoltarea turismului de vânătoare în comuna Lugașu de Jos „Hunting in Lugaș”	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
26.	Infrastructur ă. Turism	Construire complex turism zona lacul de acumulare Lugaș	10.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
27.	Infrastructur ă. Social	Centru de îngrijire pentru persoane vârstnice în comuna Lugașu de Jos, jud. Bihor	12.000.000 euro	C.N.I.	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
28.	Infrastructur ă. Educație	Grădinița cu program prelungit în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
29.	Infrastructur ă. Sport	Sala de sport școlară cu nivel de practică sportivă competițională locală, teren de handbal și 150 locuri pentru spectatori – Comuna Lugașu de Jos	1.100.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
30.	Infrastructur ă. Social	Reabilitare blocul de locuința amplasat în zone defavorizate - localitatea Lugașu de Jos	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
31.	Infrastructur ă. Cultură	Casa de Cultură în localitatea Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
32.	Infrastructur ă. Cultură	Casa de Cultură în localitatea Lugașu de Sus		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

33.	Infrastructură. Cultură	Casa de Cultură în localitatea Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
34.	Infrastructură. Social	Locuințe pentru tineri destinate închirierii în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
35.	Infrastructură. Agreement	Patinoar artificiale didactic școlare și de agrement în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
36.	Infrastructură. Drumuri	Pod din beton armat 12 bucăți peste Valea Huții și Lali	5.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
37.	Infrastructură. Drumuri	Drum Agricol de legătură între satele Lugașu de Jos și Urvind (6,3km)		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
38.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură comuna Lugașu de Jos-Pădurea Neagră (11,4km)		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
39.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură comuna Lugașu de Jos – comuna Brusturi 5,8km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
40.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură satul Urvind – comuna Brusturi 6,2km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
41.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură satul Urvind – comuna Țețchea 4,9km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
42.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură satul Lugașu de Jos – orașul Aleșd 3,8km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
43.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură satul Lugașu de Sus – orașul Aleșd 6,7km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
44.	Infrastructură. Drumuri	Centura Ocolitoare "Via Crisius" – Lugașu de Jos – Brusturi - Aleșd		BL-BS- alte surse externe PNI ANGHEL SALIGNY	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
45.	Infrastructură. Drumuri	Construire pod între com. Lugașu de Jos și Țețchea și reabilitarea altor poduri		BL-BS- alte surse externe PNI ANGHEL SALIGNY	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
46.	Infrastructură. Drumuri	Reabilitare drumuri în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe PNI ANGHEL SALIGNY	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
47.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură satul Urvind – satul Lugașu de Sus 9,2km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
48.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură satul Urvind – comuna Tileagd		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		6,2km				
49.	Infrastructură. Drumuri	Drum de legătură sat Lugașu de Sus – comuna Brusturi 6,3km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
50.	Infrastructură. Drumuri	Modernizare drumuri în localitatea Lugașu de Jos 18km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
51.	Infrastructură. Drumuri	Modernizare drumuri în localitatea Lugașu de Sus 12km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
52.	Infrastructură. Drumuri	Modernizare drumuri în localitatea Urvind 17km		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
53.	Infrastructură. Rețele	Extindere rețele de alimentare cu apă, satele Lugașu de Jos și Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
54.	Infrastructură. Rețele	Rețea de canalizare menajera și extindere de rețea de apă în comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
55.	Infrastructură. Drumuri	Amenajare drum comunal Lugașu de Sus – Termezeu - Poiana Florilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
56.	Infrastructură. Sport	Sală de sport în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
57.	Infrastructură. Cultură	Construire Cămin cultural în Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
58.	Infrastructură. Cultură	Construire Cămin cultural în Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
59.	Infrastructură. Social	Programul de construcții locuințe pentru tineri, destinate închirierii		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
60.	Infrastructură. Alternativ	Amenajare piste pentru bicicliști în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
61.	Infrastructură. Sport	Baza sportivă multifuncțională în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
62.	Infrastructură. Rețele	Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
63.	Infrastructură. Mediu	Construcție de diguri pe principalele cursuri de văi;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
64.	Infrastructură. Drumuri	Construcția de poduri peste văi în zonele principalele de acces cât și reabilitarea celor existente.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

65.	Infrastructură. Rețele	Amenajarea și asigurarea utilităților în parcuri industriale	5.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
66.	Infrastructură. Educație	Extindere, renovare grădinițelor, școlilor din comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
67.	Administrație. Infrastructură	Extindere, renovare sediul primăriei comunei Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
68.	Infrastructură. Rețele	Implementare, extindere, modernizare, rețea de apă potabilă în comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
69.	Infrastructură. Rețele	Extindere, modernizare rețea de curent electric de joasă și medie tensiune în comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
70.	Infrastructură. Educație	Crearea de centre sociale (afterschool; first job; consiliere în carieră);	3.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
71.	Infrastructură. Agrement	Crearea de condiții pentru dezvoltarea unei baze de agrement balneoclimateric.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
72.	Infrastructură. Mediu	Proiecte protecție a mediului înconjurător;	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
73.	Infrastructură. Regenerabil	Amenajarea parcuri eoliene pentru producerea de energie electrică.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
74.	Infrastructură. Regenerabil	Amenajarea parcuri fotovoltaice pentru producerea de energie electrică.	5.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
75.	Economic. Infrastructură	Construcția de piețe sătești în cele trei sate ale comunei Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
76.	Infrastructură. Turism	Construcția de centre de informare turistică.	7.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
77.	Infrastructură. Social	Construcția de cantine sociale în cele trei sate ale comunei Lugașu de Jos.	5.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
78.	Infrastructură. Cultură	Reabilitarea, modernizarea, promovarea, monumentelor istorice, culturale cât și a siturilor din comuna Lugașu de Jos.	8.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

79.	Infrastructură. Sănătate	Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii medicale și de prim ajutor în comuna Lugașu de Jos.	12.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
80.	Administrație. Infrastructură	Implementarea, extinderea, modernizarea, infrastructurii de supraveghere, monitorizare și protecția în comuna Lugașu de Jos.	9.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
81.	Infrastructură. Rețele	Implementarea, extinderea, modernizarea, infrastructurii de distribuție a gazelor naturale în comuna Lugașu de Jos.	19.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
82.	Infrastructură. Mediu	Investiții privind îmbunătățirea calității suprafețelor de pășunat din comuna Lugașu de Jos.	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
83.	Infrastructură. Mediu	Investiții privind îmbunătățirea calității suprafețelor de păduri din comuna Lugașu de Jos.	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
84.	Infrastructură. Mediu	Investiții privind prevenirea alunecărilor de teren.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
85.	Infrastructură. Mediu	Lucrări de refacere și modernizare a infrastructurii de prevenire și de protecție împotriva inundațiilor	1.200.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
86.	Infrastructură. Mediu	Investiții privind prevenirea incendiilor.	1.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
87.	Infrastructură. Social	Investiții privind prevenirea abandonului școlar.	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
88.	Infrastructură. Social	Investiții privind integrarea pe piața muncii a cetățenilor fără loc de muncă din comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
89.	Administrație. Infrastructură	Investiții privind Infrastructură de transport în comun.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
90.	Economic. Investitori	Investiții privind promovarea potențialului economic local la nivel județean, național și	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		european/mondial.				
91.	Administrație Social	Proiecte privind conștientizarea populației privind: violența domestică; avortul; consumul excesiv de alcool; consumul de tutun; consumul de droguri; bolile cu transmitere sexuală.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
92.	Administrație Social	Proiecte educaționale privind planificarea familială: numărul copiilor în familie; bugetul familiei; protecția copilului; discriminarea între soți; prevenirea divorțurilor.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
93.	Infrastructură. Drumuri	Modernizarea, extinderea infrastructurii trotuarelor în cele trei sate ale comunei Lugașu de Jos.	3.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
94.	Administrație. Instrumente	Dotarea sediului administrativ al primăriei precum și a căminelor cu echipamente IT, birotică și mobilier.	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
95.	Infrastructură. Educație	Dotarea grădinițelor, școlilor cu echipamente IT și echipamente didactice.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
96.	Infrastructură. Rețele	Modernizarea și extinderea rețelei de iluminat stradal în comuna Lugașu de Jos.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
97.	Economic. Infrastructură	Crearea de centre și infrastructură de bază pentru susținerea mediului agricol și a producătorilor agricoli din comuna Lugașu de Jos, precum și achiziția de utilaje în acest sens.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
98.	Administrație. Parteneriate	Proiecte de formare profesională și schimb de experiență cu alte primării din țară și din străinătate privind personalul angajat în primărie.	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

99.	Administrație Social	Proiecte privind combaterea discriminării rasiale, de clase sociale, etnii, sexe, grupe de vârstă, persoane cu dezabilități, față de persoanele aflate în perioada de reabilitare.	3.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
100.	Infrastructură Social	Proiecte integrarea pe piața muncii a persoanelor defavorizate.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
101.	Infrastructură Social	Proiecte privind îmbunătățirea vieții cetățenilor domiciliați în comuna Lugașu de Jos.	3.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
102.	Administrație. Infrastructură	Proiecte de dezvoltare, modernizare, implementare și extindere a infrastructurii de interes local în comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
103.	Infrastructură Social	Proiecte privind susținerea tinerilor talentați și/sau cu rezultate foarte bune la învățătură din comuna Lugașu de Jos.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
104.	Administrație. Instrumente	Achiziționarea de echipamente, utilaje pentru dezapezirea străzilor în comuna Lugașu de Jos.	2.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
105.	Administrație. Instrumente	Achiziționarea de echipamente, utilaje pentru curățarea, decolmatarea, văilor și șanțurilor în comuna Lugașu de Jos.	2.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
106.	Infrastructură Sport	Modernizarea terenului de sport în aer liber de pe lângă școlile și grădinițele din comuna Lugașu de Jos.	1.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
107.	Infrastructură Educație	Crearea și construcția de centre de alfabetizare și dobândirea de competențe IT și de studii elementare.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
108.	Infrastructură Rețele	Implementarea unei rețele de încălzire termică comunală pe bază de gaze naturale/geotermala	3.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
109.	Infrastructură Educație	Proiecte privind sprijinirea, micilor întreprinzători, precum și dobândirea acestora de competențe de antreprenoriat, management, IT,	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		contabilitate, formarea și perfecționarea personalului angajat de aceștia.				
110.	Administrație. Instrumente	Implementarea unui centru de transmisie radio, TV și presă scrisă în comuna Lugașu de Jos privind informații de interes local, precum și difuzarea la nivel național informații culturale, sociale, economice.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
111.	Educație .	Dotarea școlilor din comuna Lugașu de Jos cu săli de lectură precum și îmbunătățirea patrimoniului de cărți ale bibliotecilor.	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
112.	Protecția mediului .	Proiecte privind conștientizarea populației privind efectele poluării precum și dezvoltarea infrastructurii de colectare a deșeurilor.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
113.	Activitate economică .	Crearea, dotarea precum și achiziția de echipamente și utilaje pentru înființarea și funcționarea unei societăți comerciale deținute de primăria comunei Lugașu de Jos în vederea desfășurării unor activități cu caracter economic.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
114.	Cultură , culte , sport și tineret .	Construcția de capele în cele trei sate ale comunei Lugașu de Jos.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
115.	Asistență socială .	Crearea rețelei de servicii sociale furnizate persoanelor adulte cu handicap și vârstnicilor	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
116.	Asistență socială .	Crearea rețelei de servicii sociale de tip rezidențial destinate copiilor	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
117.	Infrastructură generală și servicii publice .	Eficiențizarea energetică pentru clădirile instituțiilor publice	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

118.	Protecția mediului .	Educare și informare privind consumul responsabil de energie	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
119.	Activitate economică și turism .	Implementarea proiectelor de valorificare a resurselor geotermale prin parteneriat public privat		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
120.	Activitate economică și turism .	Instalarea sistemelor de energie termică din surse regenerabile, pentru clădirile instituțiilor publice	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
121.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Facilități și căi de circulație pentru bicicliști dedicate traficului de tranzit local	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
122.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Măsuri de creștere a siguranței circulației pe drumurile județene și comunale din Lugașu de Jos	1.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
123.	Cultură, cule, sport și tineret .	Reabilitare monument istoric în localitatea Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
124.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Construire ziduri de sprijin pe văile din comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
125.	Protecția mediului .	Parc de agrement: realizare de spații verzi în comuna pentru mărirea suprafețelor ocupate de parcuri		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
126.	Activitatea economică și turism .	Lucrări de cadastru imobiliare, intravilan+extravilan comuna		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
127.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Reactualizare PUG		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
128.	Cultură , culte , sport și tineret .	Realizarea terenului de minifotbal		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
129.	Cultură , culte , sport și tineret .	Construire casa multifuncțională în comuna Lugașu de Jos	13.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
130.	Asistență socială .	Azil de zi pentru oameni în vârstă		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

131.	Infrastructură generală .	Construire piste de Moto cross in comuna Lugașu de Jos	1.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
132.	Activitatea economică și turismul .	Construire parc de aventuri și de alpinism	7.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
133.	Activitatea economică și turismul .	Construire băi termale/medicinal	13.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
134.	Activitatea economică și turismul .	Crearea unui lac de pescuit	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
135.	Protecția mediului .	Crearea unui sistem de valorificare a deșeurilor din construcții		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
136.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Crearea și implementarea unui sistem integrat informatic in instituțiile publice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
137.	Asistență socială	Locuințe sociale pentru rromi	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
138.	Activitatea economică și turism .	Construire Centru Comunitar Multifuncțional	4.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
139.	Activitatea economică și turism .	Construire atelier de împletit coșuri		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
140.	Cultură , culte , sport și tineret .	Reabilitare așezământ cultural/religios.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
141.	Cultură , culte , sport și tineret .	Crearea unui centru de formare și perfecționare continuă și învățământ		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
142.	Activitatea economică	Crearea unui abator de porcine		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
143.	Infrastructură generală	Îmbunătățirea infrastructurii rutiere agricole	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
144.	Cultură , culte , sport și tineret .	Construire sala de gimnastica la școala generală Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
145.	Activitatea economică	Înventarierea terenurilor agricole		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
146.	Infrastructură generală și serviciile publice	Reabilitarea clădirilor aparținând domeniului public al comunei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
147.	Activitatea economică	Împădurire și reîmpădurire		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
148.	Protecția mediului	Populare fond cinegetic în pădurile de pe raza comunei Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

149.	Infrastructură generală și servicii publice	Mașini, agregate pentru întreținerea domeniului public al comunei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
150.	Infrastructură generală și servicii publice	Construire alimentare cu apă în cătun Termezeu		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
151.	Protecția mediului	Achiziționare pubele pentru colectarea selectivă a deșeurilor și mașini de colectare a deșeurilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
152.	Asistență socială	Înființarea unui centru de educare și planificare familială în comunitățile rromne		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
153.	Infrastructură generală	Îndiguirea văilor din comună		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
154.	Infrastructură generală	Amenajare zonă industrială în localitatea Urvind și Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
155.	Infrastructură generală	Rigole, scurgeri și podețe în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
156.	Activitate economică	Implementare ghișeu unic de informații publice în localitatea Lugașu de Sus și Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
157.	Capacitatea administrativă și legăturile interinstituționale	Implementarea recomandărilor de raționalizare, inclusiv îmbunătățirea activităților de comunicare între autoritățile comunale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
158.	Infrastructură generală și servicii publice	Îmbunătățirea eficienței și calității furnizării serviciilor publice locale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
159.	Infrastructură generală și servicii publice	Construirea de noi capacități de producție a energiei electrice și termice	5.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
160.	Activitate economică și turism	Crearea unui centru tradițional specific al zonei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
161.	Activitate economică și turism	Lansarea și dezvoltarea agroturismului în zona		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
162.	Asistență socială	Dezvoltarea de aptitudini sociale care să permită asumarea rolului de		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		cetățean active				
163.	Capacitatea administrativă și legăturile interinstituționale	Sprrijinirea întăririi legăturilor dintre zonele transfrontaliere	1.500.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
164.	Asistență socială	Înființare centru de producție legume-fructe pentru familiile cu venituri mici	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
165.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Înființare și dotare Serviciu voluntariat pentru Situații de Urgență		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
166.	Asistență socială	Înființare Serviciu Social pentru persoanele cu dezabilități		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
167.	Asistență socială	Program de incluziune socială pentru populația rroma		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
168.	Infrastructură generală și serviciile publice .	Drum acces zonele industrial		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
169.	Asistență socială	Dezvoltarea și susținerea unei economii sociale obiectiv fiind incluziunea în societate pentru categorii defavorizate, femei abuzate, tineri , proveniți din centre plasament etc. Dezvoltarea și susținerea unei economii		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
170.	Activitate economică și turism	Amenajare de trasee turistice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
171.	Educație	Training pentru administrația locală în planificarea strategică și evaluarea programelor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
172.	Activitate economică și turism	Amenajare puncte de informare turistică, indicatoare și panouri turistice, camping.	2.000.000 euro	BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
173.	Cultură , culte , sport	Construire stadion în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

	și tineret					
174.	Activitate economică și turism	Construire centrul de cazare temporară		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
175.	Asistență socială	Construire Locuințe Sociale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
176.	Infrastructură generală	Realizare de HotSpot-uri Wi-Fi		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
177.	Infrastructură generală	Valorificarea energiei geotermale.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
178.	Activitate economică și turism	Realizare Ștrand Termal		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
179.	Activitate economică și turism	Realizare Patinoar		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
180.	Cultură , culte , sport și tineret	Promovarea Tradițiilor și Produselor Tradiționale specifice localităților comunei.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
181.	Infrastructură generală	Realizarea de racorduri individuale la rețeaua de canalizare existentă		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
182.	Infrastructură generală și servicii publice	Înființare societate comercială cu scopul administrării și gestionării serviciilor de utilități publice locale.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
183.	Activitatea economică și turism	Promovarea și amenajarea zonelor cu potențial turistic (pivnițele din Lugașu de Jos și Urvind, zona Termezeu, lacul de acumulare)		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
184.	Cultură , culte , sport și tineret	Organizare regulată a unui Târg zonal.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
185.	Activitatea economică și turism	Înființare incubator de afaceri pentru dezvoltarea IMM-urilor zonale.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
186.	Infrastructură generală	Elaborarea Planului Urbanistic General al		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		comunei				
187.	Infrastructură generală	Centura ocolitoare a localității Lugașu de Jos și Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
188.	Infrastructură generală	Cadastrarea și întabularea gratuită a terenurilor în folosul		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
189.	Infrastructură generală	Dotarea comunei cu utilaje performante, buldo excavator, alte utilaje necesare pentru întreținerea domeniului public		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
190.	Educație	Dotarea infrastructurii școlare cu echipamente		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
191.	Protecția mediului	Utilizarea unor sisteme de stocare comunale a gunoierului de grajd		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
192.	Educație	Înființarea unei școli de arte și meserii în agroturism, viticultură și pomicultură, a unei fermei didactice agroturistice și a unei pensiuni agroturistice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
193.	Activitatea economică și turism	Sprrijinirea crescătorilor de animale prin subvenții.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
194.	Activitatea economică și turism	Înființarea unor asociații ale crescătorilor de animale care ar putea îmbunătăți modul de achiziționare a pășunilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
195.	Activitatea economică și turism	Oferirea de contracte de arendare pentru asociațiile de crescători de animale și subvenționarea crescătorilor de animale.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
196.	Activitatea economică și turism	Găsirea unei soluții financiare de întreținere a pășunilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
197.	Capacitatea administrativă și legăturile interinstituționale	Valorificarea legăturilor cu alte localități (din țară și străinătate) în vederea dezvoltării Zonei – proiecte transfrontaliere		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
198.	Activitatea economică și turism	Promovarea produselor tradiționale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

199.	Activitatea economică și turism	Accesarea de fonduri nerambursabile pentru sprijinirea dezvoltării agriculturii.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
200.	Activitatea economică și turism	Dotări pentru dezvoltarea și creșterea competitivității I.M.M.-urilor și/sau ONG-uri în domeniu		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
201.	Activitatea economică și turism	Valorificarea durabilă a fondului forestier.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
202.	Activitatea economică și turism	Administrarea eficientă a resurselor fondului forestier- proprietate publică a comunei prin structuri silvice organizate în condițiile legii		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
203.	Activitatea economică și turism	Înființarea unui canton silvic – de vânatoare și pescuit		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
204.	Activitatea economică și turism	Informarea cetățenilor asupra legislației în domeniul silviculturii.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
205.	Activitatea economică și turism	introducerea în intravilan a unor suprafețe de teren pentru constituirea legală a PARCULUI INDUSTRIAL		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
206.	Activitatea economică și turism	Accesarea fondurilor europene pentru promovarea comunei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
207.	Infrastructură generală	Lucrări de modernizare a gospodăriei comunale, dotare cu panouri solare pentru eficientizare iluminat primărie și centrul istoric al localității		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
208.	Infrastructură generală	Modernizare și eficientizare iluminat public stradal în comuna		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
209.	Infrastructură generală	Sistem de monitorizare și supraveghere video a domeniului public;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
210.	Infrastructură generală	Sistem de monitorizare și supraveghere video a școlilor și grădinițelor din comună		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
211.	Protecția mediului	Curățarea periodică a râurilor, a malurilor și a tuturor surselor de apă, fântâni/cișmele și izvoare		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

212.	Protecția mediului	Colectarea selectivă a deșeurilor menajere și managementul eficient al colectării și transportului de deșeuri și în general al salubrității		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
213.	Infrastructură generală și servicii publice	Reabilitarea și modernizarea unor imobile administrative din patrimoniul comunei pentru sedii administrative și acces al populației la informație și îmbunătățirea soluționării problemelor cetățenilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
214.	Infrastructură generală	Lucrări de construcții și instalații pentru securitate la incendiu la imobilele din infrastructura administrației publice locale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
215.	Infrastructură generală	Reabilitarea rețelei electrice comunale și introducerea în subteran a rețelelor din centrele localităților comunei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
216.	Infrastructură generală	Proiecte de dotări/extinderi/modernizări ale IMM-urilor care să contribuie la infrastructura comunei și la îmbunătățirea calității mediului		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
217.	Infrastructură generală	Reabilitare poduri și podețe		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
218.	Infrastructură generală	Administrația locală va continua măsurile de extindere a siguranței traficului local, de extindere a zonelor pietonale și de înființarea unei piste pentru bicicliști.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
219.	Infrastructură generală	Se va urmări descongestionarea traficului prin localitate prin promovarea proiectelor ce scot traficul greu din localitatea Lugașu de Jos și Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
220.	Infrastructură generală	Amenajarea de locuri de parcare în comună		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

221.	Protecția mediului	Construirea unor noi puncte de colectare a deșeurilor menajere		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
222.	Infrastructură generală	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de extindere a rețelelor de utilități și infrastructură utilitară (energie electrică, gaz, apă, canal, etc) la obiective turistice/educative/ hale-sectii industriale-meșteșugărești, etc		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
223.	Asistență socială	Construcția de locuințe sociale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
224.	Asistență socială	Construcția de locuințe pentru tineri.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
225.	Infrastructură Social.	Construire centru de zi pentru consiliere și sprijin pentru părinți și copii în comuna Lugașu de Jos		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
226.	Asistență socială	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de reabilitare/modernizare locuințe pentru categoriile defavorizate		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
227.	Protecția mediului	Amplasarea și întreținerea unor spații verzi de recreere pentru copii și amenajarea minim a unui parc de joacă pentru copii în fiecare localitate		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
228.	Educație	Sprijinirea schimburilor de experiență pentru copii în domeniul protecției mediului și în special în domeniul fructelor de pădure		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
229.	Protecția mediului	Administrația se va îngriji să mențină în permanență spațiile publice curate și îngrijite		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
230.	Protecția mediului	Prezervarea zonelor verzi existente și amenajarea de noi zone verzi		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
231.	Protecția mediului	Administrația va acționa pentru reducerea poluării produse de societățile comerciale, de gospodării dar și de traficul intens de autovehicule (pe DN1)		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

232.	Protecția mediului	Administrația se va îngriji de creșterea eficienței energetice și prin evitarea traficului inutil		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
233.	Protecția mediului	Poluarea sonoră va fi diminuată astfel încât să nu fie afectat confortul fizic și psihic al cetățenilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
234.	Protecția mediului	Realizarea de proiecte și programe pentru înfrumusețarea localității atât în intravilan cât și în extravilan (flori la ferestre, amplasarea de pomi ornamentali, perdele de protecție, etc.)		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
235.	Cultură , culte , sport și tineret	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor/instituțiilor de cult de amenajare a spațiilor verzi și de acces la obiective turistice/educative, etc.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
236.	Cultură , culte , sport și tineret	Reabilitarea și modernizarea centrelor istorice al localităților		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
237.	Infrastructură generală	Îndiguirea cursului văilor din comună pentru prevenția inundațiilor, a viiturilor de apă		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
238.	Infrastructură generală	Achiziție de mașini și echipamente pentru poliția locală		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
239.	Infrastructură generală	Achiziție de mașini și echipamente pentru CSU		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
240.	Activitatea economică și turism	Dezvoltarea serviciilor turistice în comuna, prin creșterea importanței turismului în economia locală.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
241.	Activitatea economică și turism	Promovarea localității și a activităților/manifestărilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
242.	Activitatea economică și turism	Încurajarea înființării de pensiuni agroturistice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
243.	Cultură , culte , sport și tineret	Restaurarea bisericilor și a monumentelor istorice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
244.	Cultură , culte , sport și tineret	Susținerea apariției unei publicații locale periodice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

245.	Cultură , culte , sport și tineret	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor/instituțiilor de cult de promovare a patrimoniului cultural local și zonal și a obiective turistice/educative, etc		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
246.	Cultură , culte , sport și tineret	Proiecte culturale de organizarea de evenimente pentru localnici si pentru promovarea comunei: concerte, brunch-uri, festivaluri, tabere foto, tabere pentru copii, tabere de ciclism, concursuri sportive si demonstrative		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
247.	Educație	Organizarea de cursuri/formari pentru dezvoltarea spiritului antreprenorial si pentru promovarea produselor locale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
248.	Activitatea economică și turism	Realizarea unui loc de agrement cu lac, camping, mini gradina botanica, parc dendrologic si unitati de cazare agroturistice		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
249.	Educație	Proiecte adresate tinerilor, dezvoltare personala, educatie ecologica etc.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
250.	Cultură , culte , sport și tineret	Susținerea anuală a unei AGENDE CULTURALE A COMUNEI		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
251.	Activitatea economică și turism	Susținerea unor proiecte de descoperire a identității locale, vestigii arheologice, etc.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
252.	Activitatea economică și turism	Elaborarea Strategiei de Dezvoltare Turistică a comunei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
253.	Activitatea economică și turism	Reabilitarea obiectivelor turistice și promovarea lor în cadrul unor circuite turistice.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
254.	Cultură , culte , sport și tineret	Elaborarea unor materiale de promovare în care să fie prezentate aspecte din istoria comunei.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
255.	Cultură , culte , sport și tineret	Organizarea unor manifestări culturale care să pună în valoare specificul zonei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

256.	Cultură , culte , sport și tineret	Trezirea interesului pentru perpetuarea tradițiilor și obiceiurilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
257.	Educație	Angajarea unui instructor pentru a iniția copiii și tinerii în dansuri populare.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
258.	Cultură , culte , sport și tineret	Promovarea și susținerea financiară a unui ansamblu de dansuri și cântece populare		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
259.	Cultură , culte , sport și tineret	Mediatizarea manifestărilor culturale organizate în comună		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
260.	Activitatea economică și turism	Sprijinirea înființării de atelier meșteșugărești specifice zonei		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
261.	Activitatea economică și turism	Stabilirea unor trasee turistice locale și zonale și angajarea unor ghizi specializați		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
262.	Activitatea economică și turism	Realizarea de materiale de promovare (broșuri, pliante), în limba română dar și în alte limbi.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
263.	Cultură , culte , sport și tineret	Dotarea căminelor culturale din comună cu utilaje bucătărie și veselă		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
264.	Activitatea economică și turism	Înființarea unui centru de informații comunitar (inclusive turistic) – parteneriat public-privat		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
265.	Cultură , culte , sport și tineret	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor privind servicii culturale/turistice pentru dezvoltarea turismului în comuna		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
266.	Educația	Implementare program tip “afterschool” în comuna		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
267.	Cultură , culte , sport și tineret	Construcția unui teren de sport multifuncțional în localitatea Lugașu de Jos și Urvind		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
268.	Educația	Construcția unei săli de sport școlare.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
269.	Infrastructur ă generală , Educația	Asigurarea de condiții locative pentru transferul unor familii de profesori în vederea lichidării navetismului acestora.; construcția unei CASE DE OASPEȚI – pentru		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		profesori, învățători				
270.	Educația	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de dezvoltare și reabilitare a infrastructurii educaționale, etc		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
271.	Educația	Starea clădirilor și dotarea clădirilor școlare trebuie permanent îmbunătățită;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
272.	Educația	Sprejinierea educației pentru persoanele care nu au școala terminată;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
273.	Cultură , culte , sport și tineret	Organizarea unor schimburi de experiență pentru copii, cu alte localități din zonă.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
274.	Activitatea economică și turism	Promovarea obiceiurilor tradiționale pentru trezirea interesului grupului de copii.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
275.	Activitatea economică	Implementare proiecte de calificare multiplă trebuie impulsionată pentru a sprijini locuitorii în șansele pe piața muncii; oferta largă în domeniul educației la toate nivelurile duce la creșterea calității vieții		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
276.	Sănătatea în comună	Înființarea/funcționarea unui al doilea cabinet medical (privat) în localitatea Lugașu de Sus în vederea diversificării serviciilor;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
277.	Sănătatea în comună	Sprejinierea serviciilor cu program prelungit pentru asigurarea serviciilor medicale 24 de ore pe zi;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
278.	Sănătatea în comună	Administrația va sprijini acțiunile comunitare în domeniul sănătății publice, organizate împreună cu cetățenii;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
279.	Sănătatea în comună	Dezvoltarea de proiecte și parteneriate în domeniul educației pentru sănătate.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
280.	Sănătatea în comună	Înființarea unui serviciu de asistență la domiciliu pentru persoanele cu		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

		handicap sau pentru cele vârstnice				
281.	Sănătatea în comună	Administrația locală va dezvolta programe de prevenire cât și de îngrijire a sănătății populației, toate acestea urmând a se corobora într-o politică pentru crearea unui cadru favorabil îmbunătățirii asistenței medicale pentru toți cetățenii;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
282.	Sănătate în comună	Serviciile sociale și cele de sănătate publică, precum și oferta de asistență și consiliere, vor fi extinse și interconectate;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
283.	Sănătate în comună	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ ONG-urilor de acces de dezvoltare/ reabilitare a infrastructurii de sănătate din comuna		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
284.	Asistență socială	Extinderea parteneriatului social – instituții, ONG-uri, cetățeni, la nivel local, pentru rezolvarea problemelor grupurilor dezavantajate		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
285.	Asistență socială	Îmbunătățirea activității Serviciului de Asistență Socială care funcționează în Primăria		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
286.	Cultură , culte , sport și tineret	Încurajarea inițiativelor cu caracter antreprenorial în rândul tinerilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
287.	Activitatea economică și turism	Acțiuni de informare a populației pe diverse teme de interes local, județean și național.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
288.	Cultură , culte , sport și tineret	Înființarea/organizarea unui centru de acces la informații comunitar în conexiune cu biblioteca și serviciul biblionet – în parteneriat cu Biblioteca Județeană		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
289.	Activitatea economică și turism	Înființarea CENTRULUI EXPOZIȚIONAL ZONAL		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

290.	Activitatea economică și turism	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de dezvoltare a servicii privind informarea și accesul la informație, rețele video-TV, etc		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
291.	Activitatea economică și turism	Crearea de locuri de muncă pentru tineri, cu scopul de a stopa fenomenul migrației acestora către oraș.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
292.	Cultură , culte , sport și tineret	Sprijinirea participării tinerilor la viața comunității.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
293.	Activitatea economică și turism	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de societăți comerciale noi și creare de noi locuri de muncă sau modernizarea celor existente, etc.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
294.	Infrastructură generală	Îmbunătățirea comunicării, a circulației informației între și printre actorii comunității		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
295.	Infrastructură generală	Elaborarea unui sistem automatizat de Informare a cetățenilor cu privire la evenimentele care au loc în comună.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
296.	Capacitatea administrativă și legăturile interinstituționale	Îmbunătățirea colaborării cu localitățile vecine.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
297.	Infrastructură generală , siguranță publică	Implementarea unui program de informare a cetățenilor asupra legislației în domeniul siguranței publice locale		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
298.	Infrastructură generală	Înființarea comisiei de mediere.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
299.	Infrastructură generală , siguranță publică	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de îmbunătățirea serviciilor de siguranță publică locală, etc		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
300.	Cultură , culte , sport și tinere	Organizarea unor tabere în aer liber pentru copii		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

301.	Cultură , culte , sport și tineret	Susținerea și identificarea tinerilor care au talent în practicarea sportului de performanță		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
302.	Activitate economică și turism	Amenajarea unei bază de agrement complexe și moderne		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
303.	Cultură , culte , sport și tineret	Proiecte/investiții ale IMM-urilor/ONG-urilor de dezvoltare a bazei materiale și de agrement sportive, etc		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
304.	Cultură , culte , sport și tineret	Proiect amenajare sală festivă		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
305.	Infrastructur ă generală , siguranța publică	Achiziția de echipament pentru stingerea incendiilor		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
306.	Infrastructur ă generală	Introducerea gazului metan în comună		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
307.	Protecția mediului	Implementarea unui sistem de management a deșeurilor verzi prin încurajarea compostării tuturor deșeurilor verzi.		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
308.	Protecția mediului	Elaborarea unei strategii locale de creștere a cantității de deșeuri colectate și valorificate, gestionarea deșeurilor din construcțiiși demolări, managementul deșeurilor periculoase din deșeurile menajere, încurajarea reutilizării etc.;		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos
309.	Activitate economică și turism	Realizarea unor trasee turistice pentru bicicliști, moto-cross, atv		BL-BS- alte surse externe	Comuna Lugașu de Jos	Comuna Lugașu de Jos

2021 - 2027

Bibliografie selectivă

Nr.crt.	Document	Sursa
1.	EUROPA 2020 - "O strategie europeană pentru o creștere	<a 107="" 73="" 942="" 960"="" data-label="Page-Footer" href="http://eur-</td></tr></tbody></table></div><div data-bbox="><p>143</p>

2021 - 2027

	inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii"	lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF
2.	European Commission – Standard Eurobarometer 89 Spring 2018	https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2180
3.	Eurostat – Land Cover Statistics	https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Land_cover_statistics
4.	Ghid elaborare strategii DD_01_1-12	http://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2020/09/ghid-pentru-dezvoltarea-strategiilor.pdf
5.	Grupul Local de Lucru al comunei Lugașu de Jos - " <i>STRATEGIA DE DEZVOLTARE LOCALĂ DURABILĂ A COMUNEI LUGAȘU DE JOS 2014 - 2020</i> "	Arhiva locală Lugașu de Jos
6.	<i>Libera circulație a persoanelor</i> - Material și Instituții competente	https://ro.scribd.com/doc/180153980/Libera-Circulatie-a-Persoanelor-Material-si-Institutii-Competente-doc
7.	Planul de redresare și reziliență al României	https://mfe.gov.ro/pnrr/
8.	PLANUL DE DEZVOLTARE REGIONALĂ NORD-VEST 2021-2027	https://www.nord-vest.ro/wp-content/uploads/2021/02/PDR-NV-2021-2027-versiunea-feb-2021.pdf
9.	Planul național de dezvoltare locală(PNDL)	http://www.mdrt.ro/lucrari-publice/pndl
10.	Programul Național de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014 - 2020 Versiunea oficială 1 – 1 iulie 2014	http://www.madr.ro/docs/dezvoltare-rurala/programare-2014-2020/PNDR_2014_-_2020_01.07.2014.pdf
11.	Strategia Națională pentru Dezvoltarea Durabilă a României 2030	https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2018/10/SNDD-2030_-_varianta-dup%C4%83-Comitet-interministerial-4-octombrie-2018.pdf
12.	Strategia pentru dezvoltarea durabilă a Județului Bihor, pentru perioada 2014 - 2020	http://www.cjbihor.ro/pdf/Strategia%20pentru%20dezvoltarea%20durabila%20a%20judetului%20Bihor%202014-2020.pdf
13.	Regulamentul Parlamentului European	https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018PC0375&from=RO .
14.	Wikipedida	http://ro.wikipedia.org/wiki/Comuna_Luga%C8%99u_de_Jos,_Bihor